

Carlo Collodi

Pinocchiove pustolovine

Priča o jednom lutku

eLektire.skole.hr

s talijanskog preveo

Zvonimir Bulaja

ilustracije

**Carlo Chiostri
(1901.)**

Sadržaj

I. Kako se zbilo da je majstor Ciliegia, drvodjelja, pronašao komad drva koji je plakao i smijao se kao dijete.	6
II. Majstor Ciliegia pokloni komad drva svom prijatelju Geppettu, koji ga uzme kako bi od njega napravio čudesnog lutka, koji zna plesati, mačevati se i raditi salta.	8
III. Geppetto, vrativši se kući, počne odmah raditi lutka i dade mu ime Pinocchio. Prve lutkove vragolije.	11
IV: Pinocchiova zgoda sa Zrikavcem koji govori, u kojoj se vidi kako se zločesti dječaci ljute kada ih podučava onaj koji zna više od njih.	16
V. Pinocchio ogladni i krene tražiti jaja da napravi kajganu; ali u najljepšem trenutku kajgana mu odleti kroz prozor.	18
VI. Pinocchio zaspe s nogama na grijajući i sljedeće jutro se probudi s posve izgorjelim nogama.	20
VII. Geppetto se vrati kući, pa lutku dade doručak kojega je jadni čovjek donio za sebe.	22
VIII. Geppetto popravi Pinocchiju noge i proda svoj kaput da mu kupi početnicu.	25
IX. Pinocchio prodaje početnicu kako bi otisao vidjeti kazalište lutaka.	28
X. Lutke prepoznaju svog brata Pinocchija i prirede mu veliko slavlje; ali u najljepšem času pojavi se lutkar Mangiafoco, pa Pinocchio dođe u opasnost da ružno skonča.	30
XI. Mangiafoco kihne i oprosti Pinocchiju, koji potom od smrti spasi svoga prijatelja Harlekina.	33
XII. Lutkar Mangiafoco daruje Pinocchiju pet zlatnika da ih odnese svom tati Geppettu. A Pinocchio međutim dopusti Liscu i Mačku da ga namame i ode s njima.	37
XIII. Gostionica "Kod crvenog raka".	41
XIV. Pinocchio, zato što nije poslušao dobre savjete Zrikavca koji govori, naiđe na razbojnike.	44
XV. Razbojnici progone Pinocchija; a kada su ga stigli, objese ga na granu Velikog hrasta.	47
XVI. Lijepa Djevojčica s modrom kosom uzme lutku: stavi ga u krevet i pozove tri liječnika da dozna je li živ ili mrtav.	49
XVII. Pinocchio pojede šećera, ali ne želi popiti lijek, ali kada je vidio kako po njega dolaze grobari da ga odnesu, popije lijek. Potom slaže pa mu za kaznu naraste nos.	53

XVIII. Pinocchio opet naiđe na Lisca i Mačka, pa s njima ode posijati četiri novčića na Polje čuda.	57
XIX. Pinocchiju su ukrali njegove zlatnike, a za kaznu je još dobio i četiri mjeseca zatvora.	61
XX. Oslobođivši se zatvora, dade se na put natrag do Viline kuće, ali usput naiđe na strašnu zmiju, a nakon toga upadne u zamku.	65
XXI. Pinocchija uhvati jedan seljak i prisili ga da mu služi kao pas čuvar u kokošnjcu.	67
XXII. Pinocchio otkrije lopove pa kao nagradu za vjernost dobije slobodu.	70
XXIII. Pinocchio oplakuje smrt lijepo Djevojčice s modrom kosom; potom susreće Goluba koji ga odnese na morsku obalu, te se baci u vodu kako bi pomogao svom tati Geppettu.	73
XXIV. Pinocchio stigne na otok "Marljivih pčela" i ponovno sretne Vilu.	78
XXV. Pinocchio obeća Vili da će biti dobar i učiti, jer mu je dodijalo biti lutak i želi postati pravi dječak.	83
XXVI. Pinocchio ode sa svojim školskim drugovima na morsku obalu da vidi strašnog morskog psa.	86
XXVII. Velika bitka između Pinocchija i njegovih prijatelja; jedan od njih je ranjen, pa Pinocchija uhite policajci.	89
XXVIII. Pinocchio umalo završi ispržen na tavi kao riba.	94
XXIX. Vrati se u Vilinu kuću, a ona mu obeća da od sutra više neće biti lutak nego će postati pravi dječak. Obilni doručak s bijelom kavom kojim se ima proslaviti taj važni događaj.	99
XXX. Umjesto da postane dječak, Pinocchio otiđe potajno sa svojim prijateljem Lucignolom u "Zemlju igračaka".	107
XXXI. Nakon pet mjeseci raja, Pinocchio na svoje veliko čudo primijeti kako mu raste jedan lijepi par magarećih ušiju, pa se pretvori u tovara, s repom i svime drugim.	111
XXXII. Pinocchiju narastu magareće uši, a zatim postane pravi magarčić i počne njakati.	118
XXXIII. Kada je postao pravi magarčić, odvedu ga prodati, pa ga kupi upravitelj neke cirkuske družine, kako bi ga naučio plesati i skakati kroz obruče; ali jedne večeri on ošepavi i tada ga kupi netko drugi kako bi od njegove kože napravio bubanj.	124
XXXIV. Pinocchija u moru pojedu ribe, pa opet postane lutak kao prije; ali dok je plivao pokušavajući se spasiti, proguta ga strašni morski pas.	131
XXXV. Pinocchio u utrobi morskog psa sretne... koga sretne? Pročitajte ovo poglavlje pa ćete znati.	137
XXXVI. Pinocchio napokon prestane biti lutak i postane dječak.	142

Carlo Chiostri, ilustrator izdanja Pinocchija iz 1901. godine.

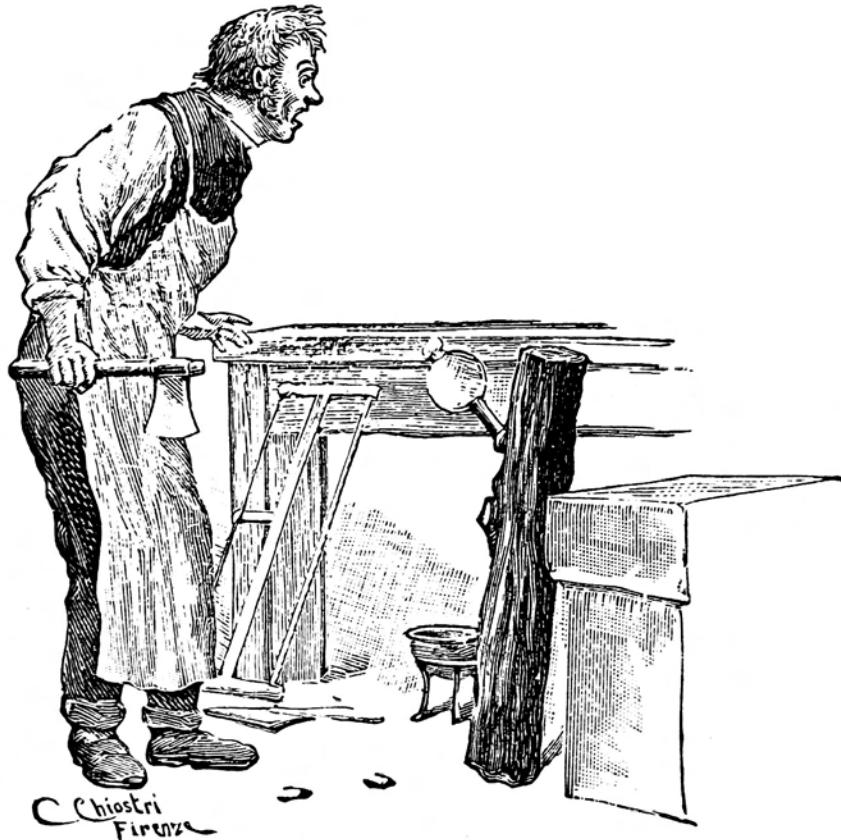
I.

Kako se zbilo da je majstor Ciliegia, drvodjelja, pronašao komad drva koji je plakao i smijao se kao dijete.

- Bio jednom...
- ... jedan kralj! — reći će odmah moji mali čitatelji.
- Ne, djeco, pogriješili ste. Bio jednom jedan komad drva.

Nije to bilo neko fino drvo, nego najobičniji komad hrastovine, onakav kakav se zimi stavlja u peći i na ognjišta da bi se zapalila vatra i ugrijale sobe.

Ne znam kako se to dogodilo, ali živa je istina da je jednoga lijepog dana taj komad drva dospio u radionicu jednog starog drvodjelje, koji se zvao majstor Antonio, ali su ga svi zvali majstor Ciliegia, zbog vrška njegovog nosa koji je uvijek bio sjajan i ljubičast poput zrele trešnje¹.

... začuo je neki tanki, tanki glasic.

---

¹ *Ciliegia* na talijanskom znači trešnja.

Čim je majstor Ciliegia video taj komad drva, sav se razveselio; i protrljavši od zadovoljstva ruke, promrmlja u pola glasa:

— Ovo drvo je stiglo baš u pravom času; poslužit će mi da napravim nogu od stolića. — Rečeno — učinjeno! Uzme odmah oštru bradvu² kako bi oljuštio koru i izgladio ga; ali kada je krenuo napraviti prvi potez, ruka mu u zraku zastane jer je začuo neki tanki, tanki glasić koji mu moleći reče:

— Nemoj me jako udariti! —

Zamislite kako se dobri starac majstor Ciliegia iznenadio!

Završi zbumjenim očima po sobi kako bi video odakle je mogao izaći taj glasić, ali nije video nikoga! Pogleda pod stol — nema nikoga; pogleda u ormar koji je uvijek bio zatvoren — nema nikoga; pogleda u koš za strugotine i piljevinu — nema nikoga; otvori vrata radionice kako bi bacio pogled i na ulicu — nema nikoga. No, dakle?...

— Shvatio sam! — reče tada smijući se i češkajući se po vlasulji³ — jasno je da sam taj glasić umislio ja sam. Vratimo se na posao. —

Pa uzevši bradvu u ruke, svečano udari po komadu drva.

— Jao! Ozlijedio si me! — krikne bolno isti onaj glasić.

Ovaj put majstor Ciliegia se skameni, oči mu iskočiše iz glave od straha, usta mu se ras-tvore a jezik objesi do brade, kao da je glava na vodoskoku.

Čim je došao do riječi, počne govoriti dršćući i mucajući od užasa:

— Ali odakle je izašao taj glasić koji je rekao *jao*?... Ipak ovdje nema žive duše. Da nije možda ovaj komad drva naučio plakati i žaliti se poput djeteta? Ne mogu vjerovati. Ovo drvo, evo ga ovdje, to je komad drva za potpalu, poput svih drugih, i treba ga baciti u vatru, da bi s skuhao lonac graha... Ili možda...? Da se nije netko unutra sakrio? Ako se tu netko sakrio, utoliko gore po njega. Sad ču ga ja srediti! —

I rekavši to, zgrabi objema rukama taj jadni komad drva i počne bez milosti njime udarati po zidovima sobe.

Potom zastane, kako bi osluhnuo čuje li se opet kakav glasić koji se žali. Pričeka dvije minute, ali ništa; pet minuta, i ništa; deset minuta, i ništa!

— Shvatio sam! — reče tada, na silu se smijući i čupkajući svoju vlasulju — vidi se da sam taj glasić koji je rekao *jao* ja samo umislio! Vratimo se na posao. —

A kako mu se u kosti uvukao veliki strah, pokuša pjevušiti, kako bi se malo ohrabrio.

Stavivši na stranu bradvu, uze tada u ruke blanju, kako bi izblanjao i sjajno izgladio taj komad drva; no dok ga je blanjanje gore-dolje, začuje isti onaj glasić koji mu smijući se reče:

— Stani! Činiš mi ježurce po tijelu! —

Ovaj put jadni majstori Ciliegia padne kao da ga je munja pogodila. Kada je ponovno otvorio oči, nađe se kako sjedi na tlu.

Lice mu se preoblikilo, a čak je i vrh njegovog nosa, koji je inače bio ljubičast, postao tir-kizno modar od velikog straha.

---

² Bradva je vrsta tesarske sjekire sa širokom oštricom.

³ U stara vremena ljudi su nosili vlasulje, perike.

II.

Majstor Ciliegia pokloni komad drva svom prijatelju Geppettu, koji ga uzme kako bi od njega napravio čudesnog lutka, koji zna plesati, mačevati se i raditi salta.

U tom času netko zakuca na vrata.

— Samo uđite, — reče drvodjelja, ne imajući snage stati na noge.

Uđe tada u radnju jedan živahni starčić, koji se zvao Geppetto, ali su ga dječaci iz susjedstva, kada su ga željeli razljutiti, zvali nadimkom Polendina⁴, zbog njegove žute vlasulje koja je jako sličila na kukuruzne žgance.

Jedan živahni starčić, koji se zvao Geppetto.

Geppetto je bio jako naprasit. Nipošto ga se nije smjelo zvati Polendina! Odmah bi se pretvorio u zvijer i nije ga se moglo zaustaviti.

- Dobar dan, majstor Antonio, — reče Geppetto. — Što radite tu na podu?
- Učim mrave računati.
- Na dobro vam bilo!
- Što vas je dovelo k meni, kume Geppetto?
- Noge. Znate, majstor Antonio, došao sam do vas da bih vas zamolio jednu uslugu.
- Tu sam, spremam služiti vam, — odgovori drvodjelja podigavši se na koljena.

---

⁴ Polendina su na talijanskom žganci, palenta.

- Jutros mi je na čelo kapnula jedna ideja.
- Da čujemo.
- Odlučio sam napraviti si jednog lijepog lutka od drveta, ali čudesnog lutka, koji zna plesati, mačevati se i raditi salta. S tim će lutkom obići svijet, kako bih si zaradio koricu kruha i čašicu vina. Što vam se čini?
- Bravo, Polendina! — vikne onaj glasić za kojega se nije znalo otkuda dolazi. Čuvši da ga se nazvalo *Polendina*, kum Geppetto od bijesa pocrveni kao paprika i, okrenuvši se prema drvodjelji, razjareno mu reče:
- Zašto me vrijeđate?
- Tko vas vrijeda?
- Rekli ste mi *Polendina*!
- Nisam to bio ja.
- Ne, nego sam to bio ja! Kažem da ste to bili vi.
- Ne!
- Da!
- Ne!
- Da! —

I sve više se raspaljujući, prijeđoše s riječi na djela, pa se, uhvativši jedan drugoga, počešće grepsti, gristi i gužvati.

Kada se bitka završila, majstor Antonio se nađe s žutom Geppettovom vlasuljom u ruci, a Geppetto primijeti da u zubima drži sijedu drvodjeljinu vlasulju.

- Vrati mi moju vlasulju! — poviše majstor Antonio.
- A ti meni vrati moju, pa sklopimo mir. —

Dva starčića, nakon što su jedan drugome vratili svoje perike, stisnu jedan drugome ruku i zakleše se da će ostati dobri prijatelji do kraja života.

— Dakle, kume Geppetto, — reče drvodjelja u znak sklopjenog mira — kakvu to uslugu od mene želite?

- Trebam malo drva da bih napravio svoga lutka. Hoćete li mi ga dati?

Majstor Antonio, posve zadovoljan, ode odmah uzeti sa stola onaj komad drva koji mu je dao toliko straha. Ali kada se vratio da ga dade svome prijatelju, komad drva se trgne i, izmakavši mu se žestoko iz ruku, udari snažno jadnog Geppetta po njegovim suhim gojjenicama.

- Ah! Vi tako ljubazno, majstor Antonio, poklanjate svoju robu? Skoro ste me osakatili!...
- Kunem vam se da to nisam bio ja!
- Onda sam bio ja!...
- Sva krivnja je na ovom drvetu...
- Znam da je na drvetu; ali vi ste mi ga bacili u noge!
- Nisam ga ja bacio!
- Lažljivče!
- Geppetto, nemojte me vrijeđati, ili će vas nazvati *Polendina*!...
- Magarče!

- Polendina!
- Tovare!
- Polendina!
- Ružni majmune!
- Polendina! —

Kada je čuo da ga je tri puta nazvao Polendinom, Geppetto se smrklo pred očima i on se baci na drvodjelu i njih dvojica jedan drugoga počaste udarcima.

Kada je bitka završila, majstor Antonio nađe još dvije ogrebotine na svom nosu, a onaj drugi dva dugmeta manje na svom prsluku. Izravnavši tako svoje račune, stisnuše jedan drugome ruku i zakunu se da će ostati dobri prijatelji do kraja života.

Geppetto tada uze sa sobom svoj čestiti komad drveta i, zahvalivši majstor Antoniju, vrati se šepajući svojoj kući.

III.

Geppetto, vrativši se kući, počne odmah raditi lutka i dade mu ime Pinocchio. Prve lutkove vragolije.

Geppettova je kuća bila jedna prizemna sobica, osvijetljena svjetлом od ispod stuba. Namještaj nije mogao biti jednostavniji: jedna loša stolica, jedan ne baš najbolji krevet i jedan posve ofucani stolić. Na stražnjem zidu vidjelo se ognjište s vatrom koja je gorila; ali ta je vatra bila naslikana, a na vatri je bio naslikan lonac u kojem je živahno vrilo i iz kojega je izlazio oblak dima koji je izgledao baš kao pravi dim.

Čim je ušao u kuću, Geppetto uzme alat i počne rezati i izrađivati svog lutka.

— Kakvo će mu ime dati? — reče sam sebi. — Zvat će ga Pinocchio! To će mu ime donijeti sreću. Poznavao sam jednu cijelu obitelj Pinocchija: Pinocchio otac, Pinocchia majka, i Pinocchiji djeca, i svi su dobro prolazili. Najbogatiji od njih molio je milostinju.

Kada je našao ime svome lutku, počne ga odmah fino izrađivati, te mu ubrzo napravi kosu, potom čelo, pa oči.

Zamislite njegovo čuđenje kada je napravivši oči opazio da se one pomicu i da ga pažljivo, pažljivo gledaju.

Što ga je više rezao i skraćivao, to je taj drski nos bivao duži.

Geppettu je, kada je video da ga ta dva drvena oka gledaju, umalo pozlilo, pa reče mrzvoljnim glasom:

— Drvene okice, zašto me gledate? —

Nitko ne odgovori.

Onda, nakon očiju, napravi mu nos; ali nos, čim je bio gotov, počne rasti: i rastao je, rastao, rastao dok za nekoliko trenutaka nije postao nosina kojoj nije bilo kraja.

Jadni Geppetto se umorio režući ga: što ga je više rezao i skraćivao, to je taj drski nos bivao duži.

Nakon nosa, napravi mu usta.

Usta još nisu bila niti gotova, kada se odmah počeše smijati i zadirkivati ga.

— Prestani se smijati! — reče ljutito Geppetto; ali bilo je kao da govori zidu.

— Prestani se smijati, ponavljam ti! — poviče prijetećim glasom.

Usta se tada prestanu smijati, ali isplaze cijeli jezik.

Da ne pokvari svoj posao, Geppetto se pravio da ništa nije video, te nastavi raditi. Nakon usta, napravi mu bradu, pa vrat, ramena, trbuš, ruke i dlanove.

Čim je dovršio ruke, Geppetto osjeti da mu je nešto odnijelo vlasulju s glave. Pogleda gore, i što je video? Video je svoju žutu vlasulju u rukama lutka.

— Pinocchio!... vrati mi odmah moju vlasulju! —

A Pinocchio umjesto da mu vrati vlasulju stavi je na svoju glavu i skoro se pod njom uguši.

Na takvo bezobrazno i podrugljivo ponašanje Geppetto se rastuži i smrkne kao nikad u svome životu, pa, okrenuvši se prema Pinocchiju, reče:

A Pinocchio umjesto da mu vrati vlasulju stavi je na svoju glavu...

— Nevaljalo dijete! Nisi još ni dovršen, a već nemaš poštivanja prema svom ocu! Zlo, momče moj, zlo! —

I obriše suzu.

Trebalo je još napraviti noge i stopala.

Kada je Geppetto dovršio noge, osjeti udarac nogom u vrh svoga nosa.

— To sam i zaslužio! — reče tada sam sebi. — Trebao sam prije misliti! Sada je kasno! —

Uzme potom lutka pod ruku i stavi ga na zemlju, na pod sobe, da ga nauči hodati.

— Drž' te ga! Drž' te ga! — urlao je Geppetto.

Pinocchiove su noge bile ukočene i nije se znao ni pomaknuti, pa ga je Geppetto vodio za ruku ne bi li ga naučio praviti korak za korakom.

Kada su mu se noge opustile, Pinocchio počne sam hodati, pa trčati po sobi, te je na krajtu, domogavši se kućnih vrata, skočio na ulicu i dao se u bijeg.

A jadni Geppetto dade se u trk za njim, ali ga nije mogao sustići, jer je taj deran Pinocchio jurio u skokovima poput zeca, i udarajući svojim drvenim nogama po pločniku pravio buku poput dvadeset pari seljačkih cokula.

— Drž' te ga! Drž' te ga! — urlao je Geppetto. No ljudi koji su bili na ulici, vidjevši drvenog lutka kako trči kao arapski konj, stajali su zapanjeno gledajući ga i smijali se, smijali i smijali, toliko da to ne možete niti zamisliti.

Na koncu se, na dobru sreću, pojavi jedan stražar koji, čuvši svu tu galamu i misleći da s radi o kakvom ždreibetu koje je pogledao iz ruku svog gospodara, hrabro stane raširenih nogu na sred ulice, odlučan zaustaviti ga i spriječiti veću nesreću.

No Pinocchio, kada je izdaleka opazio policajca koji je zagradio cijelu ulicu, domisli se da ga izbjegne tako što će mu se iznenada provući kroz noge, ali mu to nije uspjelo.

Policajac ga, ne pomaknuvši se s mjesta, lijepo uhvati za nos (bio je to popriličan nos, koji je, činilo se, bio napravljen baš zato da ga uhvate policijski), pa ga preda u Geppettove vlastite ruke; a on mu je, radi odgoja, htio odmah dobro istegnuti uši. Ali zamislite kako se samo iznenadio kada uši nije uspio pronaći — a znate li zašto? Zato što ih je, radeći ga u žurbi, zaboravio napraviti.

Lijepo ga uhvati za nos...

Zgrabi ga tada za vrat i, vodeći ga natrag, reče mu prijeteći tresući glavu:

— Idemo kući. Kada dođemo kući, ne sumnjaj da ćemo poravnati račune!

Na tu njegovu pjesmicu Pinocchio se baci na zemlju i nije htio hodati dalje. No tada su se radoznalci i zgubidani počeli okupljati i napravili su gužvu.

Netko reče jedno, netko drugo.

— Jadni lutki! — rekoše neki — ima pravo što se ne želi vratiti kući. Tko zna kako će ga namlatiti ova ljudeskara Geppetto!... —

A drugi zločesto nadodaše:

— Ovaj se Geppetto čini dobričinom! Ali je zapravo pravi divljak prema djeci! Ako mu ostavimo ovog jadnog lutka u rukama, mogao bi ga još i raskomadati! —

I tako, svašta se reklo i svašta napravilo, pa policajac pusti Pinocchija na slobodu, a u zatvor odvede onog jadnog čovjeka Geppetta. A on je, ne pronašavši riječi kojima bi se obranio, plakao poput teleta i, približavajući se tamnici, grcajući mucao:

— Nesretni sin! Kad se samo sjetim koliko sam se namučio da ga napravim dobrim lutkom! No tako mi i treba! Trebao sam prije misliti!... —

Ono što se dogodilo poslije toliko je neobična priča da ne možete vjerovati, a ispričat će vam je u poglavljima koja slijede.

IV:

Pinocchiova zgoda sa Zrikavcem koji govori, u kojoj se vidi kako se zločesti dječaci ljute kada ih podučava onaj koji zna više od njih.

Kažem vam dakle, djeco, dok je jadni Geppetto bez svoje krivice odveden u zatvor, onaj je deran od Pinocchija oslobođivši se iz pandža policajca dao petama vjetra dolje preko poljâ, kako bi se što brže vratio kući; a u velikoj je žurbi preskakivao visoke litice, trnovite živice i jarke pune vode, baš onako kako to čini kozlić ili zečić kojega gone lovci.

Kad je stigao kući, našao je ulična vrata pritvorena. Gurne ih, uđe unutra i čim je malo gurnuo zasun, sjedne na tlo i ispusti jedan veliki uzdah zadovoljstva.

Ali to zadovoljstvo je kratko trajalo, jer je čuo kako neko u sobi govori:

- Zri – zri – zri!
- Tko me to zove? – reče Pinocchio sav u strahu.
- Ja sam! –

Pinokio se okrene i ugleda jednog velikog zrikavca, koji se sporo penja gore i gore uza zid.

- Reci mi, Zriko, a tko si ti?
- Ja sam Zrikavac koji govori i živim u ovoj sobi već više od sto godina.
- Danas je ipak ova soba moja, – reče lutak – i ako mi želiš učiniti pravo zadovoljstvo, otiđi odmah tako da se ni ne osvrneš unutra.
- Ja odavde ne idem, – odgovori Zrikavac, – dok ti prije ne kažem jednu veliku istinu.
- Reci mi je, pa gibaj.
- Jao onim dječacima koji se pobune protiv svojih roditelja i koji su hiroviti pa ostave roditeljsku kuću! Nikad im neće biti dobro na ovome svijetu i prije ili poslije će se gorko pokajati.
- Pjevaj samo, Zriko moj, kako te je volja i kako ti se sviđa; ali ja znam da će sutra, u zoru, otići odavde, jer ako ovdje ostanem dogodit će mi se ono što se dogodi svim drugim dječacima, to jest poslat će me u školu i milom ili silom morat će učiti; a ja, u povjerenju, nemam ni malo volje za učenje i radije se zabavljam trčeći za leptirima i penjući se na stabla i uzimajući ptičice iz gnijezda.
- Jadna budalo! A ne znaš da ćeš se, ako to napraviš, posve pretvoriti u jednog najljepšeg magarca i da će ti se svi rugati?
- Šuti, Zrikavčino nesretna! – vikne Pinocchio.

Ali Zriko, koji je bio strpljiv i mudar, umjesto da se naljuti na ovo nepristojno ponašanje, nastavi s istim tonom glasa:

- Pa ako ti se ne da ići u školu, zašto ne naučiš barem neki zanat, da si barem možeš poštено priskrbiti komad kruha?

— Znaš što će ti reći? — odgovori Pinocchio, koji je počeo gubiti strpljenje. — Od svih zanata na svijetu samo jedan mi zaista odgovara.

— A koji bi to zanat bio?

— Jesti, piti, spavati, zabavljati se i od jutra do mraka živjeti životom skitnice.

— Čisto da znaš, — reče Zrikavac koji govori svojim uobičajeno mirnim tonom — svi oni koji se bave tim zanatom uvijek završe u bolnici ili u zatvoru.

— Pazi se, Zrikavčino nesretnal... Ako se razljutim, jao tebi!...

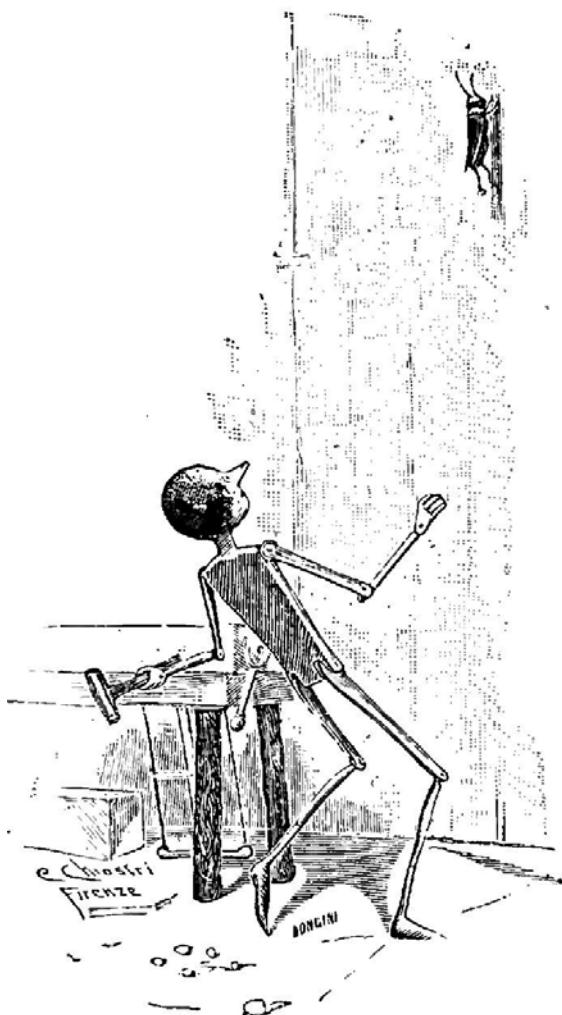
— Jadni Pinocchio! Čisto mi te žao!...

— Zašto ti je žao?

— Zato što si lutak i, što je još gore, zato što imаш glavu od drva. —

Na te zadnje riječi Pinocchio sav bijesan skoči i uzme sa stola čekić pa ga baci prema Zrikavcu koji govori.

Možda nije mislio da će ga pogoditi, ali na nesreću ga pogodi točno u glavu, tako jako da je jadni Zrikavac jedva uspio reći *zri-zri-zri*, a onda je ostao zgnječen i zalijepljen za zid.

V.

Pinocchio ogladni i krene tražiti jaja da napravi kajganu; ali u najljepšem trenutku kajgana mu odleti kroz prozor.

Uto se počela spuštati noć, a Pinocchio, sjetivši se da ništa nije jeo, osjeti u želucu cviljenje koje je mnogo nalikovalo na dobar tek.

A tēk dječaka brzo napreduje; i zbilja, za nekoliko trenutaka tēk se pretvorio u glad, a glad, htjeli – ne htjeli, u vučju glad, glad koju bi mogao rezati nožićem.

Jadni Pinocchio potrči odmah k ognjištu na kojem je visio lonac iz kojega je ključalo, pa ga htjede otklopiti da vidi što se unutra sprema, ali taj je lonac bio nacrtan na zidu. Zamislite kako se iznenadio. Njegov nos, koji je ionako bio dug, produžio se za barem četiri prsta.

Počne on onda trčati po sobi i kopati po svim ladicama i po svim zakutcima, tražeći malo kruha, makar i malo suhog kruha, koricu, kost koju je ostavio pas, malo pljesnivih žganaca, riblju kost, košticu trešnje, ukratko, bilo što što se može žvakati: ali ne nađe ništa, veliko ništa, baš ništa.

No glad je rasla i samo rasla, i jadni Pinocchio nije imao drugog izlaza nego da zijeava: radio je tako duge zjevove da su mu se usta koji put razvukla sve do ušiju. A kad se nazihevao, počne pljuvati – i osjeti da mu želudac izlazi.

Tada plačući i očajavajući reče:

– Zrikavac koji govori je imao pravo. Loše sam napravio što sam se odupro ocu i pobjeđao od kuće... Da je moj otac ovdje, ne bih sada umirao od zijevanja! Oh! Kako je glad gadna bolest! –

No eto sada mu se pričini da na brdu smeća vidi nešto okruglo i bijelo, što je posve nalikovalo na kokošje jaje. Za tili trenutak poskoči i popne se gore. To je zbilja bilo jaje.

Lutkovo veselje nije moguće opisati: treba ga zamisliti. Misleći da je sve to san, prevrtao je jaje u rukama, i dodirivao ga, i ljubio ga, i ljubeći ga govorio:

– A sad, kako će ga skuhati? Da napravim kajganu?... Ne, bolje da ga skuham na tanjuru!... Ili će biti ukusnije ako ga popržim u tavi? Ili da ga ipak skuham u meko? Ne, najbrže je od svega ispržiti ga na tanjuru ili na tavi: baš me spopala želja da ga pojedem! –

Rečeno – učinjeno; stavi on tavu na grijač pun užarene žeravice, umjesto ulja ili maslaca na tavu stavi malo vode, a kada je voda počela ključati, tak!... razbijje jajetovu ljusku i zamahne da bi ga usuo unutra.

No umjesto bjelanjka i žumanjka iz jajeta iskoči pile, jako veselo i pristojno, koje, lijepo se naklonivši, reče:

– Tisuću puta hvala, gospodine Pinocchio, što ste mi prištedjeli trud da sam razbijam ljusku! Doviđenja, stojte dobro i pozdravite doma! –

Rekavši to, raširi krila, pa kroz prozor koji je bio otvoren odleti i izgubi se iz vida.

Jadni lutak ostane na mjestu kao začaran, izbuljenih očiju, otvorenih usta i s ljuskom od jajeta u ruci. Kada se pribrao od prvog zaprepaštenja, počne plakati, vrištati, lupati nogama po podu od očaja i plačući govoriti:

— Ipak je Zrikavac koji govori imao pravo! Da nisam pobjegao od kuća i da je moj tata ovdje, sada ne bih umirao od gladi! Eh! Kako je glad gadna bolest!... —

I kako mu se tijelo počelo buniti više nego ikada prije, a nije znao kako da ga umiri, pomisli da izade iz kuće i ode do obližnjeg seoceta, u nadi da će naći nekoga milosrdnoga tko će mu za milostinju dati malo kruha.

VI.

Pinocchio zaspe s nogama na grijaću i sljedeće jutro se probudi s posve izgorjelim nogama.

Bila je to baš paklena noćina. Snažno je grmjelo, sijevalo je kao da je nebo zahvatila vatra, a od hladne i žestoke vjetretine koja je divljački zviždala i dizala goleme oblake praštine pucketalo je i škripalo sve drveće u polju.

Pinocchio se jako bojao grmljavine i sijevanja, ali je glad bila jača od straha; zbog tog povriva približi se on kućnim vratima, dade se u trk i u stotinjak skokova stigne do sela, isplažena jezika i zadihan kao lovački pas.

No tamo nađe sve mračno i pusto. Dućani su bili zatvoreni, kućna vrata zatvorena, prozori zatvoreni, a na ulici nije bilo ni psa. Izgledalo je kao selo mrtvaca.

Pinocchio onda, obuzet očajem i glađu, navali na zvonce jedne kuće, pa počne uporno zvoniti govoreći u sebi:

— Netko će se pojaviti. —

I zaista, pojavi se neki starčić, s noćnom kapom na glavi, pa jako ljutito zaviče:

— Što hoćete u ovaj sat?

Vrati se kući mokar kao pilence...

- Hoćete li biti tako dobri i dati mi malo kruha?
- Čekaj me tu, odmah će se vratiti, — odgovori starčić, misleći da ima posla s nekim od onih vragolastih dječaka koji se noću zabavljaju tako da zvone na kućna zvonca i uzne-miravaju dobre ljude koji tada mirno spavaju.

Nakon pola minute prozor se ponovno otvoril, a glas istog onog starčića vikne Pinocchi-ju:

- Stoj dolje i pruži kapu. —

Pinocchio još nije imao kapu, pa se samo približi i odmah osjeti kako mu se na glavu iz-lilo silan pljusak vode, koji ga je zalio sve od glave do pete, kao da je vaza s uvelim cvije-tom.

Vrati se kući mokar kao pilence i iznemogao od umora i gladi, pa kako nije imao snage uspravno stajati, on sjedne i nasloni mokre i blatnjave noge na grijać pun užarene žera-vice.

I tako zaspel; a u snu mu se noge, koje su bile od drveta, zapale i malo-pomalo pougljene i pretvore u pepeo.

A Pinocchio je nastavio spavati i hrkati, kao da su njegove noge — noge nekoga drugo-ga. Konačno, kada je svanulo, on se probudi jer je netko kucao na vrata.

- Tko je? — upita zijevajući i trljajući oči.
- Ja sam! — odgovori neki glas.

Bio je to glas Geppettov.

VII.

Geppetto se vrati kući, pa lutku dade doručak kojega je jadni čovjek donio za sebe.

Jadni Pinocchio, kojemu su oči još bile sanjive, nije još ni primijetio da su mu noge posve izgorjele; čim je čuo očev glas, trgne se sa stolca kako bi otrčao otvoriti zasun, ali poslije dva ili tri posrtaja tresne na pod koliko je dugačak.

I udarivši o tlo napravi buku kakvu bi napravila vreća puna kuhača kada bi pala s petog kata.

- Otvori mi! — vikao je Geppetto s ulice.
- Tata moj, ne mogu, — odgovorio je lutak plačući i valjajući se po tlu.
- Zašto ne možeš?
- Jer su mi pojeli noge.
- Tko ti je pojeo noge?
- Mačak, — reče Pinocchio, jer je upravo vidio mačka koji se zabavljačao tako da je ispred sebe šapama gurkao nekoliko komadića drva.
- Otvori mi, kažem ti! — ponovi Geppetto — Ako nećeš, dat ću ti ja toga tvog mačka čim uđem u kuću!
- Ne mogu stajati, vjerujte mi! Oh, jadan ja! Jadan ja, morat ću cijeli život hodati na gojenicama. —

Uđe kroz prozor u kuću.

Geppetto, misleći da je sva ta kuknjava samo još jedna lutkova ludorija, odluči joj stati na kraj, pa se uzvere po zidu i uđe kroz prozor u kuću.

Najprije je htio štošta reći i učiniti, ali onda vidje svog Pinocchija ispruženog na zemlji, jer je zbilja bio ostao bez nogu, pa osjeti kako se smekšava; i uzevši ga u zagrljaj počne ga ljubiti i maziti i dragati tisuću puta, pa mu, kroz suze koje su bile velike kao grah, jecajući reče:

- Pinocchijiću moj! Kako su ti to izgorjele noge?
- Ne znam, tata, ali vjerujte mi da je to bila paklena noć i pamtit ću je dok živim. Grmjele je, sjevalo je, a ja sam jako ogladnio i onda mi je Zrikavac koji govori rekao: "Tako ti i treba, bio si zločest, to si i zaslužio", a ja sam mu rekao: "Čuvaj se, Zrikavče!...", a on mi je rekao: "Ti si lutak i imaš glavu od drveta", a ja sam ga pogodio drvenim čekićem i on je umro, ali on je kriv, jer ja ga nisam htio ubiti, dokaz je to što sam stavio tavu na vruću žeravicu u grijaču, ali je onda izašlo pile i reklo: "Doviđenja, ... i pozdravite doma." A glad se još više povećala, zbog čega mi je onaj starčić s noćnom kapom, pojavivši se na prozoru, rekao. "Stoj dolje i pruži kapu", a ja sam s onim pljuskom vode po glavi, jer moliti malo kruha nije sramota, je li tako? Onda sam se odmah vratio kući, i bio sam jako gladan, pa sam stavio noge na grijač da se osušim, a vi ste se vratili, i našli ste ih izgorenje, a glad je svejedno tu, a nogu više nema! Ih!... Ih!... Ih!... Ih!... –

Ijadni Pinocchio počne plakati i vikati tako kako da ga se čulo na daljinu od pet kilometara.

Geppetto, koji je od sve te zamršene priče razumio samo jednu stvar, a to je da je lutak mislio da će umrijeti od velike gladi, izvadi iz džepa tri kruške, pa mu ih pruži i reče:

- Ove su tri kruške meni za doručak: ali rado ti ih dajem. Pojedi ih, i dobar ti tek.
- Želite li da ih pojedem, budite tako dobri pa mi ih ogulite.
- Da ih ogulim? – odgovori Geppetto u čudu. – Ne bih nikad pomislio, momče moj, da si tako izbirljiv i tako gadljiv po pitanju hrane. To je loše! Na ovome svijetu od djetinjstva se treba naviknuti na svaku hranu i jesti sve, jer nikad ne znaš što te čeka. Svašta je moguće!...
- Dobro govorite, – doda Pinocchio, – ali ja ne jedem voće koje nije oguljeno. Koru ne mogu podnijeti. –

I dobričina Geppetto izvadi nožić i naoružavši se svetim strpljenjem oguli tri kruške, pa koru stavi na rub stola.

Kada je Pinocchio u dva zalogaja pojeo prvu krušku, htjede baciti sredinu, ali mu Geppetto zaustavi ruku i reče:

- Ne bacaj to; sve na ovom svijetu može nečemu poslužiti.
- Ali ja zbilja ne jedem sredinu!... – vikne lutak, okrenuvši se poput zmije ljustice.
- Tko zna! Svašta je moguće!... – ponovi Geppetto ne uzrujavši se.

I tako se dogodi da su tri sredine od kruški umjesto da odlete kroz prozor završile na rubu stola u društvu kore.

Pojevši, ili bolje rečeno, prožderavši tri kruške, Pinocchio jako zijevne i reče cmizdravim glasom:

- Još sam gladan!
- Ali ja ti, dječače moj, nemam više ništa za dati.
- Baš ništa, ništa?

- Imam samo ovu koru i ove sredine kruški.
  - Što ćeš! — reče Pinocchio — kada nema ništa drugo, pojest ču malo kore. —
- I počne žvakati. Ispočetka je iskrivio lice, ali potom je, jednu za drugom, učas požderao svu koru, a nakon kore i sredine; pa kad je sve pojeo, udari se zadovoljno rukama po trbuhu i radosno reče:
- Sad mi je dobro!
  - Vidiš dakle, — primijeti Geppetto, — da sam imao pravo kad sam ti rekao da što se tiče hrane ne treba biti izbirljiv i zahtjevan. Dragi moj, nikad se ne zna što te može zadesiti na ovome svijetu. Svašta je moguće!... —

VIII.

Geppetto popravi Pinocchiju noge i proda svoj kaput da mu kupi početnicu.

Čim je malo utažio glad, lutak počne odmah zanovijetati i plakati, jer je htio par novih nogu.

Pusti ga da plače i da očajava pola dana.

Ali Geppetto, kako bi ga kaznio za počinjenu nevaljalštinu, pusti ga da plače i da očajava pola dana, a onda mu reče:

- A zašto bih ti popravio noge? Možda zato da vidim kako ćeš opet pobjeći iz svoje kuće?
- Obećajem vam, – reče lutak jecajući, – da ću od danas ubuduće biti dobar...
- Svi dječaci – odgovori Geppetto, – kada žele nešto dobiti, tako govore.
- Obećajem vam da ću ići u školu, učiti i dobiti pohvalu...
- Svi dječaci, kada žele nešto dobiti, ponavljaju istu tu priču.
- Ali ja nisam kao drugi dječaci! Ja sam najbolji od svih i uvijek govorim istinu. Obećajem vam, tata, da ću izučiti neki zanat, i da ću vam biti utjeha i oslonac u vašoj starosti. –

Geppetu su, premda je napravio izraz lica poput kakvog tiranina, oči bile pune suza, a srce mu se raspalo od samilosti što vidi svog jadnog Pinocchija u tako žalosnom stanju. Ne reče više ni riječi, nego se, uzevši u ruke alat i dva komada suhog drva, dade na posao s velikom pažnjom.

I za manje od sata noge su bile pravo gotove; dvije spretne, tanke i žive nožice, kao da ih je napravio kakav pravi umjetnik.

Reče tada Geppetto lutku:

— Zatvori oči i spavaj! —

A Pinocchio zatvori oči i poče se praviti da spava. I dok se pretvarao da spava, Geppetto s malo ljepila rastopljenog u ljudski od jajeta zalijepi dvije noge na njihovo mjesto, i to tako dobro da se spoju nije vidjelo niti traga.

Počne izvoditi tisuću skokova.

Čim je lutak opazio da ima noge, skoči sa stola na kojemu se bio ispružio i počne izvoditi tisuću skokova i koluta, kao da je poludio od velikog zadovoljstva.

— Da bih vam se odužio za ono što ste za mene učinili — reče Pinocchio svome ocu — idem odmah u školu.

— Bravo, momče.

— Ali da bih išao u školu treba mi nešto odjeće. —

Geppetto, koji je bio siromašan i u džepu nije imao ni novčića, napravi mu tada odijelce od šarenog papira, par cipela od kore drveta i kapicu od sredine kruha.

Pinocchio odmah otrči ogledati se u vedru punom vode, te je bio toliko zadovoljan sobom, da šepureći se reče:

— Baš sam kao pravi gospodin!

— Dakako! — odgovori Geppetto, — jer, zapamti to dobro, ne čini lijepo odijelo gospodina, nego čisto odijelo.

— Tako je, — doda lutak, — ali, za školu mi još nešto nedostaje: nedostaje mi ono što je najvažnije.

Napravi mu ... kapicu od sredine kruha.

- A to je?
- Nemam početnicu.
- Imaš pravo; ali kako ćemo je nabaviti?
- Jednostavno: ode se u knjižaru i kupi.
- A novci?
- Ja ih nemam.
- Ni ja, — doda dobri starac i rastuži se.

A Pinocchio se, mada je bio jako veseli dječak, također rastuži: jer sirotinju, kada je prava sirotinja, svatko razumije, pa i djeca.

— Samo malo! — vikne Geppetto odjednom, ustavši se na noge; navuče na sebe svoj stari pamučni kaput, koji je bio sav u krpama i zakrpama, te izade žurno iz kuće.

Uskoro se vrati, a kada se vratio, u rukama je imao početnicu za svog sinčića, ali kaputa više nije imao. Jadni je čovjek na sebi imao samo košulju, a vani je sniježilo.

- A kaput, tata?
- Prodao sam ga.
- Zašto ste ga prodali?
- Jer mi je u njemu bilo vruće. —

Pinocchio je odmah shvatio taj odgovor, i ne mogavši zaustaviti zanos u svome dobrom srcu, skoči Geppetu oko vrata i počne ga ljubiti po cijelom licu.

IX.

Pinocchio prodaje početnicu kako bi otisao vidjeti kazalište lutaka.

Kad je prestalo sniježiti, Pinocchio se sa svojom lijepom početnicom pod rukom uputi ulicom koja vodi prema školi; i idući ulicom maštao je u svojoj glavici o tisuću ideja i tisuću kula u zraku, sve jedna ljepša od druge.

I razgovarajući sam sa sobom, reče:

— Danas u školi želim odmah naučiti čitati; sutra ču naučiti pisati, a prekosutra ču naučiti brojeve. Onda ču zbog svojih sposobnosti zaraditi mnogo novaca i s prvim novčićima koje budem imao u džepu odmah ču dati svome tati napraviti jedan lijepi kaput od sukna. Ma što kažem — od sukna? Želim ga napraviti cijelog od srebra i od zlata, s dugmadima od briljanata. A taj je jedni čovjek to zbilja zasluzio, zato jer je, je li, da bi mi kupio knjige i dao me na nauke ostao samo u košulji... na ovu hladnoću! Nitko osim očeva nije spremam na takvu žrtvu!... —

Dok je sav dirnut tako govorio, učini mu se da u daljini čuje sviranje frula i lupanje bubenja: pi-pi-pi, pi-pi-pi, zum, zum, zum, zum.

Zaustavi se i osluhne. Ti su zvuci stizali s dna jedne jako duge poprečne ceste, koja je vodila do jednog malog mjestanca izgrađenog na morskoj obali.

— Kakva je to glazba? Šteta što moram ići u školu, osim ako... —

I zastade tamo zbumjen. U svakom slučaju, trebalo je donijeti odluku: ili škola ili poći slušati frule.

— Danas ču otici slušati frule, a sutra u školu: za školu uvijek ima vremena — reče konačno ovaj nevaljalac slijedeći ramenima.

Rečeno — učinjeno; djene se poprečnom cestom i počne grabiti nogama. Što je dalje trčao, bolje je čuo udaljenu svirku frula i tutnjavu bubenja: pi-pi-pi, pi-pi-pi, zum, zum, zum, zum.

Kada eto stiže na sred jednog trga posve punog ljudi, koji su se naguravali oko jedne velike barake od drveta i platna obojanog u tisuću boja.

— Što je ta baraka? — upita Pinocchio obrativši se jednom dječačiću koji je bio iz tog mesta.

— Pročitaj na plakatu što piše, pa ćeš znati.

— Rado bih pročitao, ali danas još ne znam čitati.

— Bravo, vole jedan! Onda ču ti pročitati ja. Znaj dakle da na onom plakatu slovima crvenima kao vatrica piše: Veliko kazalište lutaka...

— Je li predstava počela odavno?

— Počinje upravo sada.

— A koliko se plaća za ulaznicu?

— Četiri novčića. —

Pinocchio, koji je bio u vrućici od radoznalosti, izgubi svaki obzir i reče bez imalo stida dječačiću s kojim je razgovarao:

— Daš mi četiri novčića do sutra?

- Rado bih ti dao, — odgovori mu on zadirkujući ga, — ali baš ti ih danas ne mogu dati.
- Za četiri novčića prodat će ti svoj haljetak, — reče mu onda lutak.
- Što će mi haljetak od šarenog papira? Ako po njemu padne malo kiše, ne bih više imao što sa sebe skinuti.
- Hoćeš li kupiti moje cipele?
- Dobre su za potpaliti vatru.
- Koliko mi daš za kapu?
- Lijepa stvar, zbilja! Kapa od sredine kruha! Pa će mi je miševi pojesti na glavi! —

— Hoćeš li mi dati četiri novčića za ovu novu početnicu?

Pinocchio je bio na iglicama. Malo je nedostajalo da dade zadnju ponudu: ali nije imao hrabrosti; dvoumio se, okljevao, mučio se. Na koncu reče:

- Hoćeš li mi dati četiri novčića za ovu novu početnicu?
- Ja sam dječak i ne kupujem ništa od drugih dječaka, — odgovori mu njegov mali su-govornik, koji je bio mnogo razumniji od njega.
- Za četiri novčića početnicu će kupiti ja, — poviše neki prodavač rabljenih odijela koji se našao u blizini i čuo ovaj razgovor.

I knjiga je smjesta prodana. A kad samo pomislimo da je jadni Geppetto ostao kući dršćući od zime samo u košulji, da bi sinčiću kupio početnicu!

X.

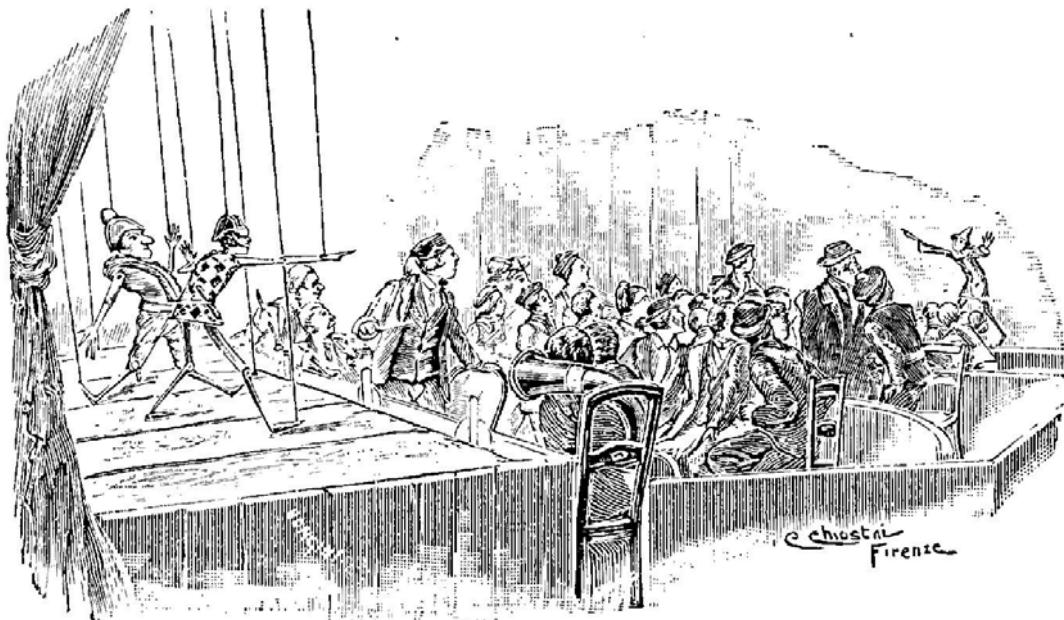
Lutke prepoznaju svog brata Pinocchija i prirede mu veliko slavlje; ali u najljepšem času pojavi se lutkar Mangiafoco, pa Pinocchio dođe u opasnost da ružno skonča.

Kada je Pinocchio ušao u kazalište lutaka, dogodi se nešto što je gotovo izazvalo prevrat.

Treba imati na umu da je zastor bio podignut i da je predstava već bila počela.

Na pozornici su se vidjeli Harlekin i Pulcinella⁵, koji su se međusobno prepirali i, po običaju, prijetila je opasnost da će svakoga časa početi jedan drugome dijeliti pljuske i batine.

Gledateljima, koji su pažljivo pratili, gotovo je pozlilo od velikog smijeha dok su slušali prepirku tih dviju lutaka, koje su mahale i častile se tako iskrenim pogrdama baš kao da su dvije razumne životinje i dvije osobe od ovoga svijeta.

Ne, ono dolje je Pinocchio!...

---

⁵ Likovi iz popularne talijanske komedije *dell'arte*: Harlekin je nalik klaunu, sluga, spretan veseljak, a Pulcinella (to je muško ime!) ima nos nalik na kljun i crnu masku, te je zlobna i prevrtljiva izjelica. Te su likove u komediji *dell'arte* igrali živi glumci, ali su mogli biti i lutke. Komedija *dell'arte* (moglo bi se prevesti sa komedija "od zanata") nastala je u 16. stoljeću u Italiji i postala jako popularna u cijeloj Europi, sve do 19. stoljeća. U njoj maskirani glumci, koji predstavljaju tipizirane likove - osim Harlekina i Pulcinelle, poznati su likovi trgovac Pantalone, nesretno zaljubljeni Pierrot, lijepa Colombina, vojničina Capitano... - izvode improvizirane komedije na temelju kratkih uputa ili scenarija, odnosno igraju ih bez točno zadanog teksta.

Kad odjednom, što bilo da bilo, Harlekin prestane glumiti i okrenuvši se prema publici i pokazujući rukom nekoga u dnu gledališta, počne vikati dramatičnim tonom:

- Bogovi na nebesima! Sanjam ili sam budan? Ne, ono dolje je Pinocchio!...
- Zbilja je Pinocchio! – vikne Pulcinella.
- Baš on! – vrисne gospođa Rosaura⁶, provirivši s dna pozornice.
- Pinocchio je! Pinocchio je! – vikale su u zboru sve lutke izlazeći u skokovima iza ku-lisa. – To je Pinocchio! Naš brat Pinocchio! Živio Pinocchio!...
- Pinocchio, dođi ovamo gore k meni, – vikne Harlekin, – dođi i baci se u zagrljaj svo-je braće od drveta! –

Na taj srdačni poziv Pinocchio skoči pa iz dna gledališta dođe do prvih redova; potom se još jednim skokom popne na glavu ravnatelja orkestra, a od tamo se hitne na pozornicu.

Nemoguće je i zamisliti zagrljaje, stiskanje vratova, prijateljsko štipanje i udaranje u znak pravog i iskrenog bratstva koje je Pinocchio dobio usred sve te strike glumaca i glumica iz ove drvene dramske trupe.

Prizor je bio dirljiv, nema se što reći; ali publika iz gledališta, vidjevši da predstava ne ide dalje, izgubi strpljenje i počne vikati: – Hoćemo predstavu! Hoćemo predstavu! – Sva je vika bila uzaludna, jer su lutke umjesto da nastave glumiti udvostručile ciku i vi-ku, pa su Pinocchija podigle na ramena i nosile ga trijumfalno ispod svjetla reflektora.

Kada se lutkar tako neočekivano pojavi, svi umuknu.

---

⁶ I Rosaura je lik iz komedije *dell'arte*: zaljubljena starija gospođa.

Tada izađe lutkar, ljudeskara toliko ružna da ga je bilo strašno samo i pogledati. Imao je bradurinu crnu poput mrlje tinte, tako dugačku da mu je dosezala od lica sve do poda: dovoljno je reći da ju je dok je hodao gnječio nogama. Njegova su usta bila široka poput pećnice, oči su mu izgledale poput dviju svjetiljki od crvenog stakla iz kojih izlazi svjetlo. Rukama je mahao velikim bićem, napravljenim od isprepletenih zmija i vučjeg repa.

Kada se lutkar tako neočekivano pojавio, svi umuknu: nitko više nije ni disao. Moglo se čuti muhu kako leti. Jadne su lutke, muške i ženske, drhtale kao lišće.

— Zašto si došao raditi nered u moje kazalište? — upita lutkar Pinocchija, glasom Orke⁷ koja ima jaku prehladu.

— Vjerujte, presvijetli, da krivnja nije moja!...

— Dosta sada! Večeras ćemo poravnati naše račune. —

I zbilja, kad je predstava završila lutkar ode u kuhinju, gdje je sebi za večeru pripremio lijepoga ovna, koji se polako okretao na ražnju. A kako mu je ponestalo drva za pečenje i prženje, pozove Harlekina i Pulcinellu te im reče:

— Donesite mi onog lutka, naći ćete ga kako visi na čavlu. Čini mi se da je taj lutak napravljen od jako suhog drveta, pa sam siguran da će kada ga ubacim u vatru dati lijepi plamen za ovo pečenje. —

Harlekin i Pulcinella su ispočetka oklijevali, ali prestrašeni pogledom svoga gospodara poslušaše. I ubrzo se vrate u kuhinju noseći pod rukom jadnog Pinocchija, koji je, izvijajući se poput jegulje koju su izvadili iz vode, očajno vrištao: — Tata moj, spasite me! Ne želim umrijeti, ne želim umrijeti!... —

---

⁷ Orke su mitska ratnička čudovišta iz germanske mitologije.

XI.

Mangiafoco kihne i oprosti Pinocchiju, koji potom od smrti spasi svoga prijatelja Harlekina.

Lutkar Mangiafoco (jer to je bilo njegovo ime⁸) je izgledao strašno, ne kažem da nije, osobito s tom svojom crnom bradurinom koja mu je poput pregače pokrivala čitava prsa i čitave noge; ali ipak na koncu nije bio zao čovjek. Dokaz neka bude to što se, kada je video kako mu donose jadnog Pinocchija koji se borio svim sredstvima, vičući: "Ne želim umrijeti, ne želim umrijeti!", odmah ganuo i sažalio, pa, nakon što je neko vrijeme odoli-jevao, na koncu više nije mogao izdržati nego je snažno kihnuo.

Na to kihanje Harlekinu, koji je sve do sada bio tužan i pogubljen kao tužna vrba, lice se razvedrilo, pa se nagne prema Pinocchiju i ispod glasa mu šapne:

— Dobre vijesti, brate. Lutkar je kihnuo, a to je znak da se je ganuo zbog tebe, i sada si spašen. —

Jer treba znati da, dok svi ljudi kada se zbog nekoga ganu, ili plaču ili se barem pretvara-ju da brišu oči, Mangiafoco, pak, svaki put kad se zaista smekša ima običaj kihnuti. Bio je to način, dobar kao i svaki drugi, na koji je drugima pokazivao osjetljivost svoga srca.

Nakon što je kihnuo, lutkar, nastavljujući se pretvarati da je mrzovoljan, zaviče na Pi-nocchija:

— Prestani plakati! Tvoja zapomaganja izazivaju mi mučninu u stomaku... osjećam grč koji skoro, skoro — a-pčiha, a-pčiha! — i još dva puta kihne.

— U zdravlje! — reče Pinocchio.

— Hvala. A tvoj tata i tvoja mama su još živi? — upita Mangiafoco.

— Tata da, a mamu nisam nikada upoznao.

— Tko će znati kako bi grozno bilo tvom starom ocu da te sada bacim u ovu užarenu že-ravicu! Jadni starac! Žalim ga... a-pčiha, a-pčiha, a-pčiha, — i još tri puta kihne.

— U zdravlje! — reče Pinocchio.

— Hvala. Ipak, treba suošjećati i sa mnom, jer, kako vidiš, nemam više drva da bi dovr-šio ovog pečenog ovna, a ti bi mi, da pravo kažem, u tom slučaju baš dobro došao! Ali sada sam se raznježio, pa šta ču. Umjesto tebe, bacit ču u vatru pod ražanj nekog drugog lutka iz moje družine. Hej, stražari! —

Na tu zapovijed pojave se odmah dva drvena stražara, dugačka, dugačka, suha, suha, s kapom poput starinske svjetiljke na glavi i s isukanim sabljama u ruci.

Lutkar im tada hrapavim glasom reče:

— Uhvatite mi ovog Harlekina, dobro, dobro ga svežite i onda ga bacite u vatru. Hoću da se moj ovan dobro ispeče! —

Zamislite sada jadnoga Harlekina! Njegov je strah bio takav da su mu noge klecnule i on pade naglavce na tlo.

---

⁸ Mangiafoco na talijanskom znači "jedač vatre".

– Uhvatite mi ovog Harlekina...

Pinocchio, vidjevši taj bolni prizor, pođe se baciti lutkaru pod noge, pa gorko plačući i kvaseći suzama sve dlake one dugačke brade počne govoriti molećim glasom:

- Milost, gospodine Mangiafoco!...
- Nema ovdje gospode! – odgovori kruto lutkar.
- Milost, gospodine viteže!...
- Nema ovdje vitezova!
- Milost, gospodine zapovjedniče!
- Nema ovdje zapovjednika!
- Milost, vaša preuzvišenosti!...

Kada je čuo da ga naziva preuzvišenim, lutkar odmah zaokruži usta, te postavši odmah humaniji i milostiviji, reče Pinocchiju:

- No dobro, što želiš od mene?
- Molim vas milost za jadnog Harlekina!...
- Ne radi se ovdje o milosti. Ako sam spasio tebe, moram u vatru baciti njega, jer hoću da se moj ovan dobro ispeče.
- U tom slučaju, – vikne ponosno Pinocchio uspravivši se i bacivši svoju kapu od sredine kruha, – u tom slučaju znam što je moja dužnost. Naprijed, gospodo stražari! Sve-

žite me i bacite me tamo u vatru. Ne, nije pravedno da jadni Harlekin, moj pravi prijatelj, mora umrijeti za mene!...

Te riječi, izgovorene visokim glasom i junačkim naglaskom, učine da su sve lutke koje su bile prisutne pri tom prizoru počele plakati. Isti su oni stražari, premda su bili od drva, plakali kao dva mala janjeta.

Mangiafoco ispočetka ostane tvrd i nepomičan kao komad leda; ali potom, polako, polako, i on se gane i kihne. Nakon što je četiri ili pet puta kihnuo, raširi srdačno ruke i reče Pinocchiju:

— Ti si jedan zbilja hrabar momak! Dođi k meni i daj mi poljubac. —

Pinocchio odmah potrči i uzveravši se poput vjeverice po lutkarovoј bradi dade mu najljepši poljubac u vrh nosa.

I uzveravši se poput vjeverice po lutkarovoј bradi...

- Dakle, milost je udijeljena? — upita siroti Harlekin tankim glasićem koji se jedva čuo.
- Milost je udijeljena! — odgovori Mangiafoco. Zatim uzdišući i klimajući glavom doda:
- Što će! Večeras će se zadovoljiti time da ovna pojedem napolna sirovoga, ali drugi put neka me se čuva onaj tko bude na redu!... —

Na vijest o dodijeljenoj milosti sve lutke otrčaše na pozornicu i nakon što su zapalili svjetla i svjetiljke kao za veliku svečanost, počeše skakati i plesati.

Svanula je zora, a one su još plesale.

XII.

Lutkar Mangiafoco daruje Pinocchiju pet zlatnika da ih odnese svom tati Geppettu. A Pinocchio međutim dopusti Liscu i Mačku da ga namame i ode s njima.

Sljedećeg dana pozove Mangiafoco Pinocchija na stranu, pa ga upita:

- Kako se zove tvoj otac?
- Geppetto.
- A kojim se poslom bavi?
- Siromah.
- Zarađuje li mnogo?
- Zarađuje toliko koliko je dovoljno da nikad nema ni pare u džepu. Zamislite, da bi mi kupio početnicu za školu morao je prodati jedini kaput kojega je imao: kaput koji je sav od krpa i zakrpa, sav poput rane.
- Jadni vraže! Skoro mi ga je žao. Evo ti ovdje pet zlatnika. Idi odmah i odnesi mu ih, i prenesi mu moje pozdrave. —

Pinocchio, što je lako zamisliti, zahvali i zahvali tisuću puta lutkaru; zagrli jednu po jednu sve lutke iz družine, čak i stražare, pa van sebe od zadovoljstva krene na put kako bi se vratio svojoj kući.

— Kako to da znaš moje ime?

No nije bio prešao ni pola kilometra kada na cesti susretne Lisca koji je šepao na jednu nogu i Mačka slijepog na oba oka, a obojica su išli sve dalje i dalje, pomažući se međusobno kao dobri drugovi u nevolji. Lisac koji je šepao hodao je oslanjajući se na Mačku, a Mačak koji je bio slijep puštao je da ga Lisac vodi.

- Dobar dan, Pinocchio, – reče mu Lisac pristojno ga pozdravljajući.
- Kako to da znaš moje ime? – upita lutak.
- Poznajem dobro tvoga tatu.
- Gdje si ga vido?
- Vido sam ga jučer na vratima njegove kuće.
- A što je radio?
- Bio je samo u košulji i drhtao je od hladnoće.
- Jadni tata! Ali, ako Bog da, od danas na dalje neće više drhtati!...
- Zašto?
- Zato što sam ja postao veliki gospodin.
- Ti veliki gospodin? – reče Lisac i počne se smijati grubim i podrugljivim smijehom; a i Mačak se smijao, te je tako da se to nije moglo vidjeti češljao brke prednjim šapama.
- Nemate se čemu smijati, – vikne Pinocchio ljutito. – Zbilja mi je žao što vam je zbog mene iz usta počela curiti voda, ali ovo je ovdje, ako se u to razumijete, pet najljepših zlatnika.

I izvadi novac kojega mu je na dar dao Mangiafoco.

Na dragi mu zvuk tih novaca Lisac, nesvesnim pokretom, pruži nogu koja se činila oduzetom, a Mačak izbeči oba oka koja su izgledala poput dviju zelenih svjetiljki, ali ih odmah zatvori, tako da Pinocchio nije ništa opazio.

- I onda, – upita ga Lisac, – što ćeš napraviti s tim novcem?
- Prije svega, – odgovori lutak, – želim kupiti svome tati jedan lijepi novi kaput, sav od zlata i srebra i s dugmadima od brilijanata; a onda za sebe želim kupiti početnicu.
- Za sebe?
- Da, doista, jer želim ići u školu i dobro učiti.
- Gledaj mene! – reče Lisac. – Zbog glupe želje za učenjem izgubio sam nogu.
- Gledaj mene! – reče Mačak. – Zbog glupe želje za učenjem posve sam izgubio vid na oba oka.

Tada jedan bijeli kos, koji je šćućuren stajao na živici uz cestu, izvede svoju uobičajenu pjesmu pa reče:

- Pinocchio, nemoj obraćati pažnju na savjete tih zločestih drugova, jer ćeš se inače kajati!

Jadni kos, da bar to nikada nije rekao! Mačak ga, izvezvi veliki skok, ščepa i, bez da mu dade priliku da barem kaže "jao!", pojede u jednom zalogaju zajedno s perjem i svim ostalim.

Pojevši što je imao i očistivši si usta, zatvori opet oči i počne se praviti slijep kao i prije.

- Jadni kos! – reče Pinocchio Mačku – zašto si tako ružno postupio prema njemu?
- Napravio sam to da ga naučim lekciju. Tako da za drugi put zna da ne zabada nos u tuđe razgovore. –

Bili su prošli već više od pola puta kada Lisac, zaustavivši se iznenada, reče lutku:

– Napravio sam to da ga naučim lekciju.

- Želiš li udvostručiti svoje zlatnike?
- Kako?
- Želiš li od tih pet jadnih zlatnika napraviti sto, tisuću, dvije tisuće?
- Da bar! Ali na koji način?
- Vrlo jednostavno. Umjesto da se vratиш svojoj kući, moraš poći s nama.
- A gdje me želite odvesti?
- U zemlju Barbagiannija⁹. –

Pinokio tada malo razmisli, te potom odlučno reče:

- Ne, ne želim tamo ići. Sada smo blizu kući, pa želim otići kući, gdje je moj tata koji me čeka. Tko zna koliko je jadni starac jučer uzdisao kada je vidio da se nisam vratio. Na žalost, bio sam zločesto dijete, a Zrikavac koji govori je imao pravo kada je rekao: "Neposlušnoj djeci ne može biti dobro na ovome svijetu". A ja sam to i sam iskusio, jer su me zadesile mnoge nevolje, pa sam i jučer u Mangiafocovoј kući bio u opasnosti... Brrr! Uhvate me trnci kada na to samo i pomislim!
- Dakle, – reče Lisac – baš želiš otići svojoj kući? Onda samo idi, ali utoliko gore za tebe.
- Utoliko gore za tebe! – ponovi Mačak.
- Dobro razmisli, Pinocchio, jer ti šutiraš dobru sreću.

---

⁹ Barbagianni znači sova, ali i budala.

- Dobru sreću! — ponovi Mačak.
- Tvojih pet zlatnika od danas do sutra mogu postati dvije tisuće.
- Dvije tisuće! — ponovi Mačak.
- Ali kako je uopće moguće da ih toliko nastane? — upita Pinocchio, ostavši od čuđenja otvorenih usta.
- Odmah će ti objasniti, — reče Lisac — treba znati da u zemlji Barbagiannija postoji jedno blagoslovljeno polje kojega svi zovu Polje čuda. Ti u tom polju napraviš malu rupu i staviš unutra, na primjer, jedan zlatnik. Potom zatrpaš rupu s malo zemlje, zaliješ je s dva vedra vode s česme, pospeš odozgor s malo soli, i navečer odeš mirno u krevet. Ali tijekom noći zlatnik proklijia i procvjeta, a ujutro kada se probudiš i vratiš na polje, što ćeš naći? Naći ćeš jedno lijepo stablo na kojem visi toliko zlatnika koliko zrna može imati lijepi klas žita u mjesecu lipnju.
- Tako, dakle, — reče Pinocchio još više zadivljen — ako ja u tom polju zakopam svojih pet zlatnika, koliko će zlatnika pronaći sljedeće jutro?
- To je lako izračunati, — odgovori Lisac — račun se može napraviti uz pomoć prstiju. Prepostavi da ti svaki zlatnik dade grozd od petsto zlatnika, pomnoži petsto sa pet, i sljedeće jutro u džepu ćeš imati dvije tisuće i petsto sjajnih i zveckajućih zlatnika.
- Oh, kako lijepo! — vikne Pinocchio, plešući od veselja. — Kada poberem te zlatnike sebi će uzeti dvije tisuće, a preostalih pet stotina će pokloniti vama dvojici.
- Pokloniti nama? — vikne Lisac skanjivajući se i praveći se da je uvrijedjen. — Bog te oslobodio!
- Oslobođio! — ponovi Mačak.
- Mi — ispali Lisac — ne radimo za niski probitak, mi radimo kako bismo pomogli drugima da se obogate.
- Drugima! — ponovi Mačak.
- Kakvi krasni ljudi! — pomisli u sebi Pinocchio, pa zaboravivši u taj čas na svoga oca, na novi kaput, na početnicu i na sva lijepa obećanja koja je dao, reče Liscu i Mačku:
- Idemo odmah, poći će s vama. —

XIII.

Gostionica "Kod crvenog raka".

Hodali su, hodali, hodali, te na koncu predvečer mrtvi umorni stigli do gostionice "Kod crvenog raka".

— Zastanimo malo ovdje, — reče Lisac, — toliko da pojedemo koji zalogaj i da na koji sat počinemo. U ponoć ćemo nastaviti dalje, tako da sutra u zoru budemo na Polju čuda. — Ušavši u gostionicu, sjedoše sva trojica za stol; ali nitko od njih nije imao teka.

Jadni Mačak, kako je osjećao mučninu u želucu, nije mogao pojesti nego trideset i tri trlje s umakom od rajčica i četiri porcije fileka sa sirom; a kako mu se fileki nisu činili dobro začinjeni, tri puta je zatražio maslaca i ribanog sira!

I Lisac bi bio rado štogod smazao, ali kako mu je liječnik propisao strogu dijetu, morao se zadovoljiti s jednim običnim zecom na slatko-kiselo, s laganim prilogom od tovljenih pilića i pjetlića od prvog pjeva¹⁰. Nakon zeca naruči kao dodatak jarebice u umaku, kuniće, žabe, guštare i rajske grožđice; a onda nije htio više ništa. Bilo mu je toliko mučno od hrane, rekao je, da više ništa ne može staviti u usta.

Onaj koji je najmanje od svih jeo bio je Pinocchio.

---

¹⁰ Misli se: mladih pjetlića, koji su tek propjevali.

Onaj koji je najmanje od svih jeo bio je Pinocchio. Zatražio je jedan režanj oraha i jedan okrajak kruha, pa sve to ostavio na tanjuru. Jadni dječak, razmišljajući stalno o Polju čuda, već je unaprijed probavljao svoje zlatnike.

Kada su večerali, Lisac reče gostioničaru:

— Dajte mi dvije lijepе sobe, jednu za gospodina Pinocchija, a drugu za mene i mog druga. Prije nego krenemo dalje malо čemo odspavati. Upamtite, međutim, da se u ponoć želimo probuditi kako bismo nastavili svoje putovanje.

— Da, gospodine — odgovori gostioničar, te namigne Liscu i Mačku, kao da želi reći: "Shvatio sam i razumjeli smo se!..." —

Čim je Pinocchio ušao u krevet, u trenutku je zaspao i počeo sanjati. A u snu mu se činilo da stoji nasred nekog polja, i to je polje bilo puno stabalaca načičkanih grozdovima, a ti su grozdovi bili grozdovi zlatnika koji, dok se ljušlaju na vjetru, čine cin, cin, cin, kao da žele reći: "Tko nas želi, neka nas uzme." Ali kada je Pinocchiju bilo najljepše, kada je naime pružio ruku da zgrabi sve te lijepе novčiće i stavi ih u džep, odjednom ga probude tri snažna udarca na vrata sobe.

Bio je to gostioničar, koji mu je došao reći da je otkucala ponoć.

— A moji su drugovi spremni? — upita ga lutak.

— Nego što nego spremni! Otišli su pred dva sata.

— Čemu takva žurba?

— Zato što je Mačak primio poruku da je njegovom najstarijem mačiću, koji boluje od ozeblina na nogama, život u opasnosti.

Bio je to gostioničar, koji mu je došao reći da je otkucala ponoć.

- A jesu li platili večeru?
- Što mislite? Te su osobe odveć dobro odgojene a da bi na takav način uvrijedili vaše gospodstvo.
- Šteta! Ta bi mi se uvreda mnogo svidjela! — reče Pinocchio češkajući se po glavi. Potom upita: — A gdje su rekli da će me pričekati ti dobri prijatelji?
- Na polju čuda, sutra ujutro, u osvit dana. —

Pinocchio plati jednim zlatnikom za svoju večeru i za večeru svojih drugova, i potom ode.

No moglo bi se reći da je išao samo po opipu, jer je izvan gostonice bila takva mračna tama da se nije vidjelo baš ništa. U polju naokolo nije se čuo ni šušanj lista. Samo su neke noćne ptičice, prelijećući cestu s jedne živice na drugu, klepetale krilima po Pinocchiovom nosu, a on je od straha skakao unatrag i vikao: — Tko je tamo? — a jeka od okolnih brežuljaka ponavljalala je u daljini: — Tko je tamo? Tko je tamo? Tko je tamo?

I tako, dok je hodao opazi na deblu nekog drveta jednu malu životinjicu, koja je svjetlucala bijedom i mutnom svjetlošću, poput noćnog žiška u svjetiljci od prozirnog porculana.

- Tko si ti? — upita je Pinocchio.
  - Ja sam sjena Zrikavca koji govori, — odgovori životinjica slabašnim, slabašnim glasom, koji kao da je dolazio s onoga svijeta.
  - Što hoćeš od mene? — reče lutak.
  - Želim ti dati savjet. Vrati se natrag i odnesi četiri zlatnika koji su ti ostali tvomjadnom tati, koji plače i očajava što te više neće vidjeti.
  - Sutra će moj tata biti veliki gospodin, jer će od ova četiri zlatnika nastati dvije tisuće.
  - Ne vjeruj, dječače moj, onima koji obećavaju da će te obogatiti od jutra do večeri. Jer to su ili luđaci ili varalice! Poslušaj mene, vrati se.
  - Ja ipak želim ići dalje.
  - Kasno je!...
  - Želim ići dalje.
  - Noć je mračna...
  - Želim ići dalje.
  - Cesta je opasna...
  - Želim ići dalje.
  - Sjeti se da se dječaci koji rade po svojem hiru i po svojoj miloj volji prije ili kasnije pokaju.
  - Prazne priče. Laku noć, Zriko.
  - Laku noć, Pinocchio, i čuvalo te nebo od kaljuže i od razbojnika. —
- Čim je izgovorio te zadnje riječi, Zrikavac koji govori odjednom se ugasi onako kako se gasi svijeća kad se u nju puhne, a cesta postade još tamnija nego što je bila.

XIV.

Pinocchio, zato što nije poslušao dobre savjete Zrikavca koji govori, naiđe na razbojниke.

— Zbilja... — reče u sebi lutak nastavivši put — kako smo nesretni mi jadni dječaci! Svak na nas viće, svi nas opominju, svi nam dijele savjete. Da im se dopusti, svi bi si uzeli za pravo da nam budu očevi i učitelji. Svi. Čak i Zrikavci koji govore. Evo ga: zato što nisam poslušao onu dosadu od Zrikavca; tko zna kakve bi mi se nesreće, po njemu, morale dogoditi! Mogao bih susresti čak i razbojниke! Ali na žalost u razbojниke ja ne vjerujem i nikada nisam vjerovao. Po meni, razbojниke su izmislili očevi da bi strašili dječake koji žele izaći po noći. A onda, ako bi ih i susreo ovdje na cesti, možda bi me uplašili? Ni u snu! Zapiljio bih im se ja u lice i povikao: "Gospodo razbojnici, što od mene hoćete? Znajte da sa mnom nema šale! Idite sada dakle za svojim poslovima, i — tišina!" Nakon ovog ozbiljnog govora ti jadni razbojnici, evo, kao da ih vidim, pobegli bi poput vjetra. A ako bi bili toliko drski da ne žele pobjeći, onda bih pobjegao ja, i gotova stvar... —

No Pinocchio nije uspio dovršiti svoje razmišljanje, jer mu se u tom trenutku učinilo da je iza sebe začuo lagani šum lišća.

Okrene se da pogleda, pa u tami ugleda dva crna lika, posve umotana u dvije vreće za ugljen, koji su za njim trčali skačući na vršcima prstiju poput dvije prikaze.

— Zbilja, evo ih! — reče u sebi, pa ne znajući gdje drugo može sakriti četiri zlatnika, stavi ih u usta i to točno ispod jezika.

Zatim pokuša pobjeći. No nije napravio ni prvi korak, kada osjeti da su ga zgrabili za ruku i začuje dva užasna i odjekujuća glasa koji mu rekoše:

— Kesu ili život! —

Osjeti da su ga zgrabili za ruku...

Pinocchio nije mogao odgovoriti riječima zbog novčića koje je imao u ustima, pa napravi tisuću grimasa i gesta kako bi toj dvojici zakukuljenih, kojima su se kroz rupe u vrećama vidjele samo oči, objasnio da je on siroti lutak i da nema u džepu ni jednog jedinog lažnog novčića.

- Hajde, hajde! Manje brbljaj i vadi novce! — zavikaše prijeteći dva razbojnika.
A lutak glavom i rukama napravi gestu kao da želi reći: "Nemam ih".
- Vadi novce ili si mrtav, — reče razbojnik višeg stasa.
- Mrtav! — ponovi drugi.
- A kada te ubijemo, ubit ćemo i tvoga oca!
- I tvoga oca!
- Ne, ne, ne, moga jadnoga oca, ne! — zaviče Pinocchio očajnim glasom. Ali kada je tako zavikao, u ustima mu zazvečaše zlatnici.
- Ah, zlikovče! Novce si dakle stavio pod jezik! Odmah ih ispljuni! —
A Pinocchio šuti.
- Ah! Praviš se gluhim? Čekaj samo malo, smislit ćemo mi kako da te natjeramo da ih ispljuneš! —

I zbilja, jedan od njih zgrabi lutka za vrh nosa, a drugi ga uhvati za bradu, pa ih počeše divljački povlačiti jedan na jednu a drugi na drugu stranu, ne bi li ga tako prisilili da otvoriti usta; ali nije im uspjelo. Lutkova usta bila su kao začavljana i zakovana.

Tada razbojnik niži rastom izvadi nož i pokuša mu ga poput poluge ili dljeta ugurati između usana: ali ga Pinocchio, brzinom munje, ugrize Zubima za ruku, odgrize mu je i ispljune, a možete li zamisliti njegovo čuđenje kada je opazio da je umjesto ruke na zemlju ispljunuo mačju šapu!

Ohraben tom prvom pobjedom, oslobodi se razbojnika pomoću noktiju, pa preskoči živicu uz cestu i stade bježati u polje. Razbojnici su se dali u trk za njim kao dva psa koji love zeca, a onaj koji je izgubio šapu trčao je samo s jednom nogom, a da se i ne zna kako.

Nakon trke od petnaestak kilometara Pinocchio više nije mogao. Onda uvidje da se izgubio, pa se uzvere uz deblo najvišeg bora i sjedne na vrh krošnje. I razbojnici su se pokušali popeti, ali kada su stigli do polovice debla, poskliznu se i padnu na zemlju izgrebavši ruke i noge.

Unatoč tomu nisu priznavali poraz: naprotiv, sakupivši pri dnu bora nešto suhog granja, zapališe vatru. I brže nego što se to stigne i reći bor poče gorjeti i buktjeti, kao svijeća ostavljena na vjetru. Pinocchio, vidjevši da se plamenovi penju sve više i ne želeći skončati poput pečenog goluba, izvede lijepi skok s vrha drveta i opet pobegne preko polja i vinograda. A razbojnici za njim, bez zastajkivanja, bez da se imalo umore.

Uto je počeo svitati dan, kada im prolaz zaprijeći jedan široki i duboki jarak, sav pun prljave vode, boje poput kave s mljekom. Što sad? "Jedan, dva, tri!", zaviče lutak, baci se iz dugog zaleta i doskoči na drugu stranu. I razbojnici skočiše, ali kako nisu dobro odmjerili... pljus! Upadoše dolje u sred jarka. Pinocchio začuje udarac i prskanje vode, pa zaviče smijući se i nastavljući s trkom:

- Ugodno kupanje, gospodo razbojnici. —

I već je zamislio kako su se utopili, ali naprotiv, kada se okrenuo da pogleda, opazi da obojica opet trče za njim, sve onako zakukuljeni u svoje vreće, a iz njih je curila voda kao iz razbijenih košara.

XV.

Razbojnici progone Pinocchija; a kada su ga stigli, objese ga na granu Velikog hrasta.

Lutak je tada, klonuvši duhom do te mjere da se htio baciti na zemlju i predati se, zakrenuo očima unatrag i video kako se usred tamnog zelenila drveća u daljini ljeska kućica bijela poput snijega.

— Da barem imam toliko daha da dođem do one kuće, možda bih se spasio! — reče u sebi.

I ne okljevajući ni trenutka, počne opet trčati po šumi istim trkom. A razbojnici stalno za njim.

I nakon očajničke trke od skoro dva sata konačno, sav oznojen, dođe do vrata te kućice i pokuca.

Nitko se ne javi.

Opet još jače zakuca, jer je čuo da mu se približava bat koraka i zvuk snažnog i iznemoglog dahtanja njegovih progonitelja.

Ista tišina.

Kada je uudio da kucanje ničemu ne koristi, poče u očaju udarati glacom i nogama po vratima. Tada se na prozoru pojavi lijepa Djevojčica, modre kose i lica bijela poput voštane figure, očiju zatvorenih, a ruku prekrštenih na grudima; ni malo ne pomaknuvši usne, reče mu glasom koji kao da je dolazio s nekog drugog svijeta:

- U ovoj kući nema nikoga, svi su mrtvi.
- Otvori mi onda ti! — poviće Pinocchio plačući i moleći.
- I ja sam mrtva.
- Mrtva? A što onda radiš tu na prozoru?
- Čekam da po mene dođu nosila i odnesu me. —

I čim je to rekla, Djevojčica nestane, a prozor se bez zvuka opet zatvori.

— O, lijepa djevojčice modre kose, — vikao je Pinocchio, — otvor mi, smiluj se! Imaj milosti za jadnog dječaka kojega progone razboj... —

Ali nije stigao ni dovršiti te riječi, jer je osjetio da su ga zgrabili za vrat, i čuo dvije pozname glasine koje su prijeteći mrmljale:

- Sada više nećeš pobjeći! —

Lutak, vidjevši da mu je smrt bljesnula pred očima, počne tako jako drhtati da su mu od drhtanja zvonili zglobovi u njegovim drvenim nogama, a i četiri zlatnika koje je držao skrivene pod jezikom.

— Onda? — upitaše ga razbojnici — hoćeš li otvoriti usta, da ili ne? Ah! Ne odgovaraš?... Pusti: ovaj put mi ćemo te natjerati da ih otvariš!... —

Pa izvade dva dugačka, dugačka noža, oštra poput britve, cap i cap... zadaju mu dva udarca posred prsiju.

Ali lutak je, na svoju sreću, bio napravljen od jako tvrdog drva, zbog čega su se oštice, slomivši se, rasule u tisuću komada, a razbojnici su, držeći drške od noževa u rukama, gledali jedan drugoga.

— Shvatio sam, — reče tada jedan od njih — treba ga objesiti! Objesimo ga!

— Objesimo ga! — ponovi drugi.

Rečeno — učinjeno: svezaše mu ruke na leđima, pa mu naprave omču oko vrata, te ga objese kao njihalo na granu jednog golemog stabla koje se zvalo Veliki hrast.

Zatim se smjeste u blizini i sjednu na travu čekajući da lutak učini posljednji trzaj. Ali lutak je nakon tri sata i dalje držao oči otvorenima, usta zatvorenima, te se trzao više nego ikada.

Kada im je dosadilo čekanje, okrenu se prema Pinocchiju i cerekajući se mu rekoše:

— Doviđenja do sutra! Kada se sutra ovdje vratimo, nadamo se da ćeš biti pristojan i da ćemo te naći lijepo mrtvoga i sa otvorenim ustima. —

I tada odoše.

Uto se podigao žestoki sjeverni vjetar, koji je bijesno puhao i zviždalo, bacajući jadnog obješenika tamu i amo, njišući ga kao da je klepac¹¹ zvona koje zvoni na blagdan. To mu je ljudljane zadavalo oštru bol, a omča, koja mu se sve više stezala oko vrata, oduzimala mu je dah.

Malo po malo, oči su mu se pomutile, pa iako je osjećao da mu se približava smrt, ipak se još uvijek tu i tamo nadao da će naići kakva milosrdna duša i spasiti ga. No kada, čekajući i čekajući, uvidje da se ne pojavljuje nitko, baš nitko, sjeti se svog jadnog tate... i ovako promuca poput umirućega:

— Oh, tata moj! Da si barem ti ovdje!... —

I nije imao daha reći bilo što drugo. Zatvorio je oči, otvorio usta, istegnuo noge, trgnuo se i ostao kao da je mrtav.

---

¹¹ Dio zvona koji visi u sredini i udara.

XVI.

Lijepa Djedovčica s modrom kosom uzme lutka: stavi ga u krevet i pozove tri liječnika da dozna je li živ ili mrtav.

Za vrijeme dok je jadni Pinocchio, viseći obješen od razbojnika na grani Velikog hrasta, izgledao više mrtav nego živ, lijepa Djedovčica s modrom kosom pojavi se opet na prozoru, pa ugledavši tog nesretnika kako obješen za vrat pleše drmeš na zapusima sjeverca pljesne tri puta rukama i učini tri mala udarca.

Na taj znak začuje se jaki šum krila koja su letjela strelovitom brzinom, pa se pojavi veliki Sokol i smjesti se na prozorsku dasku.

— Što zapovijedate, dražesna moja Vilo? — reče Sokol spuštajući kljun u znak poštivanja, jer treba znati da je Djedovčica s modrom kosom bila nitko drugi, na kraju krajeva, nego jedna jako dobra Vila, koja već više od tisuću godina živi u blizini šume.

— Vidiš li ovog lutka pričvršćenog kao njihalo na grani Velikog hrasta?

— Vidim.

— Dobro: odleti odmah tamo, pokidaj svojim snažnim kljunom čvor koji ga drži u zraku, pa ga nježno položi na travu ispod Hrasta. —

Sokol odleti tamo i nakon dva trenutka se vrati govoreći:

— To što ste mi zapovjedili je učinjeno.

— A kakvog si ga našao? Živog ili mrtvog?

... pa se pojavi veliki Sokol i smjesti se na prozorsku dasku.

— Na prvi pogled čini se mrtav, ali možda još nije zapravo mrtav, jer je čim sam odvezao čvor omče koja ga je stezala oko vrata ispustio jedan uzdah i promrmljao u pola glasa: "Sad se osjećam bolje!". —

Vila tada pljesne rukama, učini dva mala udarca, i pojavi se krasan Pas-kudravac, koji je koračao uspravljen na stražnje noge baš kao da je čovjek.

Pas-kudravac je nosio svečano kočijaško odijelo. Na glavi je imao kapicu s tri roga obrubljenu zlatom, bijelu vlasulju s uvojcima koji su mu padali niz vrat, haljetak boje čokolade s dugmadima od brilijanta i s dva velika džepa za spremanje kostiju koje bi mu gospodarica dala za ručak, par kratkih hlača od grimiznog baršuna, svilene čarape, niske cipelice, a iza mu je visjela neka vrsta navlake za kišobran, sva od modrog satena, u kojoj je držao rep kada se činilo da će kišiti.

— Hajde na posao, Medoro! — reče Vila Psu-kudravcu. — Upregn odmah najljepšu kočiju iz moje korjušnice i otidi put šume. Kada stigneš ispod Velikog hrasta, naći ćeš na travi jednog napola mrtvog lutka. Nježno ga podigni, stavi ga polako, polako na jastuke u kočiji i dovezi ga meni ovamo. Jesi razumio? —

Pas-kudravac, kako bi dao do znanja da je razumio, zamahne dva ili tri puta navlakom od modrog satena koju je nosio odostraga i uputi se poput arapskog konja.

Pas-kudravac se uputi poput arapskog konja.

Malo kasnije vidjelo se kako iz konjušnice izlazi jedna lijepa kočija prozračne boje, sva podstavljeni perjem kanarinaca i iznutra obložena tučenim vrhnjem i kremom sa savojardima¹². Kočijicu je vuklo sto pari bijelih miševa, a Pas-kudravac, zasjevši na mjesto kočijaša, zapucketa bičem desno i lijevo, baš kao kočijaš kada se boji da bi mogao zakasniti.

Nije prošla ni četvrt sata kada se kočija vratila, a Vila, koja je čekajući stajala na ulazu u kuću, uzme u naručje jadnoga lutkića i odnese ga u jednu sobicu koja je imala zidove od sedefa, pa odmah pošalje po najpoznatije liječnike u tom kraju.

I liječnici stigoše odmah, jedan za drugim: dođoše, tako, jedan Gavran, jedna Sova i jedan Zrikavac koji govori.

Vila uzme u naručje jadnoga lutkića.

— Želim doznati od vašeg gospodstva, — reče Vila obrativši se trojici liječnika koji su stajali na dnu Pinocchiovog kreveta, — želim doznati od vašeg gospodstva je li ovaj nesretni lutak živ ili mrtav!... —

Na taj poziv Gavran, stupivši prvi naprijed, opipa Pinocchovo bilo; potom mu opipa nos, pa mali prst na nozi, a kada je sve to dobro opipao, izgovori svečano ove riječi:

---

¹² Vrsta keksa.

- Po mom mišljenju lutak je sasvim mrtav: ali ako na nesreću nije mrtav, onda je to siguran znak da je posve živ!
- Žao mi je, — reče Sova — što moram proturječiti Gavranu, mom uzvišenom prijatelju i kolegi; po meni, naprotiv, lutak je posve živ, ali ako na nesreću nije živ, onda je to siguran znak da je zaista mrtav.
- A vi ništa ne govorite? — upita Vila Zrikavca koji govori.
- Ja kažem da razuman liječnik, kada ne zna što bi rekao, najmanje što može napraviti je šutjeti. Osim toga, ovaj tu lutak mi nije nepoznat: već ga neko vrijeme poznajem! — Pinocchio, koji je do tada stajao nepokretan poput pravog komada drva, učini neku vrstu grčevitog trzaja, od čega se zatrese cijeli krevet.
- Ovaj ovdje lutak — nastavi govoriti Zrikavac koji govori — je jedan lukavi vragolan... —

Pinocchio otvorio oči i odmah ih zatvorio.

- To je jedan deran, jedna ljenčina, jedna skitnica... —

Pinocchio sakrije lice ispod pokrivača.

- Ovaj ovdje lutak je jedan neposlušni sin, zbog kojega će njegovom jadnom tati puknuti srce!...

U tom času začuje se u sobi zvuk prigušenog plača i jecaja. Zamislite kako im je svima bilo kada su, otkrivši malo pokrivač, shvatili da to plače i jeca upravo Pinocchio.

- Kada mrtvac plače, to je znak da je na putu ozdravljenja — reče svečano Gavran.
- Ne želim proturječiti svome uvaženom prijatelju i kolegi, — nadoda Sova — ali po meni kada mrtvac plače, to je znak mu se ne sviđa umrijeti. —

XVII.

Pinocchio pojede šećera, ali ne želi popiti lijek, ali kada je vidio kako po njega dolaze grobari da ga odnesu, popije lijek. Potom slaže pa mu za kaznu naraste nos.

Tek što su tri liječnika izašli iz sobe, Vila se približi Pinocchiju i nakon što mu je dotakla čelo, primijeti da ga trese vrućica kakva se ne da ni opisati.

Rastopi ona tada nekakav bijeli prah u pola čaše vode, pa pruživši je Pinocchiju, ljubazno mu reče:

— Popij ovo, i za nekoliko dana bit ćeš zdrav. —

Pinokio pogleda čašu, iskrivi malo usta, pa potom pita plačljivim glasom:

— Je li slatko ili gorko?

— Gorko je, ali će ti pomoći.

— Ako je gorko, neću.

— Poslušaj me: popij.

— Meni se gorko ne sviđa.

— Popij, a kada je popiješ, dat će ti kocku šećera da osladiš usta.

— Gdje je kocka šećera?

— Evo je ovdje — reče Vila izvadivši je iz zlatne šećernice.

— Hoću prvo kocku šećera, a onda će popiti tu gorku vodurinu...

— Obećaješ mi?

— Da... —

Vila mu dade kocku, a Pinocchio, nakon što ju je zagrizao i progutao u trenutku, reče oblizujući usne:

— Dobro bi bilo da je i šećer lijek!... Svaki dan bih bio bolestan.

— Sada ispunи obećanje i popij ovih nekoliko kapi vode koja će ti vratiti zdravlje. —

Pinocchio preko volje uzme u ruku čašu i ugura unutra vrh svoga nosa, zatim je prinese ustima, pa je opet vrati i ugura u nju vrh nosa, te napokon reče:

— Previše je gorka! Previše gorka! Ne mogu je popiti.

— Kako to možeš reći kad je nisi niti okusio?

— Mogu zamisliti! Osjetio sam po mirisu. Hoću najprije još jednu kocku šećera... a potom će popiti! —

Vila mu tada, sa svom strpljivošću prave dobre majke, stavi u usta još jedan komad šećera, te mu potom opet dade čašu.

— Ovako ne mogu piti! — reče lutak, mršteći se na tisuću načina.

— Zašto?

— Zato jer mi smeta ovaj jastuk koji mi je pod nogama. —

Vila makne jastuk.

- Ne pomaže! Ni ovako ne mogu piti...
- Što ti još smeta?
- Smetaju mi vrata sobe, jer su napola otvorena.
Vila ode i zatvori vrata sobe.
- Zbilja, — vikne Pinocchio i udari u ljuti plač — ovu gorku vodurinu neću piti, ne, ne, ne!...
- Dječače moj, pokajat će se...
- Nije me briga...
- Tvoja bolest je teška.
- Nije me briga...
- Od vrućice ćeš za nekoliko sati završiti na drugom svijetu...
- Nije me briga...
- Ne bojiš se smrti?
- Ni malo se ne bojim! Bolje je umrijeti nego piti ovaj gadan lijek. —

U tom času rastvore se vrata sobe pa unutra uđu četiri kunića, crna poput tinte, koji su na leđima nosili mali mrvavački sanduk.

Unutra uđu četiri kunića, crna poput tinte.

- Što hoćete od mene? — zaviča Pinocchio i uspravi se sav ustrašen, te sjedne u krevetu.
- Došli smo te odnijeti — reče najveći kunić.
- Odnijeti me? Ali ja još nisam mrtav!...
- Još ne, ali ti je ostalo još malo života jer nisi htio popiti lijek koji bi te izlijječio od vrućice.
- O, Vilo moja, o, Vilo moja! — počne tada vrištati lutak — dajte mi odmah tu čašu... Požurite, molim vas, jer ja ne želim umrijeti, ne... ne želim umrijeti. —

I uzme čašu objema rukama, te je nadušak popije.

- Bože moj! — rekoše kunići. — Ovaj put smo zaludu dolazili. — I podignuvši opet mali sanduk na ramena, izađoše iz sobe mrmljajući kroz zube.

I uistinu, za nekoliko minuta Pinocchio ustane iz kreveta, zdrav i čitav, jer treba znati da se drveni lutci rijetko razbole i jako brzo ozdrave.

A Vila mu, vidjevši ga kako trči i skače po sobi, živahan i veselo kao pjetlić od prvog pjeva, reče:

- Dakle, moj ti je lijek zaista pomogao?
  - Nego što nego pomogao! Vratio me je u život!
  - A zašto sam te onda morala toliko moliti da ga popiješ?
  - Pa svi mi dječaci smo ovakvi! Bojimo se više lijekova nego bolesti.
  - Sramota! Dječaci bi trebali znati da ih dobar lijek, kada se uzme na vrijeme, može spasiti od najteže bolesti, a možda čak i od smrti...
  - Oh! Ali drugi put me nećete trebati toliko moliti! Sjetit ću se onih crnih kunića s mrtačkim sandukom na ramenima... i odmah ću zgrabitи čašu u ruke i hop...
  - Dođi sada malo k meni i ispričaj mi kako si dospio u ruke razbojnicima.
  - Bilo je tako da mi je lutkar Mangiafoco dao pet zlatnika i rekao: — Na, odnesi ih svojemu ocu! — a ja sam pak na cesti sreو Lisca i Mačka, dvije jako dobre osobe, koji su mi rekli: — Želiš li da od tih novčića nastane tisuća ili dvije? Dođi s nama, odvest ćemo te do Polja čuda. — A ja rekoh, hajdemo; — a oni rekoše: — Svatimo ovdje u gostionicu "Kod crvenog raka", pa ćemo nastaviti dalje iza ponoći. — A ja, kada su me probudili, njih više nije bilo, jer su otišli. Onda sam ja krenuo hodati po noći, koja je bila mračna da je to nemoguće, pa sam tako na cesti naletio na dva razbojnika u dvjema vrećama za ugrijen koji su mi rekli: — Vadi novčice; — a ja rekoh: — nemam ih; — jer sam zlatne novčice sakrio u ustima, a jedan od razbojnika mi pokuša staviti ruke u usta, a ja mu zubima odgrizoh ruku i onda je ispljunuh, ali umjesto ruke ispljunuo sam mačju šapu. A razbojnici počeše trčati za mnom, a ja sam trčao i trčao, dok me nisu stigli, pa su me zavezali oko vrata za jedno stablo u ovoj šumi i rekli: — Sutra ćemo se vratiti, a ti budi mrtav i s otvorenim ustima, i tako ćemo ti uzeti zlatnike koje si sakrio pod jezikom. —
  - A gdje si sada stavio ta četiri zlatnika? — upita ga vila.
  - Izgubio sam ih! — odgovori Pinocchio, ali je rekao laž, jer su mu bili u džepu.
  - Kada je rekao tu laž, njegov nos, koji je ionako bio dosta dug, naraste odmah za još dva prsta.
  - A gdje si ih izgubio?
  - Nedaleko odavde, u šumi. —
- Na tu drugu laž, nos nastavi rasti.

— Ako si ih izgubio nedaleko u šumi — reče Vila — potražit ćemo ih i pronaći, jer sve ono što se izgubi nedaleko u šumi se uvijek pronađe.

— Ah, sad se dobro sjećam — odgovori lutak petljajući se u laži — četiri novčića nisam izgubio, nego sam ih nehotice progutao kad sam pio vaš lijek. —

Na tu treću laž nos mu se toliko izduži da se jadni Pinocchio nije mogao okrenuti ni na jednu stranu. Ako bi se okrenuo ovamo, nos bi udario u krevet ili u prozorsko staklo, a ako bi se okrenuo onamo, udario bi u zidove ili u vrata sobe, ako bi malo podigao glavu, prijetila je opasnost da će ga zabiti Vili u oko.

A Vila ga je gledala i smijala se.

— Zašto se smijete? — upita je lutak, sav zbumen i zabrinut zbog tog svog nosa koji je načigled rastao.

— Smijem se zbog laži koje si rekao.

— Kako vi znate da sam lagao?

— Laži se, moj momče, odmah prepoznaju, jer postoje dvije vrste laži: imaju laži koje imaju kratke noge i laži koje imaju dugi nos. Tvoja laž na primjer spada u one koje imaju dugi nos. —

Pinocchio, ne znajući više gdje da se sakrije od srama, pokuša pobjeći iz sobe, ali mu nije uspjelo. Njegov je nos toliko narastao da više nije mogao proći kroz vrata.

Nos mu se toliko izduži...

XVIII.

Pinocchio opet naiđe na Lisca i Mačka, pa s njima ode posijati četiri novčića na Polje čuda.

Kao što možete pretpostaviti, Vila je pustila lutka da plače i više dobrih pola sata, zbog toga njegovog nosa koji nije mogao proći kroz vrata sobe: a to je učinila da bi mu dala dobru lekciju, jer ga je htjela odvinknuti od ružne navike da govori laži, a to je najgora navika koju neki dječak može imati. Ali kada ga je vidjela izobličenoga i s očima koje su mu iskočile iz glave od velikog očaja, smiluje mu se, pljesne rukama, a na taj znak uđe kroz prozor u sobu tisuću velikih ptica koje se zovu Djetlići, koji se svi smjeste na Pinocchiovom nosu i počnu ga kljucati tako i toliko da se za nekoliko minuta taj golemi i neizmjerni nos smanjio na svoju normalnu veličinu.

- Kako ste добри, Vilo moja, — reče lutak obrisavši oči — i koliko vas puno volim!
- Volim i ja tebe, — odgovori Vila, — a ako želiš ostati sa mnom, možeš biti moj mali brat, a ja tebi dobra sestrica...
- Rado bih ostao... ali moj jadni tata?
- Mislila sam ja na sve. Tvome smo tati već to javili i prije nego padne noć bit će ovdje.
- Zbilja?... — vikne Pinocchio, skačući od veselja. — Onda, Vilice moja, ako se slažete, pošao bih mu u susret! Ne mogu dočekati da poljubim tog jadnog starca, koji je toliko patio zbog mene!
- Idi samo, ali pazi da se ne izgubiš. Podi putem kroz šumu i sigurna sam da ćeš ga sresti. —

Pinocchio ode i čim je ušao u šumu počne trčati poput kozlića. Ali kada je stigao do nekog mjesta, skoro do Velikog hrasta, zaustavi se jer mu se učini da je čuo nekoga kako govori u grmlju. I zaista, ugleda kako se na putu ukazaše — pogodite tko?... Lisac i Mačak, to jest dva suputnika s kojima je večerao u gostonici "Kod crvenog raka"!

- Evo našeg dragog Pinochhija! — poviće Lisac, ljubeći ga i grleći. — Kako to da si ovdje?
  - Kako to da si ovdje? — ponovi Mačak.
  - Duga je to priča, — reče lutak — ispričat ču vam je kad bude vremena. Znajte da sam one noći kada ste me samoga ostavili u gostonici putem sreto razbojnike...
  - Razbojnike?... O, jadni moj prijatelju! A što su htjeli?
  - Htjeli su mi ukrasti zlatnike.
  - Gadovi!... — reče Lisac.
  - Najgadniji! — ponovi Mačak.
  - Ali ja sam počeo bježati, — nastavi govoriti lutak, — a oni sve za mnom, dok me nisu uhvatili i objesili na granu ovoga hrasta... —
- I Pinocchio pokaže na Veliki hrast, koji je bio tu na dva koraka.
- Može li se zamisliti nešto gore? — reče Lisac. — Osuđeni smo živjeti u ovakovom svijetu? Gdje ćemo naći sigurno sklonište mi dobri ljudi?... —

Dok su tako razgovarali, Pinocchio primijeti da Mačak šepa na prednju desnu nogu, jer mu je na njezinom kraju nedostajala cijela šapa s pandžama; zato ga upita:

– *Evo našeg dragog Pinocchija!*

– Što si napravio sa svojom šapicom? –

Mačak htjede nešto odgovoriti, ali se zbuni, a Lisac odmah kaže:

– Moj je prijatelj vrlo skroman, pa zato ne odgovara. Odgovorit ću ja za njega. Znaj da kle da smo pred sat vremena susreli na putu jednog starog vuka, skoro onesviještenog od gladi, koji nas je zamolio za milostinju. Nismo mu imali za dati niti kost od ribe. A što je učinio moj prijatelj, koji ima srce baš poput Cezara?... Odgrizao si je zubima jednu šapicu s prednje noge i dao je toj jadnoj životinji, da se malo okrijepi. –

I govoreći tako, Lisac si obriše jednu suzu.

Pinocchio se, također dirnut, približi Mačku i prišapne mu na uši: – Kad bi sve mačke bile kao ti, blago miševima!

– A što sada radiš na ovom mjestu? – upita Lisac lutka.

– Čekam svoga tatu, koji svakog trenutka treba doći.

– A tvoji zlatnici?

– Još su mi u džepu, osim jednoga kojega sam potrošio u gostonici "Kod crvenog raka".

– A kad se samo sjetim da od četiri novčića sutra može nastati tisuća ili dvije! Zašto ne poslušaš moj savjet? Zašto ne odeš posijati ih na Polju čuda?

– Danas je to nemoguće. Poći ću tamo neki drugi dan.

– Drugi dan će biti kasno! – reče Lisac.

– Zašto?

— Zato što je to polje kupio jedan velikaš i od sutra na dalje više neće nikome biti dopušteno sijati novac.

— Koliko je udaljeno to Polje čuda?

— Samo dva kilometra. Hoćeš li poći s nama? Za pola sata si tamo: odmah posij četiri novčića i za nekoliko trenutaka ubrat ćeš dvije tisuće, pa se još večeras vratiti ovamo punih džepova. Hoćeš li poći s nama? —

Pinocchio je malo oklijevao s odgovorom, jer se prisjetio dobre Vile, starog Geppetta i opomena Zrikavca koji govori, ali na kraju učini onako kako bi učinili svi dječaci bez razuma i bez srca: klimne glavom i reče Liscu i Mačku:

— Idemo onda, idem s vama. —

I podjoše.

Nakon što su hodali oko pola dana stigoše u jedan grad koji se zvao "Lovinglupane". Čim su ušli u grad, Pinocchio vidje da su ulice pune šugavih pasa koji su zijevali od gladi, ostriženih ovaca koje su se tresle od straha, kokošiju bez kriješta i bez resa koje su molile za milostinju zrno kukuruza, velikih leptira koji nisu mogli više letjeti jer su izgubili svoja prekrasna šarena krila, paunova bez repa koji su se od sramote skrivali i fazana koji su tiho, tiho tapkali, oplakujući svoje iskričavo perje od srebra i zlata koje su zauvijek izgubili.

Vidje da su ulice pune šugavih pasa.

Usred te gužve prosjaka i nesretnih siromaha s vremena na vrijeme prolazile su neke gospodske kočije, u kojima su sjedili ili neki vukovi ili kakva lopovska svraka, ili neka ptica grabljivica.

- A Polje čuda, gdje je? — upita Pinocchio.
- Ovdje, na dva koraka. —

Rečeno — učinjeno; prođoše kroz grad i izađu izvan zidina, pa se zaustave na jednom osamljenom polju koje je, više ili manje, nalikovalo na bilo koje drugo polje.

- Evo smo stigli, — reče Lisac lutku. — Sad se sagni do zemlje pa rukama u zemlji iskopaj malu rupu i unutra stavi zlatnike. —

Pinocchio posluša. Iskopa rupu, stavi u nju četiri zlatnika koji su mu ostali, a potom zatrpa rupu s malo zemlje.

- A sada — reče Lisac — otiđi do jarka tu u blizini, uzmi vedro vode, pa njome zalij zemlju gdje si posijao zlatnike. —

Pinocchio ode do jarka, a kako nije sa sobom imao nikakvo vedro, skine s noge jednu cipelu, napuni je vodom i zalije zemlju kojom je zatrpaо rupu. Potom upita:

- Što još treba napraviti?
- Ništa više, — odgovori Lisac. — Sad možemo otići. Ti se vrati ovamo za dvadesetak minuta i naći ćeš stabalce koje će već niknuti iz zemlje, s granama punim novčića. —

Jadni lutak, sav izvan sebe od zadovoljstva, tisuću puta zahvali Liscu i Mačku te im obeća dati najljepši poklon.

- Mi ne želimo poklone, — odgovoriše mu na to dva zlikovca. — Nama je dovoljno to što smo ti pokazali kako da se obogatiš bez truda, i zadovoljni smo kao na Uskrs. —

Rekavši to, pozdrave Pinocchija i, zaželjevši mu dobru berbu, odoše za svojim poslom.

XIX.

Pinocchiju su ukrali njegove zlatnike, a za kaznu je još dobio i četiri mjeseca zatvora.

Vrativši se u grad, lutak počne brojati jednu po jednu minutu: a kada mu se učinilo da je došlo vrijeme, pohita brzo stazom koja vodi prema Polju čuda.

I dok je hodao žurnim korakom, srce mu je snažno lupalo i činilo tik, tak, tik, tak, poput zidnog sata koji dobro ide. A putem je u sebi mislio:

— A ako umjesto tisuću novčića nađem na granama stabla dvije tisuće?... A ako umjesto dvije tisuće nađem pet tisuća? A ako umjesto pet tisuća nađem sto tisuća? O, kakav će gospodin onda biti!... Imat ću lijepu palaću, tisuću drvenih konjića i tisuću konjušnica, da se mogu igrati, podrum pun rozoljina i kruškovca¹³ i knjižnicu punu bomboana, torti, pogača, badema i kolača s vrhnjem.

Maštajući tako, stigne blizu polja i zaustavi se kako bi pogledao može li se već vidjeti kakvo stablo s granama punim zlatnika: ali nije video ništa. Napravi još sto koraka dalje, ali ništa. Uđe u polje... ode sve do one male rupe gdje je zakopao svoje dukate: ali ništa. Tada se zabrine pa, zaboravivši pravila bontona i dobro ponašanje, izvadi jednu ruku iz džepa i počne se češkati po glavi.

U taj čas zazveći mu u ušima neki grohotan smijeh, te kad je podigao glavu vidje na jednom stablu velikog papagaja, koji si je čupao ono malo perja što ga je imao na sebi.

— Zašto se smiješ? — upita ga Pinocchio ljutitim glasom.
— Smijem se jer sam se trijebeći uši poškakljaо pod krilom. —

Lutak ne odgovori. Ode do jarka i zagrabi vode u istu onu cipelu, pa se vrati da bi ponovno zalio zemlju koja je prekrivala zlatnike.

Kad se eto opet začuje smijeh, još zločestiji od prvoga, u tihoj osami toga polja.

*Izvadi jednu ruku iz džepa
i počne se češkati po glavi.*

---

¹³ Vrste alkoholnog pića, likera.

- I onda, — poviće Pinocchio ljutito, — može li se znati, Papagaju neodgojeni, čemu se smiješ?
- Smijem se glupanima koji vjeruju u svakakve gluposti i koji puštaju da ih nasamare oni koji su lukaviji od njih.
- Da ne govorиш možda o meni?
- Da, govorim baš o tebi, jadni Pinocchio, o tebi koji imaš toliko malo soli u glavi pa vjeruješ da se novci mogu posijati i brati u polju, kao što se sije grah ili tikve. Čak i ja sam u to jednom povjeroval, pa danas više nemam perja. Danas (ali prekasno!) sam siguran da nešto novca poštено može prikupiti samo onaj koji ga zna zaraditi ili radom svojih ruku ili pameću vlastite glave.
- Ne razumijem te, — reče lutak, koji se već počeo tresti od straha.
- Polako! Objasniti će bolje! — odvrati Papagaj. — Znaj dakle da su se, dok si ti bio u gradu, Lisac i Mačak vratili na ovo polje; uzeli zakopane zlatnike i potom pobegli poput vjetra. A sada, tko ih dostigne, svaka mu čast! —

Pinocchio ostane otvorenih usta i ne želeći povjerovati u Papagajeve riječi počne rukama i noktima kopati zemlju koju je zalio. I kopao je, kopao, kopao, iskopao jednu zbilja duboku rupu da je u njoj mogao uspravno stajati snop slame: ali novaca više nije bilo.

Obuzet očajem, vrati se on tada u grad i ode ravno na sud, kako bi sucima prijavio dva lopova koji su ga pokrali.

Sudac je bio majmun vrste gorila: stara majmuncina kojega su svi poštivali zbog njegove stare dobi, zbog njegove sijede brade i posebno zbog njegovih zlatnih naočala bez stakala, koje je morao uvijek nositi zbog toga što su mu već nekoliko godina otjecale oči.

Pinocchio u prisustvu suca ispriča do najmanje potankosti sve o podloj prevari.

Pinocchio u prisustvu suca ispriča do najmanje potankosti sve o podloj prevari kojoj je bio žrtvom, reče ime, prezime i dade opis zlikovaca, te završi zahtijevajući pravdu.

Sudac ga sasluša sasvim dobrohotno, živo se zanimajući za njegovu priču: sažali se i gane, a kada lutak više nije imao ništa za reći, pruži ruku i pozvoni zvoncem.

Na tu zvonjavu pojave se odmah dva psa čuvara odjevena kao stražari.

Sudac tada, pokazujući stražarima Pinocchija, reče:

— Ovom su jadnom vražićku ukrali četiri zlatna novčića: zgrabite ga dakle i stavite ga u odmah zatvor. —

— Ovom su jadnom vražićku ukrali četiri zlatna novčića: zgrabite ga dakle i stavite ga u odmah zatvor.

Kada je lutak čuo ni više ni manje nego ovaku presudu, stane zapanjeno i htjede se pobuniti; ali stražari mu, da bi spriječili uzaludno gubljenje vremena, začeve usta i odvedu ga u čuzu.

A tamo je morao ostati četiri mjeseca: četiri preduga mjeseca, a bio bi odležao i više da se nije dogodila jedna presretna okolnost. Jer trebate znati da je mladi Car koji je vladao gradom Loviglupane izvojevaо veliku pobjedu nad svojim neprijateljima, pa je priredio veliko javno slavlje, osvijetlio grad, učinio vatromet, priredio utrke konja i dvokolica, te u znak najvećeg veselja naložio da se otvore tamnice i vani puste svi lopovi.

— Ako iz zatvora izlaze i drugi, hoću izaći i ja — reče Pinocchio tamničaru.

— Vi ne, — odgovori tamničar — jer vi niste od te vrste...

— Molim pomilovanje, — odgovori Pinocchio — i ja sam lopov.

— U tom slučaju imate tisuću puta pravo, — reče tamničar, pa mu, skinuvši iz poštovanja kapu i pozdravivši ga, otvori vrata zatvora i pusti ga da izađe.

Začeve mu usta i odvedu ga u čuzu.

XX.

Oslobodivši se zatvora, dade se na put natrag do Viline kuće, ali usput najde na strašnu zmiju, a nakon toga upadne u zamku.

Zamislite Pinocchiovu radost kada se našao na slobodi! Bez previše razmišljanja što i kako, izade on odmah iz grada i krene putem koji ga je trebao dovesti do Viline kućice.

Zbog kišovitog vremena cesta je bila prava kaljuža u koju se upadalo do koljena.

Ali lutak se nije na to obazirao.

Od žudnje da opet vidi svoga tatu i svoju sestricu s modrom kosom trčao je skačući poput hrta, a od trčanja blato mu je prskalo sve do kape. Išao je tako govoreći u sebi:

— Kolike nevolje su mi se dogodile... A i zaslužio sam ih! Zato što sam tvrdoglav i sebičan..., i uvijek sve želim raditi na svoj način, a ne marim za one koji mi žele dobro i koji imaju tisuću puta više pameti nego ja!... Ali od sada nadalje odlučio sam promijeniti svoj život i postati dobar i poslušan dječak... Već sam toliko puta lijepo video da dječaci koji su neposlušni uvijek nastradaju i nikad ne dobiju ništa što žele. A moj tata, hoće li me čekati?... Hoću li ga naći u Vilinoj kući? Toliko je vremena prošlo kako ga jadnoga nisam video da ga jedva čekam tisuću puta zagrliti i obasuti poljupcima! I hoće li mi Vila oprostiti ružne stvari koje sam napravio?... Kad se samo sjetim da sam od nje dobio toliko pažnje i toliko ljubaznog njegovanja... i kad se sjetim da to što sam danas još uvijek živ dugujem baš njoj! Može li biti dječaka nezahvalnijeg i s manje srca nego što sam ja?... —

Dok je tako govorio, zaustavi se odjednom uplašen i vrati se četiri koraka unatrag.

Što je video?

Video je jednu veliku zmiju koja se pružila preko ceste, a imala je zelenu kožu, oči od vatre i šiljasti rep, iz kojega je dimilo kao iz vrha dimnjaka.

Teško je i zamisliti lutkov strah: vrativši se natrag više od pola kilometra, sjeo je na jednu hrpu kamenja i čekao da konačno zmija ode za svojim poslom i oslobođi prolaz.

Čekao je jedan sat; dva sata; tri sata; ali zmija je i dalje bila тамо, te se čak iz daljine vidjelo plamsanje njezinih vatrenih očiju i stup dima koji je izlazio iz vrška njezinog repa.

Tada se Pinocchio, umislivši si da ima hrabrosti, približio zmiji na nekoliko koraka te joj nježnim, udvornim i tankim glasom reče:

— Oprostite, gospodine Zmijo, ali možete li mi napraviti uslugu i malko se pomaknuti u stranu, tako da me pustite da prođem? —

Bilo je kao da govorи zidu. Nitko se ne pomakne.

Onda opet upita istim glasom:

— Morate znati, gospodine Zmijo, da ja idem kući, gdje je moj tata koji me čeka i kojega već dugo vremena nisam video!... Slažete li se dakle da nastavim svojim putem? —

Pričeka nekakav znak koji bi bio odgovor na ovo pitanje; ali odgovora nije bilo. Štoviše, Zmija koja je do tada izgledala živahno i puno snage se umirila i posve ukipila. Oči su joj se zatvorile a rep joj se prestao dimiti.

— Zar je zbilja mrtva? — reče Pinocchio protrljavši ruke od silnog zadovoljstva, pa je ne gubeći vrijeme pokuša preskočiti kako bi došao na drugu stranu ceste. Ali nije uspio ni

podići nogu kad se Zmija iznenada uspravi poput odapete opruge, a lutak se, poskočivši u strahu unatrag, spotakne i padne na zemlju.

I padne baš tako nezgodno da mu se glava zabila u blato na cesti, a noge stršile u zrak.

Vidjevši lutka kako se nevjerojatnom brzinom bacio naglavce u blato, zmija se počne grčiti od smijeha, pa se smijala, smijala, smijala, sve dok joj od silnog smijanja nije pukla žila u prsima, pa je sada zbilja umrla.

Počne onda Pinocchio opet trčati kako bi došao do Viline kuće prije nego padne mrak. Ali putem više nije mogao izdržati užasne bolove od gladi, pa skoči na neko polje s namjerom da nabere nekoliko grozdova grožđa. Da bar to nikada nije učinio!

Čim je došao pod lozu, krc... osjeti kako su mu noge stegnula dva oštora željeza, od čega je vidio sve zvijezde na nebu.

Jadni se lutak uhvatio u zamku koju su tamo postavili seljaci da bi ulovili neke velike kune koje su bile strah i trepet svih kokošnjaca u okolini.

I padne baš tako nezgodno da mu se glava zabila u blato na cesti...

XXI.

Pinocchija uhvati jedan seljak i prisili ga da mu služi kao pas čuvar u kokošinjcu.

Pinocchio, kako možete i zamisliti, udari u plač, viku, zapomaganje; ali plač i vika bili su beskorisni jer se nigdje naokolo nije vidjela ni jedna kuća, a cestom nije prolazila ni jedna živa duša.

I tada padne noć.

Malo od boli zbog zamke koja mu je rezala potkoljenice, malo od straha što se sam našao u mraku usred tog polja, lutak počne polako gubiti svijest; kada odjednom vidje kako mu pored glave prolazi jedna krijesnica, pa je pozove i reče joj:

- O krijesničice, hoćeš li mi se smilovati i oslobođiti me iz ove zamke?...
- Jadni dječačiću! — odgovori krijesnica, zaustavivši se uzbudena kada ga je vidjela. — Kako si se uopće našao s nogama tako ukliještenim između tih šiljatih željeza?
- Ušao sam u polje da bih ubrao dva grozda ovog grožđa i...
- A je li to grožđe tvoje?
- Ne...

— Ah, lopovčino! Znači ti si taj koji mi krade kokoši?

- Pa tko te je naučio da uzimaš tuđe stvari?...
- Bio sam gladan...
- Glad, dječače moj, nije dobar razlog da uzimamo stvari koje nisu naše...
- Istina je, istina je! — poviće Pinocchio plačući — i drugi put to neću više napraviti.

U tom času razgovor prekine tiki zvuk koraka koji su se približavali.

Bio je to vlasnik zemlje, koji je na vršcima prstiju dolazio pogledati je li se koja od onih kuna koje su noću jele kokoši ulovila u čeljusti zamke.

Veliko je bilo njegovo iznenađenje kada se, nakon što je izvukao svjetiljku koju je nosio pod skutom, pokazalo da se umjesto kune ulovio dječak!

- Ah, lopovčino! — reče bijesni seljak. — Znači ti si taj koji mi krade kokoši?
- Ne ja, ne ja! — poviće Pinocchio jecajući. — Ja sam ušao u polje da uzmem samo dva grozda grožđa!

— Onaj koji krade grožđe spremam je krasti i kokoši. Sad ću ti dati lekciju koju ćeš dugo pamtitи. —

Pa, otvorivši zamku, zgrabi lutka za vrat, i odnese ga kući noseći ga onako kako se nosi malo janješce.

Kada su stigli u dvorište seljačke kuće, baci ga na zemlju pa mu, držeći mu nogu na vratu, reče:

— Sad je već kasno pa idem u krevet. Naše ćemo račune riješiti sutra. Ali, kako mi je danas uginuo pas koji mi je noću čuvao kuću, ti ćeš odmah zauzeti njegovo mjesto. Bit ćeš mi pas čuvar. —

Možeš se skloniti u ovu drvenu pseću kućicu.

Rečeno – učinjeno: natakne mu na vrat veliku ogrlicu načičkanu mjedenim šiljcima, pa mu je stisne tako da ne može iz nje izvući glavu. Na ogrlicu prikači jedan dugački željeni lanac; lanac je bio pričvršćen za zid.

— Ako noćas — reče seljak — počne kišiti, možeš se skloniti u ovu drvenu pseću kućicu, u kojoj još стоји slama koja je četiri godine služila kao krevet mom jadnom psu. A ako na nesreću dođu lopovi, upamti da moraš načuliti uši i lajati. —

Nakon ove posljednje napomene seljak uđe u kuću i zatvori za sobom vrata s mnoštvom zasuna, a jadni Pinocchio ostane šćućuren na dvorištu, više mrtav nego živ od hladnoće, od gladi i od straha. I s vremena na vrijeme zavlačio je bijesno ruke u ogrlicu koja mu je stiskala grlo i plačući govorio:

— Tako sam i zasluzio!... Na žalost, tako sam i zasluzio! Htio sam biti lijenčina i latalica... Slušao sam zločeste i zbog toga me je sreća zauvijek napustila. Da sam barem bio dobar dječak, kao mnogi drugi, da sam imao volje učiti i raditi, da sam ostao kući sa svojim jadnim tatom, ne bih se sada našao ovdje usred polja i postao pas čuvar u kući jednog seljaka. Oh, da se barem mogu drugi put roditi!... Ali sada je kasno i treba biti strpljiv! —

Nakon što se ovako malo izjadao, a bilo je to baš od srca, uđe u kućicu i zaspe.

XXII.

Pinocchio otkrije lobove pa kao nagradu za vjernost dobije slobodu.

I prošlo je već više od dva sata kako je slatko spavao, kada ga negdje blizu ponoći probudi nekakav šapat i piskutanje čudnih glasova, koje mu se učinilo da čuje u dvorištu. Izvukavši vrh nosa kroz otvor kućice opazi kako su se u krug okupile četiri životinje tamne dlake, koje su nalikovale na mačke. Ali to nisu bile mačke: bile su kune, životinjice mesožderi koje su lakome na jaja i na mlade kokoši. Jedna od tih kuna, odmaknuvši se od svojih prijateljica, dođe do otvora kućice i ispod glasa reče:

- Dobra večer, Melampo.
- Ja se ne zovem Melampo — odgovori lutak.
- A tko si ti onda?
- Ja sam Pinocchio.
- A što radiš tu?
- Radim kao pas čuvar.
- A Melampo, gdje je? Gdje je stari pas koji je živio u ovoj kućici?
- Jutros je umro.
- Umro? Jadna životinja!... Bio je tako dobar!... Ali sudeći po tvom izgledu, i ti mi izgledaš kao pristojan pas.
- Molim vas, ja nisam pas!...
- Nego tko si?

Jedna od tih kuna, odmaknuvši se od svojih prijateljica, dođe do otvora kućice.

- Ja sam lutak.
- A radiš kao pas čuvar?
- Nažalost, za kaznu!...
- Svejedno, predlažem ti isti dogovor kakvoga sam imala s pokojnim Melampom, i bit ćeš zadovoljan.
- A kakav je to dogovor bio?
- Mi ćemo jednom tjedno, kao i do sada, noću posjećivati ovaj kokošnjac i uzet ćemo osam kokoši. Od tih kokoši sedam ćemo pojesti mi, a jednu ćemo dati tebi, uz uvjet, razumije se, da se ti praviš da spavaš i da ti nikad ne padne na pamet za zalaješ i probudiš seljaka.
- A Melampo je baš tako radio? — upita Pinocchio.
- Baš tako, a mi i on uvijek smo se dobro slagali. Spavaj dakle mirno i budi siguran da ćemo ti prije nego što odavde odemo ostaviti u kućici jednu lijepu operušanu kokoš za sutrašnji doručak. Jesmo li se dobro dogovorili?
- I predobro!... — odgovori Pinocchio, pa zaklima glavom na nekakav prijeteći način, kao da je htio reći: — Malo kasnije ćemo se ponovno razgovarati!... —

Kada su četiri kune mislile da su sigurne za svoje poslove, otiđu one ravno u kokošnjac, koji se nalazio odmah do pseće kućice, pa se, otvorivši zubima i kandžama drvena vratašca koja su bila na ulazu, zavuku unutra jedna za drugom. No nisu još pravo ni ušle, kada začuju da se za njima velikom silom zatvorila vratašca.

Zatvorio ih je Pinocchio, koji se nije zadovoljio samo time da ih zatvori, nego je izvana za veću sigurnost navalio jedan teški kamen kao potporanj.

A onda počne on lajati, a lajao je baš kao da je pravi pas čuvar, činio je glasom: *vu-vu-vu-vu*.

Na taj lavež seljak skoči iz kreveta, uzme pušku i pojavitvi se na prozoru upita:

- Što se događa?
- Tu su lopovi! — odgovori Pinocchio.
- Gdje su?
- U kokošnjcu.
- Silazim odmah. —

I zbilja, brže nego što se kaže *amen*, seljak siđe, utriči u kokošnjac, pa nakon što je pohvatao četiri kune i zatvorio ih u vreću, reče im tonom koji je ukazivao na veliko zadovoljstvo:

— Konačno ste došle u moje ruke! Mogao bih vas sad kazniti, ali nisam ja tako zao! Zadovoljiti ću se samo time da vas sutra odnesem gostioničaru u obližnje selo, a on će vas oderati i skuhati na zečetinu, na slatko-kiselo. To je počast koju zaslужujete, ali plemeniti ljudi poput mene ne bave se takvim sitnicama!... —

A onda, približivši se Pinocchiju, počne ga milovati, te ga pored ostalog upita:

— Kako si uspio otkriti zavjeru ovih četiriju lopovica? A znam da Melampo, moj vjerni Melampo, nije nikad ništa primijetio!... — Lutak je sada mogao ispričati ono što je znao; mogao je, jelte, reći sve o sramotnim dogоворима između psa i kuna; ali sjetivši se da je pas mrtav, odmah pomisli u sebi: — Čemu optuživati mrtve?... Mrtvi su mrtvi, pa je najbolje što se može napraviti pustiti ih u miru!...

— Kada su kune došle u dvorište, jesи li bio budan ili si spavao? — nastavi ga ispitivati seljak.

— Spavao sam, — odgovori Pinocchio — ali kune su me probudile svojim brbljanjem i jedna od njih je došla ovamo do kućice i rekla mi: "Ako obećaš da nećeš lajati i probuditi gazdu, poklonit ćemo ti jednu lijepu očerupanu kokoš!" Razumijete, a? Bile su toliko drske da meni daju takav prijedlog! Jer treba znati da sam ja lutak, da imam sve mane ovo-ga svijeta, ali nikada neću imati tu manu da budem jatak i da držim vreću nepoštenim ljudima!

— Bravo, momče! — poviće seljak i potapša ga po ramenu. — Takva ti razmišljanja služe na čast, a kako bih ti pokazao svoje veliko zadovoljstvo, oslobodit ću te sada, pa se vrati kući. —

I skine mu pseću ogrlicu.

XXIII.

Pinocchio oplakuje smrt lijepе Djevojčice s modrom kosom; potom susreće Goluba koji ga odnese na morsku obalu, te se baci u vodu kako bi pomogao svom tati Geppettu.

Čim je Pinocchio prestao osjećati krutu i ponižavajuću težinu te ogrlice na vratu, počne trčati preko poja, pa se nije zaustavio ni na jedan trenutak dok nije stigao do glavne ceste koja ga je imala dovesti do Viline kućice.

Došavši do glavne ceste, osvrne se nadolje kako bi pogledao ravnici koja je bila pred njim, pa lijepo prostim okom vidi šumu u kojoj je na nesreću sreo Lisca i Mačka. Vidje kako se između stabala uzdiže vršak onog Velikog hrasta, na kojem je obješen za vrat visio poput njihala; ali pogleda ovamo pa pogleda onamo, ali nigdje nije video malu kućicu lijepе Djevojčice s modrom kosom.

Tada ga uhvati neka tužna slutnja, pa potrči iz sve snage koja mu je ostala u nogama i nađe se za nekoliko trenutaka na livadi na kojoj se nekoć nalazila bijela kućica. Ali bijele kućice tu više nije bilo. Umjesto nje bila je tu jedna mala mramorna stijena, na kojoj su tiskanim slovima bile ispisane ove tužne riječi:

OVDJE POČIVA
DJEVOJČICA S MODROM KOSOM
UMRLA OD TUGE
ZATO ŠTO JU JE NAPUSTIO NJEZIN
BRATAC PINOCCHIO

Kako se osjećao lutak kada je teškom mukom uspio naslovkati te riječi, zamislite sami. Pade ničice na zemlju i s tisuću poljubaca prekrije taj nadgrobni mramor, pa udari u veliki plać. Plakao je cijelu noć i cijelo slijedeće jutro nakon što je svanuo dan, i plakao bi i dalje samo da mu u očima nije ponestalo suza; a njegova krika i njegovo zapomaganje bili su toliko prodorni i oštiri da su ih svi okolni brežuljci ponavljali kao jeku.

A plačući je govorio:

"O, moja Vilice, zašto si mrtva?... Zašto umjesto tebe nisam mrtav ja, koji sam toliko zločest, a ti si bila tako dobra?... A moj tata, gdje je on? O, Vilice moja, reci mi gdje ga mogu naći, jer želim zauvijek ostati s njim i nikad ga više neću napustiti! Nikad! Nikad!... O, Vilice moja, reci mi da nije istina da si mrtva!... Ako mi zbilja želiš dobro... ako želiš dobro svom braceku, oživi... vrati se živa kao što si bila! Nije li ti tužno vidjeti me samoga, napuštenoga od svih?... Ako dođu razbojnici opet će me objesiti na granu stabla... a onda ću zauvijek umrijeti. Što da radim ovdje, sam na ovom svijetu? Sada kada sam izgubio tebe i svoga tatu, tko će mi dati jesti? Gdje ću noću spavati? Tko će mi napraviti novi haljetak? Oh! Bolje bi bilo, sto puta bolje, da sam i ja umro! Da, želim umrijeti! Uh! Uh! Uh!"

– O, moja Vilice, zašto si mrtva?

I dok je tako očajavao, krene rukama čupati kosu, ali kako je njegova kosa bila od drva, nije u nju mogao čak niti zariti prste.

Uto preleti zrakom iznad njega jedan veliki Golub, koji se zaustavi otvorenih krila i poviče mu s velike visine:

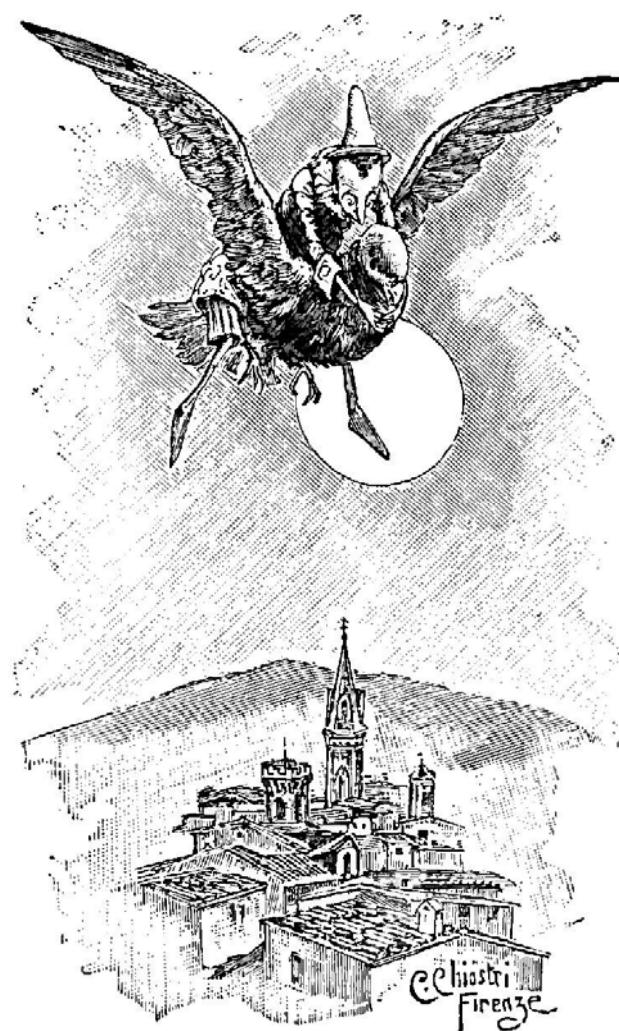
- Reci mi, dječače, što radiš tu dolje?
- Zar ne vidiš? Plačem! – reče Pinocchio podižući glavu prema tom glasu i brišući oči rukavom svog haljetka.
- Reci mi, – doda tada Golub – poznaješ li kojim slučajem jednog od tvojih kolega, jednog lutka koji se zove Pinocchio?
- Pinocchio?... Rekao si Pinocchio? – ponovi lutak skočivši odmah na noge. – Pinocchio sam ja! –

Golub se na taj odgovor brzo spusti i stane na zemlju. Bio je veći od kakvog purana.

- Onda poznaješ i Geppetta? – upita lutka.
- Poznajem li ga? On je moj jadni tata! Je li ti možda govorio o meni? Hoćeš li me odvesti k njemu? Je li još živ? Molim te, odgovori mi: je li još živ?
- Pred tri dana ostavio sam ga na obali mora.
- Što je radio?
- Radio si je jedan mali brodić kako bi prešao Ocean. Taj jadni čovjek već više od četiri mjeseca luta svijetom u potrazi za tobom; a kako te nije uspio pronaći, sada se je odlučio zaputiti u potragu u daleke zemlje novog svijeta.
- Koliko ima odavde do te obale? – upita Pinocchio bez daha od čežnje.

- Više od tisuću kilometara.
- Tisuću kilometara? O, Golube moj, kako bi bilo dobro imati tvoja krila!...
- Ako želiš ići, ja će te odnijeti tamo.
- Kako?
- Uzjaši na moja leđa. Jesi li mnogo težak?...
- Težak? Uopće ne. Lagan sam kao papirić. —

I tada, bez suvišnih riječi, Pinocchio skoči na Golubova leđa, jednu nogu stavi s jedne a drugu s druge strane kao što to rade konjanici, pa sav zadovoljan poviše: "Juri, juri, konjiću, jer moram što brže stići!..." Golub se digne u zrak i za nekoliko trenutaka uzleti toliko visoko da je gotovo dodirivao oblake. Dospjevši na takvu veliku visinu lutak se od radoznalosti pozeli okrenuti i pogledati dolje, ali se tada toliko preplašio i tako mu se zavrtjelo u glavi da se zbog straha da ne padne rukama čvrsto, čvrsto ovio oko vrata svog pernatog konjića.

Rukama se čvrsto, čvrsto ovio oko vrata svog pernatog konjića.

Letjeli su cijeli dan. Kada se približila večer, Golub reče:

- Jako sam ožednio!
- A ja sam jako ogladnio! – doda Pinocchio.
- Zaustavimo se nekoliko trenutaka u ovom golubarniku, a onda ćemo nastaviti put kako bismo sutra ujutro u zoru stigli do morske obale. –

Uđoše u nekakav napušteni golubarnik, u kojemu je bila samo jedna zdjelica puna vode i jedna košarica napunjena graškom.

Lutak nikada u svome životu nije mogao podnijeti grašak. Gadio mu se, kako je govorio, od njega mu se okretao želudac; ali večeras ga se najeo do sita, a kada je bio skoro gotov, okrene se Golubu i kaže mu:

- Nisam nikad mislio da grašak može biti ovako dobar!
- Treba znati, momče moj, – odgovori Golub – da kada glad stvarno progovori i kada nema ničega drugoga za jesti, i grašak postaje ukusan! Glad ne poznaje hirove i izbirljivost! –

Kada su u žurbi dovršili taj mali obrok, dadu se ponovno na put, pa hajde! Sljedeće su jutro stigli na morskiju obalu.

Golub spusti Pinocchija na zemlju, te ne želeći niti čuti zahvaljivanje što je napravio to dobro djelo, odmah poleti i nestane.

Obala je bila puna ljudi koji su vikali i mahali rukama gledajući u more.

- Što se dogodilo? – upita Pinocchio jednu staricu?
- Dogodilo se da je neki jadni otac, izgubivši sina, ušao u mali brodić kako bi ga potražio s one strane mora, a more je danas jako uzburkano pa će brodić završiti pod vodom...
- Gdje je brodić?
- Eno ga tamo, u pravcu mog prsta, – reče starica pokazujući na mali brodić koji je, kada ga se gledalo iz ove daljine, izgledao kao orahova ljuska u kojoj je sjedio jedan maleni, maleni čovječuljak.

Pinocchio izbeći oči na tu stranu, pa nakon što je pažljivo pogledao, oštro krikne:

- To je moj tata! To je moj tata! –

Za to vrijeme bijesni valovi bacali su brodić, pa je čas nestajao u velikoj pjeni, a čas bi opet isplivalo; a Pinocchio, stojeći na rubu jednog visokog grebena, nije prestajao dozivati svog oca po imenu i davati mu znakove rukama, mahanjem rupčićem, pa čak i kapom koju je imao na glavi.

I činilo se da je Geppetto, iako je bio jako daleko od obale, prepoznao sinčića, jer je i on podigao kapu i pozdravlja ga, te mu je uzbuđenim pokretima pokazivao kako bi se radio htio vratiti natrag, ali more je bilo toliko nemirno da nije mogao veslati i približiti se obali.

Najednom dođe jedan strašan val, a brodić nestane.

Čekali su da se brodić ponovno pojavi na površini; ali brodić se više nije vratio.

– Jadni čovjek! – rekoše tada ribari koji su se okupili na obali; i mrmljajući ispod glasa izgovore molitvu, pa se okrenu i vrate svojim kućama.

Kad uto začuju jedan očajan krik, pa okrenuvši se unatrag vidješe jednog momčića koji se s vrha grebena bacio u more, vičući:

Pinocchio nije prestajao dozivati svog oca po imenu.

— Hoću spasiti svoga tatu! —

Kako je bio sav od drva, Pinocchio je lako plutao i plivao poput ribe. Čas ga se vidjelo kako nestaje pod vodom, jer bi ga povukla snaga valova, čas bi mu se jedna nogu ili ruku ponovno pojavila na površini, na velikoj udaljenosti od obale. Na kraju se izgubio iz vida, više ga nisu vidjeli.

— Jadni dječak! — rekoše tada ribari koji su se okupili na obali; i mrmljajući ispod glasa molitvu, vrate se svojim kućama.

XXIV.

Pinocchio stigne na otok "Marljivih pčela" i ponovno sretne Vilu.

Potaknut nadom da će na vrijeme stići spasiti svog jadnog oca, Pinocchio je plivao cijelu cijelcatu noć.

A kakva je strašna noć to bila! Pljuštalo je, udarala je tuča, strahovito je grmjelo, a od munja se činilo da je dan.

Pred jutro uspije on vidjeti u daljini dugi tračak zemlje. Bio je to neki otok usred mora.

Dade on tada sve od sebe kako bi stigao do te obale; ali uzalud. Valovi, loveći jedan drugoga i propinjući se, loptali su se njime između sebe kao da je grančica ili komadić slame. Na koncu, na njegovu veliku sreću, naiđe jedan val toliko snažan i strašan da ga svom silom baci na pijesak na plaži.

Udarac je bio toliko jak da su mu, kad je lupio o zemlju, zapucketala sva rebra i svi zglobovi; ali brzo se je utješio rekavši: — I ovaj put sam se dobro izvukao! —

Uto se malo pomalo nebo razvedri; sunce izviri u svom svojem sjaju, a more postane mirno i glatko poput ulja.

Lutak tada prostre svoju odjeću na sunce kako bi se osušila i počne gledati ovamo i onamo ne bi li kojim slučajem na toj neizmjernoj vodenoj površini ugledao mali brodić s čovječuljkom. No i nakon što je dobro pogledao, nije vidio ništa osim neba, mora i jedra pokojeg broda, ali toliko udaljenog da je izgledalo poput muhe.

— Kad bih bar znao kako se zove ovaj otok! — reče. — Kad bih bar znao je li ovaj otok naseljen pristojnim ljudima, hoću reći ljudima koji nemaju običaj vješati dječake na grane stabala! Ali koga bih to pitao? Koga, kad nema nikoga?... —

Na pomisao da se našao sam samcat usred te velike nenaseljene zemlje toliko se rastužio da mu je malo trebalo da zaplače; kada odjednom vidi kako prolazi, na maloj udaljenosti od obale, neka velika riba, koja je mirno išla za svojim poslom s cijelom glavom izvan vode.

Ne znajući kojim imenom da je oslovi, patuljak joj poviće visokim glasom, ne bi li ga čula:

- Ehej, gospodine ribo, dopustite mi jednu riječ!
- Može i dvije, — odgovori riba, u stvari neki toliko pristojni Dupin, da ih se malo takvih moglo pronaći u svim morima svijeta.
- Možete li biti tako dobri i reći mi ima li na ovom otoku mjesta gdje se može jesti, bez opasnosti vas netko pojede?
- Dakako da ima! — odgovori Dupin. — Štoviše, jedno ćeš naći nedaleko odavde.
- A kojim putem se ide prema njemu?
- Trebaš krenuti ovom tu stazicom, na lijevo, pa ići samo ravno za nosom. Ne možeš pogriješiti.
- Recite mi još nešto. Vi koji cijeli dan i cijelu noć putujete morem, jeste li kojim slučajem susreli jedan mali brodić u kojem je moj tata?
- A tko je tvoj tata?

- To je najbolji tata na svijetu, baš kao što sam ja najgori sin što može biti.
- U oluji koja je bila prošle noći — reče Dupin — brodić je završio pod vodom.
- A moj tata?
- Do sada ga je sigurno progutao jedan strašni morski pas, koji je prije nekoliko dana došao u naše vode sve potamaniti i opustošiti.

— Doviđenja, gospodine ribo, oprostite na ovolikoj smetnji, i tisuću puta hvala na vašoj ljubaznosti.

- Je li taj morski pas jako velik? — upita Pinocchio, koji je već počeo drhtati od straha.
- Je li velik!... — odgovori Dupin. — Da bi si to mogao predočiti, reći će ti da je veći od zgradurine od pet katova, i da ima usta toliko široka i duboka da kroz njih lako može proći cijeli vlak s naloženom lokomotivom.
- Majko moja! — poviće ustrašeno lutak pa se navrat-nanos obuče i vrati Dupinu, te mu reče: — Doviđenja, gospodine ribo, oprostite na ovolikoj smetnji, i tisuću puta hvala na vašoj ljubaznosti. —

Rekavši to, uputi se odmah onom stazicom i počne koračati žurnim korakom: toliko žurnim da se činilo kao da trči. A na svaki najmanji šum kojega bi začuo odmah se okretao da pogleda iza sebe, jer se bojao da će vidjeti kako ga progoni taj grozni morski pas, velik poput kuće od pet katova i s vlakom u ustima.

Nakon što je hodao već više od pola sata, stigne do jednog malog mjesta zvanog "Selo vrijednih pčela". Ulice su vrvjele ljudima koji su trčali tamno-amo za svojim poslovima: svi su radili, svi su imali nešto raditi. Nije se moglo vidjeti ni jednog besposličara ili skitnicu, sve da ih svijećom potražiš.

— Jasno mi je, — reče odmah onaj lijenčina Pinocchio, — ovo mjesto nije za mene! Ja se nisam rodio da bih radio! — No mučila ga je glad, jer je prošlo već više od dvadeset i četiri sata kako ama baš ništa nije jeo, čak ni tanjurić graška.

Što učiniti?

Ostala su mu samo dva načina da se malo omrsi: ili potražiti neki poslić, ili isprositi koji novčić ili komad kruha.

Sramio se tražiti milostinju, jer mu je njegov otac uvijek govorio da milostinju imaju pravo tražiti samo stari i nemoćni. Pravi siromasi na ovome svijetu koji zasluzuju pomoći i sažaljenje samo su oni koji zbog starosti ili bolesti ne mogu sami zarađivati kruh svojim vlastitim rukama. Svi drugi imaju obavezu raditi, a ako ne rade i zato su gladni, utoliko gore po njih.

U tom času prođe ulicom neki čovjek sav znojan i zapuhan, koji je teškom mukom sam vukao dva kolica nakrcana ugljenom.

Pinocchio mu pristupi, procijenivši po njegovom izgledu da je to neki dobar čovjek, i oborivši oči od srama reče mu ispod glasa:

- Hoćete li mi se smilovati i dati mi jedan novčić, jer mislim da će umrijeti od gladi?
- Ne samo jedan novčić, — odgovori ugljenar, — dat će ti ih četiri, ako mi pomogneš dovući do kuće ova dva kolica s ugljenom.
- Krasno! — odgovori lutak gotovo uvrijeđen, — samo da znate, ja nisam nikad bio magarac! Nikad nisam vukao kolica!

Hoćete li mi se smilovati i dati mi jedan novčić, jer mislim da će umrijeti od gladi?

— Bolje za tebe! — odgovori ugljenar. — Onda, dječače moj, ako ti se stvarno čini da ćeš umrijeti od gladi, pojedi dva dobra zalogaja svoje oholosti i pazi da ne pokvariš želudac! Nakon nekoliko trenutaka prođe tom ulicom neki zidar, koji je na ramenu nosio košaricu vapna.

— Udijelite, gospodine, jedan novčić jadnom dječaku, koji zijeva od gladi!

— Vrlo rado! Dođi sa mnom nositi vapno, — odgovori zidar, — pa ču ti umjesto jednoga dati pet novčića.

— Ali vapno je teško, — odgovori Pinocchio, — a ja se ne volim mučiti.

— Ako se ne voliš mučiti, onda se, dječače moj, zabavi zijevanjem, i nazdravlje ti bilo! — U manje od pola sata prošlo je još dvadeset drugih ljudi; Pinocchio je od svih njih tražio malo milostinje, ali svi su mu odgovorili:

— Nije te sramota? Umjesto da se potucaš po ulici, otidi radije potražiti neki posao i nauči sam zarađivati svoj kruh! —

Na koncu najde neka dobra ženica, koja je nosila dva vrča vode.

— Hoćete li mi dati, dobra ženo, da popijem gutljaj vode iz vašeg vrča? — zamoli Pinocchio, jer je gorio od paklene žedi.

— Pij samo, dječače moj! — reče ženica, stavivši dva vrča na pod.

Kada se Pinocchio napiio poput spužve, promrmlja u pola glasa brišući usta:

— Žeđi sam se riješio! Kad bih se još mogao riješiti gladi!... —

Dobra ženica, čuvši te riječi, odmah doda:

— Ako mi pomogneš odnijeti kući jedan od ova dva vrča vode, dat ču ti lijepi komad kruha. —

Pinocchio pogleda vrčeve, i ne odgovori ni da ni ne.

— A zajedno s kruhom, dat ču ti i jedan dobar tanjur cvjetače začinjene uljem i octom — doda dobra žena.

Pinocchio baci još jedan pogled na vrč, i ne odgovori ni da ni ne.

— A nakon cvjetače, dat ču ti i jedan lijepi slatkiš napunjen rozolinom.

Zavodljivosti ove zadnje poslastice Pinocchio nije mogao više odoljeti, pa odlučno reče:

— Dobro! Odnijet ču vam vrč do kuće!

Vrč je bio dosta težak, a lutak, nemajući snage nositi ga rukama, pristane ga nositi na glavi.

Kada su stigli kući, dobra ženica ponudi Pinocchiju da sjedne na jedan mali prostrti stolić, te pred njega stavi kruha, začinjene cvjetače i slatkiš.

Pinocchio nije jeo, nego žderao! Njegov je želudac bio poput gradske četvrti koja je bila prazna i nenaseljena pet mjeseci.

Umirivši malo po malo bijesno ujedanje gladi, podigne potom glavu kako bi zahvalio svojoj dobrotvorki; no nije ju uspio niti dobro pogledati u lice, kada ispusti jedan dugi *ohhh!* od čuda i ostane tako začaran, s izbećenim očima, s viljuškom u zraku i s ustima punim kruha i cvjetače.

— Čemu se toliko čudiš? — reče smijući se dobra žena.

— To je... — odgovori mucajući Pinocchio — to je... to je... vi sličite... vi me podsjećate... da, da, da, isti glas, iste oči... ista kosa... da, da, da... i vi imate modru kosu... kao ona! O,

Vilice moja!... O, Vilice moja!... Recite mi da ste to vi, baš vi!... Nemojte da više plačem!
Da znate! Toliko sam plakao, toliko sam patio!... —

I rekavši to Pinocchio gorko zaplače, pa bacivši se na koljena na zemlju, zagrli koljena toj
zagonetnoj ženi.

XXV.

Pinocchio obeća Vili da će biti dobar i učiti, jer mu je dodijalo biti lutak i želi postati pravi dječak.

Isprva je dobra ženica počela govoriti da ona nije mala Vila s modrom kosom; no potom, kada je uvidjela da je već otkrivena i da ne mora više nastavljati tu šalu, prizna sve i reče Pinocchiju:

- Nevaljalče od lutka! Kako si shvatio da sam to ja?
- Velika ljubav koju prema vama osjećam, ona mi je to kazala.
- Sjećaš se, a? Ostavio si me kao djevojčicu, a sada si me ponovno pronašao kao ženu, takvu ženu da bih ti mogla biti mama.
- A meni je to toliko drago, jer sada, umjesto *sestrice*, mogu vas zvati *moja mama*. Već tako dugo čeznem da i ja dobijem mamu kao sva druga djeca!... Ali kako ste uspjeli narasti tako brzo?
- To je tajna.
- Odajte mi je! Hoću i ja brzo narasti. Zar ne vidite? Ostao sam malen kao čep.
- Ali ti ne možeš narasti – odgovori Vila.
- Zašto?
- Zato što lutci ne rastu. Rode se kao lutci, žive kao lutci i umru kao lutci.
- Oh! Dosta mi je da stalno budem lutak! – vikne Pinocchio udarivši se po glavi. – Bilo bi vrijeme da i ja postanem čovjek...
- I postat ćeš, ako to zaslužiš...
- Zbilja? A što moram raditi da bih to zaslužio?
- Nešto jako lako: moraš naučiti biti dobar dječak.
- Zar to već nisam?
- Upravo suprotno! Dobri dječaci su poslušni, a ti pak...
- Neću više biti neposlušan.
- Dobri dječaci vole učiti i raditi, a ti...
- Ja pak ljenčarim i skićem cijele godine.
- Dobri dječaci uvijek govore istinu...
- A ja samo laži.
- Dobri dječaci rado idu u školu...
- A mene od škole zaboli cijelo tijelo. Ali od danas nadalje želim promijeniti život.
- Obećavaš mi?
- Obećavam. Želim postati dobar dječak i želim biti utjeha svome tati... Ali, gdje je sada moj jadni tata?
- Ne znam.
- Hoću li ikad biti te sreće da ga ponovno vidim i zagrlim?
- Nadam se da hoćeš; ali nisam sigurna. –

Na taj odgovor Pinocchija zahvati takvo i toliko zadovoljstvo da je uzeo Vilu za ruke i počeo ih ljubiti s takvom toplinom da se činilo kako je posve van sebe. Potom je, podigavši lice i pogledavši je zaljubljeno, upita:

- Reci mi, mamice: onda nije istina da si bila mrtva?
- Čini se da nije – odgovori mu Vila smješkajući se.
- Kad bi samo znala koliko sam tuge i gušenja u grlu osjetio kad sam pročitao: "Ovdje počiva..."

– Reci mi, mamice: onda nije istina da si bila mrtva?

- Znam. I zbog toga sam ti oprostila. Zbog iskrenosti tvoje tuge shvatila sam da imaš dobro srce, a dječaci dobrog srca, čak i ako su mala derišad i zločkići, uvijek se nečemu mogu nadati, to jest, mogu se uvijek nadati da će se vratiti na pravi put. Eto zašto sam te došla potražiti čak ovamo. Ja ću biti tvoja mama...
- Oh, kako je to lijepo! — poviće Pinocchio skačući od veselja.
- Moraš me slušati i uvijek raditi ono što ti ja kažem.
- Rado, rado, rado!
- Od sutra, — nastavi Vila — počinješ ići u školu. —
Pinocchio odmah postane malo manje veseo.
- Pa ćeš poslije po svojoj želji odabratи неки posao ili zanat... —
Pinocchio postane ozbiljan.
- Što to mrmljaš kroz zube? — upita Vila oštrim glasom.
- Kažem... — procvili lutak u pola glasa, — da mi se čini da mi je sada malo kasno da krenem u školu...
- Ne, gospodine. Imaj na umu da za učenje i znanje nikad nije kasno.
- Ali ja ne želim raditi ni jedan posao ili zanat...
- Zašto?
- Jer mi je raditi teško.

— Momče moj, — reče Vila — oni koji tako govore uvijek završe ili u zatvoru ili u bolniči. Čovjek, da znaš, rodio se bogat ili siromašan, mora na ovome svijetu nešto raditi, imati neko zanimanje, nešto činiti. Jao onome tko se prepusti lijenošti! Lijenost je najgora bolest koju treba liječiti odmah, od malena. Ako se ne liječi, kada narastemo više se od nje ne možemo izliječiti. —

Te su riječi dotaknule Pinocchija u dušu, pa on, podignuvši živo glavu, reče Vili:

- Učit ću, radit ću, napravit ću sve što mi kažeš, jer zbilja, život lutka mi je dosadio i želim postati dječakom pod svaku cijenu. Obećala si mi to, zar ne?
- Obećala sam ti, ali sad sve ovisi o tebi. —

XXVI.

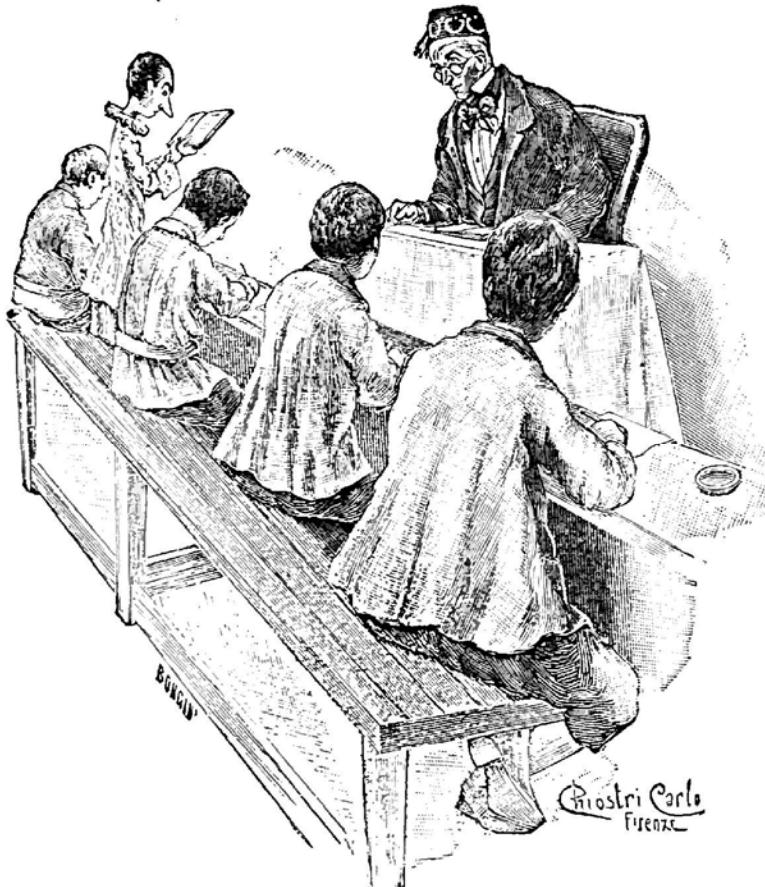
Pinocchio ode sa svojim školskim drugovima na morsku obalu da vidi strašnog morskog psa.

Sljedećeg dana Pinocchio ode u seosku školu.

Zamislite te vragolane od dječaka kada su vidjeli da u njihovu školu ulazi lutak! Zaori se smijeh koji nije prestajao. Jedan je napravio jednu šalu, drugi drugu; jedan mu je rukom skinuo kapu, drugi ga je odostraga povukao za haljetak; jedan mu je tintom pokušao nacrtati dva dugačka brka ispod nosa, a drugi se drznuo čak privezati mu za ruke i noge uzice kako bi ga natjerao da pleše.

Neko vrijeme Pinocchio je ostao miran i nije se na to osvrtao; ali na koncu, vidjevši da mu ponestaje strpljenja, okrene se prema onima koji su ga najviše izazivali i zadirkivali, pa im reče namrštena lica:

— Čuvajte se, djeco, nisam ja ovamo došao da bih bio vaša budala! Ja poštujem druge i želim da se i mene poštuje!

Čak se i učitelj njime hvalio, jer je video da je pažljiv, marljiv, pametan.

— Bravo, vraže! Govoriš poput tiskane knjige! — povikaše ti mangupi, bacajući se od ludog smijeha; a jedan od njih koji je bio još nevaljaliji od drugih pruži ruku želeći uhvati lutka za vrh nosa.

Ali nije bio dovoljno brz, jer Pinocchio pruži nogu pod stolom i zada mu udarac u potkoljenicu.

— Jao! Kakve tvrde noge! — krikne dječak trljajući modricu koju mu je napravio lutak.

— I kakvi laktovi!... Još tvrđi nego noge! — reče neki drugi, koji je zbog svojih grubih šala dobio laktom u trbuh.

Zbog tih udaraca nogom i laktom Pinocchio je odmah zasluzio poštivanje i simpatije od svih dječaka u školi, te su mu se svi umiljavali i svima se od srca dopao.

Čak se i učitelj njime hvalio, jer je video da je pažljiv, marljiv, pametan, uvijek prvi na ulazu u školu, uvijek zadnji koji se ustaje na noge kad je škola gotova.

Jedini nedostatak bilo je to što je imao previše prijatelja, a među njima bilo je mnogo dobro poznatih nevaljalaca koji su slabo marili za učenje i za ponašanje.

Učitelj ga je svaki dan opominjao, a čak i dobra Vila nije propustila da mu više puta kaže i ponovi:

— Pazi, Pinocchio! Zbog tih tvojih prijatelja iz škole prije ili poslije izgubit ćeš ljubav prema učenju i možda, možda upasti u neku veliku nevolju.

— Nema opasnosti! — odgovarao je lutak, slijezući ramenima i dodirujući se kažiprstom po sredini čela, kao da želi reći: "Ovdje unutra ima mnogo pameti!"

Tada se dogodi da je jednog lijepog dana, dok je hodao prema školi, susreo čopor prijatelja koji su mu, kad su ga idući sreli, rekli:

— Znaš li veliku novost?

— Ne.

— Ovdje u more u blizini došao je veliki morski pas, velik poput planine.

— Zbilja?... Da nije to isti onaj morski pas od onda kad se utopio moj jadni tata?

— Idemo na plažu vidjeti ga. Hoćeš li ići i ti?

— Ja ne. Želim ići u školu.

— Što te briga za školu? U školu ćemo ići sutra. S jednom lekcijom više ili manje ostat ćemo i dalje isti magarci.

— A što će reći učitelj?

— Učitelj neka kaže što hoće. Plaćen je baš da prigovara po cijele dane.

— A moja mama?

— Mame nikad ništa ne doznaju, — odgovore ti nevaljalci.

— Znate što ću napraviti? — reče Pinocchio. — Tog morskog psa želim vidjeti iz nekih svojih razloga... Ali ići ću ga vidjeti poslije škole.

— Jadni glupane! — odvrati jedan iz čopora. — Zar misliš da će riba takve veličine ostati tamo da bi tebi udovoljila? Čim joj dosadi, uputit će se negdje drugdje, a onda — tko je video, video je.

— Koliko nam vremena treba odavde do plaže? — upita lutak.

— Za sat vremena možemo doći i vratiti se.

— Onda hajdemo! I tko je najbrži, taj je najbolji! — poviće Pinocchio.

Kada je dat taj znak za pokret, čopor nevaljalaca sa svojim knjigama i bilježnicama pod rukom dade se u trk po poljima, a Pinocchio je uvijek bio ispred svih, pa se činilo da ima krila na nogama.

S vremena na vrijeme, okrenuvši se unatrag, zadirkivao je svoje prijatelje koji su ostali na priličnoj udaljenosti, pa kad bi ih video zadihanе, zapuhane, prašnjave i s isplaženim jelicima, od srca bi im se smijao. Nesretnik u tom času nije znao kakvим strahotama i groznim nesrećama ide ususret.

Čopor nevaljalaca sa svojim knjigama i bilježnicama pod rukom dade se u trk po poljima.

XXVII.

Velika bitka između Pinocchija i njegovih prijatelja; jedan od njih je ranjen, pa Pinocchija uhite policaci.

Čim je stigao na plažu, Pinocchio odmah baci pogled na more, ali ne vidje nikakvog morskog psa. More je bilo mirno kao veliko kristalno ogledalo.

- A gdje je morski pas? – upita okrenuvši se prema prijateljima.
- Otišao je na doručak – odgovori jedan od njih smijući se.
- Ili se možda bacio na krevet da malo zadrijema – doda drugi, smijući se jače nego ikada.

Iz tih besmislenih odgovora i budalastog podsmjehivanja Pinocchio shvati da su mu nje-govi prijatelji priredili grubu šalu i rekli mu nešto što nije istina, pa im, zamjerivši im to, reče ljutitim glasom:

- I što sad? Kakav ste umak našli u tome što ste mi podvalili pričicu o morskom psu?
- Umaka ima sigurno!... – odgovoriše u zboru ti nevaljalci.
- A to je?
- To da smo te nagovorili da izostaneš iz škole i podješ s nama. Zar te nije sram što se svaki dan tako točno i marljivo pojavljuješ u školi na satu? Zar te nije sram što toliko učiš, je li?
- Pa ako ja učim, što se to vas briga?
- Nas je to itekako briga jer se mi sramotimo pred učiteljem...
- Zašto?
- Zato što učenici koji uče uvijek zasjene one poput nas, koji nemaju volje za učenjem. A mi ne želimo da nas se zasjeni! Jer i mi volimo sebe!...
- Pa što onda moram napraviti da vam udovoljim?
- Moraš i ti zamrziti školu, predavanja i učitelja, koji su naša tri velika neprijatelja.
- A ako želim nastaviti učiti?
- Nećemo te više pogledati u lice, a prvom prilikom ćeš za to platiti!
- Zbilja me nagonite u smijeh – reče lutak klimajući glavom.
- Jao, Pinocchio! – poviće tada najveći od onih dječaka unoseći mu se u lice. – Nemoj se sada svađati, nemoj se sada kočoperiti!... Jer ako se ti nas ne bojiš, ne bojimo se ni mi tebe! Sjeti se da si ti sam, a nas ima sedam.
- Sedam kao sedam smrtnih grijeha, – reče Pinocchio uz grohotan smijeh.
- Jeste li čuli? Sve nas je uvrijedio! Nazvao nas je smrtnim grijesima!...
- Pinocchio! Ispričaj se za tu uvredu... A ako nećeš, jao tebi!...
- Kuku! – reče lutak udarajući kažiprstom po vrhu nosa u znak ruganja.
- Pinocchio! Loše ćeš se provesti!...
- Kuku!
- Dobit ćeš batina kao magarac!...

- Kuku!
- Vratit ćeš se kući razbijenog nosa!...
- Kuku!
- Dat ću ti ja sad kuku! — zaviče najhrabriji od onih nevaljalaca. — Evo ti ovo, pa si to pojedi večeras za večeru. —

I rekavši to zabije mu šaku u glavu.

Ali je tada dobio, kako se ono kaže, mjeru za mjeru, jer je lutak, kao da je ovo očekivao, odmah uzvratio udarac; i u času se razvije opća i ogorčena bitka.

Pinocchio se, iako je bio sam, branio poput heroja. S onim svojim nogama od najtvrdjeg drva radio je tako dobro da je svoje neprijatelje stalno držao na pristojnoj udaljenosti. Gdje su njegove noge mogle dosegnuti i udariti, ostajala je uvijek za uspomenu modrica.

Dječaci se tada, ogorčeni što nisu dorasli lutku u izravnoj borbi, sjete poslužiti topništвом, pa odvezavši zavežljaje svojih školskih knjiga počeše na njega bacati početnice, slovarice, računice, čitanke i druge školske knjige, ali bi se lutak, koji je bio hitra oka i spretan, uvijek na vrijeme izmakao, pa su svesci, proletjevši mu iznad glave, svi završili lijepim skokom u more.

Zamislite sad jadne ribe! Ribe, vjerujući da su te knjige dobre za jelo, doletješe u jatima na površinu vode, ali čim bi zagrizle u neku stranicu ili neke korice, odmah bi ispljunule, radeći ustima grimasu koja kao da je govorila: "Nije ovo za nas! Inače se hranimo mnogo bolje!"

Kad se eto pojavi jedan veliki rak, koji je izašao iz vode...

Bitka je postajala sve žešća, kad se eto pojavi jedan veliki rak, koji je izašao iz vode i polako, polako se popeo na obalu, pa viknuo glasom poput promuklog trombona¹⁴:

— Prestanite, mangupi, jer niste ništa drugo! Ovakvi razbojnički ratovi između dječaka nikad dobro ne završe. Uvijek se dogodi neka nesreća!... —

Jadni rak! Baš kao da je govorio u vjetar. A onaj zločko od Pinocchija, okrenuvši se ljutito unatrag kako bi ga pogledao, osorno mu reče:

— Umukni, dosadni raku! Bolje bi ti bilo da posišeš dvije tablete od lišaja da ti izliječe tu prehladu u grlu. Otiđi radije u krevet i probaj se oznojiti!

Tada dječaci, koji su do sad već pobacali sve svoje knjige, opaze u blizini lutkov svežanj knjiga, pa ga u hipu zaplijene.

Među tim knjigama bio je jedan svezak umotan u debeli karton, s hrptom i uglovima od pergamenta¹⁵. Bila je to Računica. Ostavljam vama da zamislite koliko je bila teška!

Jedan od onih nevaljalaca zgrabi tu knjigu i, naciljavši u Pinoccijevu glavu, hitne je svom snagom koju je imao u ruci; ali umjesto da pogodi lutka, pogodi u glavu jednog od svojih drugova, koji pobijeli poput isprane krpe i ne reče ništa nego ove riječi:

— O, majko moja... Pomozite mi, umirem!... — I potom padne na pjesak žala.

Kada su vidjeli mrtvaca, uplašeni dječaci pobjegoše i za nekoliko ih se trenutaka više nije moglo vidjeti.

Ali Pinocchio ostane tamo, i premda je od боли i od straha i on bio više mrtav nego živ, otrči odmah namočiti svoj rubac u morskoj vodi, pa počne močiti sljepoočnice svog jadnog školskog druga. I tako ga je, plačući ljuto i očajavajući, zazivao po imenu i govorio mu:

— Eugenio!... Jadni moj Eugenio!... Otvori oči i pogledaj me!... Zašto mi ne odgovoriš? Nisam te ja, znaš, tako grubo ozlijedio! Vjeruj mi, nisam bio ja!... Otvori oči, Eugenio... Ako budeš držao oči zatvorene, umrijet ću i ja... O, Bože moj! Kako ću se sad vratiti kući?... Odakle mi hrabrost da se pojavit pred svojom dobrom mamom? Što će biti sa mnom?... Gdje da pobjegnem?... Gdje da se sakrijem?... Oh, kako bi bolje bilo, tisuću puta bolje, da sam otisao u školu!... Zašto sam poslušao one drugove, koji su moje prokletstvo? A i učitelj mi je to rekao!... I moja mama mi je ponavljala: "Čuvaj se zločestih drugova!" Ali ja sam tvrdoglavac... svojeglavac... Puštam druge da mi govore, ali onda uviјek napravim po svome! A onda se kajem... I tako, otkad sam na svijetu, nikad mi ni četvrt sata nije bilo dobro. Bože moj! Što će biti sa mnom, što će biti sa mnom, što će biti sa mnom? —

I Pinocchio nastavi plakati, vikati, udarati se šakama po glavi i zazivati po imenu jadnog Eugenija, kada odjednom začuje zvuk koraka koji se približavaju.

Okrene se: bila su to dva policajca.

— Što radiš tako izvaljen na zemlji? — upitaše Pinocchija.

— Pomažem ovom svom školskom drugu.

— Zar mu je zlo?

— Čini se da jest!...

---

¹⁴ Vrsta puhaćeg glazbala, nalik velikoj trubi, kojom se svira tako da se pomiče pokretni dio koji se zove *povlačak*.

¹⁵ Vrsta finog papira koji se radi od životinjske kože.

- Itekako zlo! — reče jedan od policajaca sagnuvši se i pogledavši Eugenija izbliza. — Ovaj je dječak ranjen u sljepoočnicu. Tko ga je ranio?
- Ja nisam! — promuca lutak koji više nije imao daha.
- Ako nisi ti, tko ga je onda ozlijedio?
- Ja nisam! — ponovi Pinocchio.
- A čime je ozlijedeđen?
- Ovom knjigom. — I lutak podigne sa zemlje Računicu umotanu u karton i pergament, pa je pokaže policajcu.
- A čija je to knjiga?
- Moja.
- Dosta! Drugo i ne treba. Odmah se diži i podi s nama!
- Ali ja...
- Podi s nama!...
- Ali ja sam nevin...
- Podi s nama! —

Prije nego što su krenuli, policajci pozvaše neke ribare koji su baš u tom trenutku prolazili svojim brodićem blizu obale i rekoše im:

- Povjeravamo vam ovog dječačića ranjenog u glavu. Odnesite ga svojoj kući i pomozite mu. Sutra ćemo se vratiti da ga vidimo. —

Zatim se okrenu prema Pinocchiju, pa pošto su ga postavili između sebe, narede mu vojničkim tonom:

- Naprijed! Brzim korakom! Ako nećeš, jao tebi! —

Ne čekajući da mu to ponove, lutak počne hodati po stazici koja je vodila prema selu. Ali jadni vražić nije više uopće znao na kojem je svijetu. Činilo mu se da sanja, i to ružno sanja! Bio je izvan sebe. Oči su mu sve vidjele dvostruko; noge su mu se tresle; jezik mu je bio prilijepljen za nepce i nije više mogao izustititi ni jednu jedinu riječ. A ipak, usred sve te tuposti i smušenosti, jedan ga je oštri šiljak probadao u srce: misao, naime, da će morati proći ispod prozora svoje dobre vile, ovako, između dva policajca. Radije bi bio umro.

Već su stigli do sela i bili pred ulazom, kada jedan nagli zapuh vjetra podigne s Pinocchiovе glave kapu i odnese je desetak koraka.

- Dopuštate li mi — reče lutak policajcima — da odem uzeti svoju kapu?
- Idi samo, ali brzo. —

Lutak ode, uzme kapu... ali umjesto da je stavi na glavu, stavi je u usta među zube, te potom počne trčati silovitim trkom prema obali mora. Letio je poput puščanog metka.

Policajci ocijene da će ga biti teško stići pa nahuškaju na njega jednog velikog psa čuvara, koji je na svim psećim utrkama osvajao prvo mjesto. Pinocchio je trčao, ali pas je trčao brže od njega, i zato je cijeli svijet izašao na prozore i strčao se na ulicu, želeći vidjeti kako će završiti ova luda trka. Ali nije si mogao udovoljiti toj želi, jer su lovački pas i Pinocchio na cesti digli takvu prašinu da se nakon nekog vremena ništa više nije moglo vidjeti.

Zatim se okrenu prema Pinocchiju, pa pošto su ga postavili između sebe...

XXVIII.

Pinocchio umalo završi ispržen na tavi kao riba.

U toj očajničkoj trci bio je jedan užasni trenutak, trenutak u kojem je Pinocchio bio siguran da je izgubljen, jer treba znati da ga je Alidoro (bilo je to ime toga psa čuvara), žestoko trčeći i trčeći, bio skoro dostigao.

Dovoljno je reći da je lutak za sobom, na udaljenosti od jednog pedlja, osjećao dahtanje te zvijeri, a osjećao je čak i vrelinu njegovog daha.

Na sreću, obala je tada bila blizu, a more se vidjelo na nekoliko koraka.

Tek što je došao na plažu, lutak izvede jedan prelijepi skok, kao da je kakva žabica, i baci se usred vode. Alidoro se pak htio radije zaustaviti, ali zanesen zamahom od trčanja i on upadne u vodu. No taj nesretnik nije znao plivati, zbog čega odmah počne pljuskati šapama ne bi li se održao na površini; ali što je više pljuskao, to mu se glava više zaranjala pod vodu.

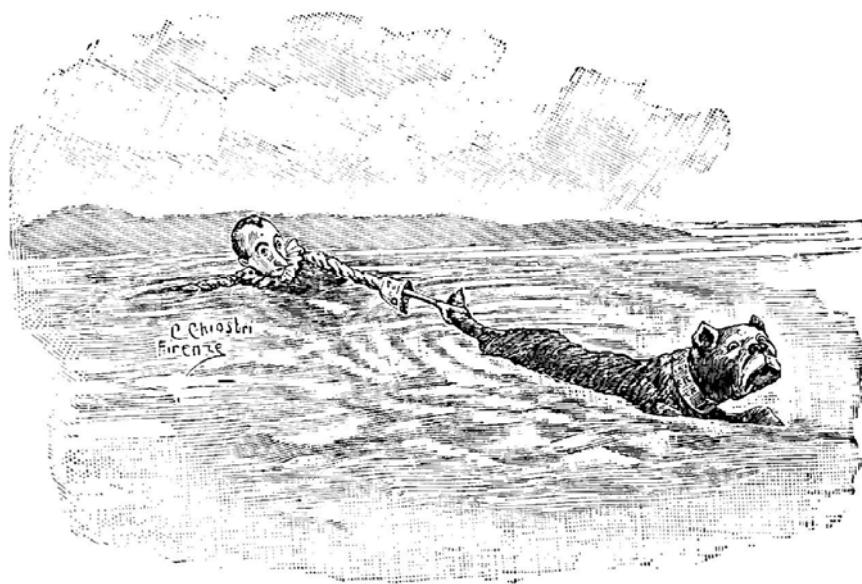
Na udaljenosti od jednog pedlja, osjećao je dahtanje te zvijeri....

Kada je uspio glavu podignuti vani, jadnom su psu oči bile toliko ustrašene i izbečene, te je lajući vikao:

- Utopit će se! Utopit će se!
- Crkni! – odgovori mu Pinocchio iz daljine, jer je sada bio siguran od svake opasnosti.
- Pomozi mi, Pinocchio moj!... Spasi me od smrti!... –

Na te očajne krikove lutak se, jer je dubini sebe zapravo imao divno srce, gane, pa, okrenuvši se prema psu, reče:

- Ali ako ti pomognem i spasim te, obećaj mi da mi više nećeš smetati i progoniti me!
- Obećajem ti! Obećajem ti! Požuri, molim te, jer ako budeš otezao još pola minute, bit će mrtav. —

Otpliva prema Alidoru, pa ga, uhvativši ga za rep objema rukama...

Pinocchio je malo okljevao; ali kad se sjetio kako mu je otac mnogo puta govorio da nikad ne treba propustiti učiniti dobro djelo, otplovila prema Alidoru, pa ga, uhvativši ga za rep objema rukama, izvuče živog i zdravog na suhi pijesak na žalu.

Jadni pas nije mogao niti stajati na nogama. Napio se, protiv svoje volje, toliko slane vode da je bio napuhan poput lopte. A osim toga, ne želeći mu previše vjerovati, lutak procijeni da je najbolje baciti se opet u more, pa udaljivši se od plaže poviše spašenom prijatelju:

- Zbogom, Alidoro, sretan put i mnogo pozdravi doma!
- Zbogom, Pinocchio, — odgovori pas — tisuću puta hvala što si me spasio od smrti. Napravio si mi veliku uslugu, a na ovome svijetu kako siješ tako i žanješ. Ako bude prilike, razgovarat ćemo opet o tome... —

Pinocchio nastavi plivati, držeći se stalno blizu obale. Napokon mu se učini da je stigao na sigurno mjesto, pa bacivši pogled na obalu vidje na hridinama neku vrstu špilje, iz koje je izlazila dugačka perjanica dima.

— U ovoj špilji — reče tada sam sebi — mora biti vatre. Odlično! Idem se osušiti i ugrijati, a onda?... A onda će biti što bude. —

Odlučivši tako, približi se hridi, ali kada se htio na nju uzverati osjeti kako se nešto pod vodom diže, diže, diže i podiže ga u zrak. Pokušao je odmah pobjeći, ali je već bilo ka-

sno, jer se na svoju veliku žalost našao u golemoj mreži usred mnoštva riba svih oblika i veličina, koje su se praćakale i otimale kao očajnici.

A u isto vrijeme vidi on kako iz šipilje izlazi neki ribar, toliko ružan, ali stvarno ružan, da je izgledao poput morske nemani. Umjesto kose imao je na glavi golemi busen zelene kose, zelena mu je bila i koža na tijelu, zelene oči, zelena dugačka brada, koja mu je sezala do poda. Izgledao je kao veliki zeleni gušter, uspravljen na stražnjim nogama.

Kada je ribar izvukao mrežu iz mora, poviše sav zadovoljan:

- Blažena providnost! I danas se mogu dobro nažderati ribe!
- Na svu sreću, ja nisam riba! — reče Pinocchio u sebi, sakupivši malo hrabrosti.

Mreža puna ribe podigne se u šipilju, mračnu i zadimljenu šipilju, usred koje se zagrijavala jedna velika tava s uljem, iz koje je se širio takav smrad zagoretine da ti stane dah.

- Sada ćemo malo pogledati koje smo ribe ulovili! — reče zeleni ribar, pa gurnuvši u mrežu svoju tako veliku ručetinu da je bila poput zidarske lopate, izvuče iz nje šaku trlja.
- Dobre li su ove trlje! — reče pogledavši ih i ponjušivši ih pohlepno. A nakon što ih je ponjušio, ubaci ih u neku posudu bez vode.

Potom ponovi nekoliko puta to isto, i vadeći malo-pomalo druge ribe i osjećajući kako mu u usta navire voda, radosno reče:

- Dobri li su ovi oslići!...
- Ukusni li su ovi cipli!...
- Odlični li su ovi listovi!...
- Izvrsni li su ovi pauci!...
- Krasni li su ove inćuni!...

Kako možete zamisliti, i oslići, cipli, listovi, pauci i inćuni završili su svi zajedno u posudi, gdje su pravili društvo trljama.

Zadnji je u mreži ostao Pinocchio.

Čim ga je ribar izvukao, izbeći u čudu svoje zelene oči, vičući gotovo uplašeno:

- Koja je ovo vrsta ribe? Među ribama koje sam ovako lovio ne sjećam se da sam je ikada jeo. —

I nastavi ga pažljivo gledati, pa nakon što ga je dobro proučio sa svih strana, zaključi:

- Jasno, to mora biti neki morski rak.

Pinocchio tada, uvrijeđen što ga smatra rakom, reče povrijeđenim tonom:

- Ma kakav rak i ne-rak! Pogledaj kako prema meni postupaš! Ja sam, vama na znanje, lutak.
- Lutak? — odvrati ribar. — Da pravo kažem, riba lutak za mene je nova riba! Utoliko bolje! Slađe ću te pojesti.
- Pojesti me? Ali shvatite da ja nisam riba! Zar ne vidite da govorim i razmišljam kao i vi!
- Zbilja, — doda ribar — a kako vidim da si riba koja ima sreću da zna govoriti i razmišljati kao ja, želim ti za to iskazati doličnu počast.
- A ta počast bi bila?...

– *Koja je ovo vrsta ribe?*

- U znak prijateljstva i posebnog poštovanja, prepuštam ti da sam izabereš kako će te skuhati. Želiš li da te popržim na tavi, ili ti je možda draže da te skuham u loncu s umakom od rajčica?
- Da pravo kažem, – odgovori Pinocchio – ako mogu birati, najviše bih volio da me pustite na slobodu, kako bih se mogao vratiti svojoj kući.
- TI se šališ! Misliš li da želim popustiti priliku probati ribu koja je toliko rijetka? Ne događa se svakog dana da se u ovim morima ulovi riba lutak. Prepusti onda izbor meni: popržit ću te u tavi zajedno sa svim drugim ribama, i bit ćeš zadovoljan. Biti ispržen u društvu uvijek je nekakva utjeha. –

Nesretni Pinocchio, kada mu je ribar ovo otpjevaо, počne plakati, vrištati, preklinjati; pa plačući reče: — Koliko bi bilo bolje da sam otišao u školu!... Poslušao sam prijatelje, a sad plaćam!... Ih!... Ih!... Ih!... —

A kako se trzao poput jegulje i ulagao nevjerljivatne napore da se istrgne iz pandža zelenog ribara, uze ovaj jedan lijepi komad kore od rogoza pa mu njime sveže ruke i noge poput salame, te ga ubaci u posudu s ostalim ribama.

Zatim, izvukavši jednu drvenu zdjeletinu punu brašna, krene posipati brašnom sve te ribe; i kako bi koju pobršnjo, ubaci je u tavicu da se isprži.

Prvi koji su zaigrali u vrelom ulju bili su jadni oslići; potom su na red došli pauci, pa cipli i inčuni, te je došao na red i Pinocchio. Njega, kada je video koliko je blizu smrti (i to tako grozne smrti!), uhvati takva drhtavica i takvi grčevi da nije više imao ni glasa ni daha za zapomaganje.

Jadni dječačić je molio očima! Ali zeleni ribar nije ni malo na to obraćao pažnju, nego ga okrene pet ili šest puta u brašnu, pobršnivši ga tako dobro od glave do pete da je izgledao kao lutak od gipsa.

Potom ga uhvati za glavu i...

XXIX.

Vrati se u Vilinu kuću, a ona mu obeća da od sutra više neće biti lutak nego će postati pravi dječak. Obilni doručak s bijelom kavom kojim se ima proslaviti taj važni događaj.

Baš u času kada je ribar bio spreman baciti Pinocchija u tavu, uđe u špilju jedan veliki pas kojega je tamo privukao oštiri i primamljivi miris prženja.

— Gubi se! — vikne mu ribar prijeteći, držeći i dalje pobršnjeno lutka u ruci.

Ali jadni pas bio je gladan za četvoricu, pa se činilo da cvileći i mašući repom govori: — Daj mi malo ribe i pustit ću te na miru.

— Gubi se, kažem ti! — ponovi mu ribar, te podigne nogu kako bi ga udario.

Tada se pas, koji, budući da je bio stvarno gladan, nije bio spreman dopustiti da mu muhe sjedaju na nos, okrene prema ribaru i pokaže mu svoje strašne zube.

U tom trenutku u špilji se začuje jedan tihi, tihi glasić, koji reče:

— Spasi me, Alidoro! Ako me ne spasiš, pečen sam!

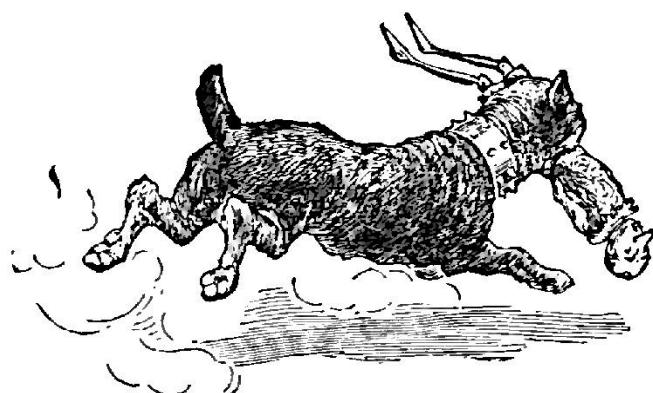
— Gubi se! — vikne mu ribar.

Pas odmah prepozna Pinocchiov glas, pa na svoje veliko čudo shvati da je taj glasić izašao iz onoga nabrašnjenog smotuljka kojega je ribar držao u ruci.

I što sad učiniti? Odbaci se snažno od zemlje, zgrabi taj nabrašnjeni smotuljak, pa držeći ga lagano u Zubima pobegne iz šipilje, i bjež' brzinom munje!

Ribar se razbjesnio kada je video da mu je iz ruku oteo ribu koju bi tako rado bio poeo, pa pokuša trčati za psom; ali nakon što je napravio nekoliko koraka uhvati ga napadaj kašlja, te se morao vratiti unutra.

Uto se Alidoro, pronašavši stazu koja vodi u selo, zaustavio i nježno položio svog prijatelja Pinocchija na zemlju.

Držeći ga lagano u Zubima pobegne iz šipilje, i bjež' brzinom munje!

- Kako da ti zahvalim! — reče lutak.
- Nema potrebe, — odgovori pas — ti si spasio mene, a ja sam ti ovime vratio milo za drago. Zna se: na ovom svijetu svi moramo pomagati jedni drugima.
- Ali kako si uopće dospio u onu šipilju?
- Ležao sam sve vrijeme ovdje na plaži više mrtav nego živ, kada mi je vjetar izdaleka donio miris prženja. Taj mi je miris otvorio apetit, pa sam krenuo za njim. Da sam stigao samo trenutak kasnije!...
- Nemoj mi to ni govoriti! — zaviče Pinocchio koji se još tresao od straha. — Nemoj mi ni govoriti! Da si stigao samo trenutak kasnije, ja bi sada bio lijepo ispržen, pojeden i probavljen. Brrr! Prolazi me jeza kad samo na to pomislim!... —

Alidoro smijući se pruži šapu prema lutku, koji je čvrsto, čvrsto stisne u znak velikog prijateljstva; a potom se rastanu.

Pas krene putem prema kući, a Pinocchio, ostavši sam, ode do jedne kolibe koja je bila u blizini i upita tamo jednog starčića koji je stajao na vratima kako bi se ugrijao na suncu:

- Recite mi, gospodine, znate li štогод o jednom jadnom dječaku koji je ranjen u glavu i zove se Eugenio?
- Toga su dječake neki ribari donijeli u ovu kolibu, i sada...
- Sada je mrtav!... — prekine ga Pinocchio s velikom tugom.
- Ne, živ je, i već se vratio svojoj kući.

- Recite mi, gospodine, znate li štogod o jednom jadnom dječaku koji je ranjen u glavu i zove se Eugenio?

- Zbilja?... Zbilja?... — poviče lutak skačući od veselja. — Dakle, rana nije bila teška?...
- Ali mogla je biti teška, čak i smrtna, — odgovori starčić — jer su ga pogodili u glavu jednom teškom knjigom omotanom u karton.
- A tko ga je pogodio?
- Jedan njegov školski drug, neki Pinocchio...
- A tko je taj Pinocchio? — upita lutak praveći se nevješt.
- Kažu da je to neki deran, neka skitnica, jedan nepromišljeni...

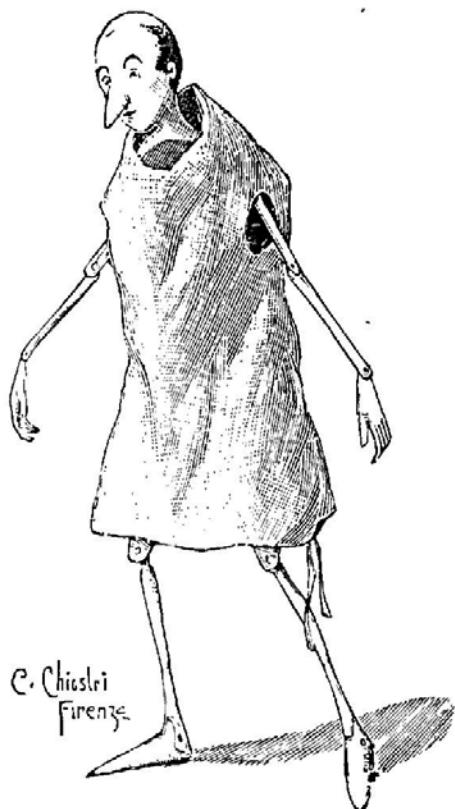
- Klevete! Kakve klevete!
- Ti poznaješ tog Pinocchija?
- Iz viđenja! — odgovori lutak.
- A što ti misliš o njemu? — upita ga starčić.
- Meni se čini da je on zaista dobar dječak, pun želje za učenjem, poslušan, odan svome tati i svojoj obitelji... —

Dok je tako lutak govorio mirna lica sve te laži, dotakne se po nosu i opazi da mu se nos produžio za jedan pedalj. Tada sav prestrašen počne vikati:

— Ne obraćajte pažnju, gospodine, na sve lijepo stvari koje sam vam rekao, jer ja najbolje poznajem Pinocchija i mogu vam jamčiti da je on zaista pravi deran, neposlušnik i ljenčina, i umjesto da ide u školu, ide s prijateljima u skitnju.

Čim su izgovorene te riječi, njegov se nos skrati i vrati u prirodnu veličinu, kao prije.

- A zašto si ti sav tako bijel? — upita ga najednom starčić.
- Kazat ću vam... Nisam pazio, pa sam se otro o neki zid koji je bio svježe obojan — odgovori lutak, jer se sramio ispričati da su ga pobrašnili poput ribe kako bi ga mogli ispržiti u tavi.
- A što si to učinio od svojeg haljetka, od svojih hlača i svoje kape?
- Sreo sam lopove koji su me svukli. Recite mi, dobri starče, imate li kojim slučajem neko odijelce koje mi možete dati, da se mogu vratiti kući?

I tako lagano obučen uputi se prema selu.

— Dječače moj, što se tiče odijela, nemam ništa drugo nego jednu malu vrećicu u kojoj držim grah. Ako hoćeš, uzmi: evo je. —

Pinocchiju nije trebalo dvaput reći: uzme odmah vrećicu za grah koja je bila prazna, pa je, nakon što je na njoj škarama napravio malu rupu na dnu i dvije rupe sa strane, navuče poput košulje. I tako lagano obučen uputi se prema selu. Ali, idući cestom, osjećao se nekako nemirno; zaista, hodajući je radio jedan korak naprijed pa jedan natrag i, razgovarajući sam sa sobom, govorio:

— Kako će se pojaviti pred svojom dobrom Vilicom? Što će mi reći kad me vidi?... Hoće li mi oprostiti ovu drugu vragoliju?... Mislim da mi neće oprostiti!... Oh! Sigurno mi neće oprostiti!... A to sam i zaslužio, jer sam nevaljalac koji stalno obećava da će se popraviti, a nikad ne održi riječ!...

Do sela je stigao kada je već pala tamna noć, a kako se učinila oluja i kiša je padala kao iz kabla, ode pravo do Viline kuće, čvrsto odlučivši da će pokucati na vrata da mu ih otvori.

Ali kada je tamo stigao, osjeti da mu ponestaje hrabrosti, pa se, umjesto da pokuca, trčeći udalji dvadesetak koraka. Potom se po drugi put vrati do vrata, ali ne učini ništa; onda se po treći put udalji, i ništa; i četvrti put uzme u ruku, tresući se, željezni zvekir, pa jednom lagano kucne.

Pričeka, pričeka, i na kraju se nakon pola sata otvorи jedan prozor na zadnjem katu (kuća je imala četiri kata), te Pinocchio vidje kako se pojavio jedan veliki Puž koji je na glavi imao pričvršćenu svjetiljku, pa mu reče:

- Tko je u ovo doba?
- Vila nije kod kuće? — upita lutak.
- Vila spava i ne želi da ju se probudi. A tko si ti?
- Ja sam!
- Tko ja?
- Pinocchio.
- Koji Pinocchio?
- Lutak, onaj koji je živio u kući s Vilom.
- Ah, razumijem! — reče Puž. — Pričekaj tu, spustit će se dolje i odmah ti otvoriti.
- Požurite se, molim vas, jer će umrijeti od hladnoće.
- Dječače moj, ja sam Puž, a puževi baš i nisu brzi. —

I tako prođe jedan sat, pa prođu i dva, a vrata se još nisu otvorila; uto se Pinocchio, koji je drhtao od hladnoće, od straha i od vlage koja je bila na njemu, ohrabri i po drugi put pokuca na vrata, ali pokuca jače.

Na to drugo kucanje otvori se prozor na katu niže, pa se pojavi isti onaj Puž.

- Pužiću najljepši, — poviše Pinocchio s ulice — već dva sata čekam! A dva sata u ovoj užasnoj noćini duža su od dvije godine. Požurite se, zaboga.
- Dječače moj — odgovori mu s prozora ta posve mirna i ravnodušna životinjica — dječače moj, ja sam Puž, a puževi baš i nisu brzi. — I prozor se opet zatvori.

Malo kasnije odzvoni ponoć; potom jedan, pa dva sata iza ponoći, a vrata su i dalje bila zatvorena.

Pinocchio tada izgubi strpljenje, pa bijesno zgrabi zvekir na vratima i htjede zalupati tako kako da se zatrese cijela kuća, ali zvekir, koji je bio od željeza, pretvori se u taj čas u

živu jegulju, koja mu sklizne iz ruku i nestane u bujici vode koja se slijevala po sredini ulice.

— Ah, da? — poviče Pinocchio kojega uhvati još veći bijes. — Ako je zvekir nestao, ja ću nastaviti bijesno lupati nogama. —

Pa se, povukavši se malo unatrag, zaleti i odlučno udari po kućnim vratima. Udarac je bio toliko jak da mu je noga ušla u drvo sve do pola, a kada ju je pokušao izvući vani, sav mu je trud bio uzalud, jer mu je noga zapela unutra kao zabijeni čavao.

Zamislite sad jadnog Pinocchija! Morao je provesti cijelu preostalu noć s jednom nogom na zemlji, a drugom u zraku.

Ujutro, kada je počeo svitati dan, vrata se konačno otvore. Onoj vrloj životinjici Pužu za silazak s četvrtog kata do izlaza na ulicu trebalo je samo devet sati. Treba reći i da se dobro preznojio.

— Što radite s tom nogom zabijenom u vrata? — upita on lutka smijući se.

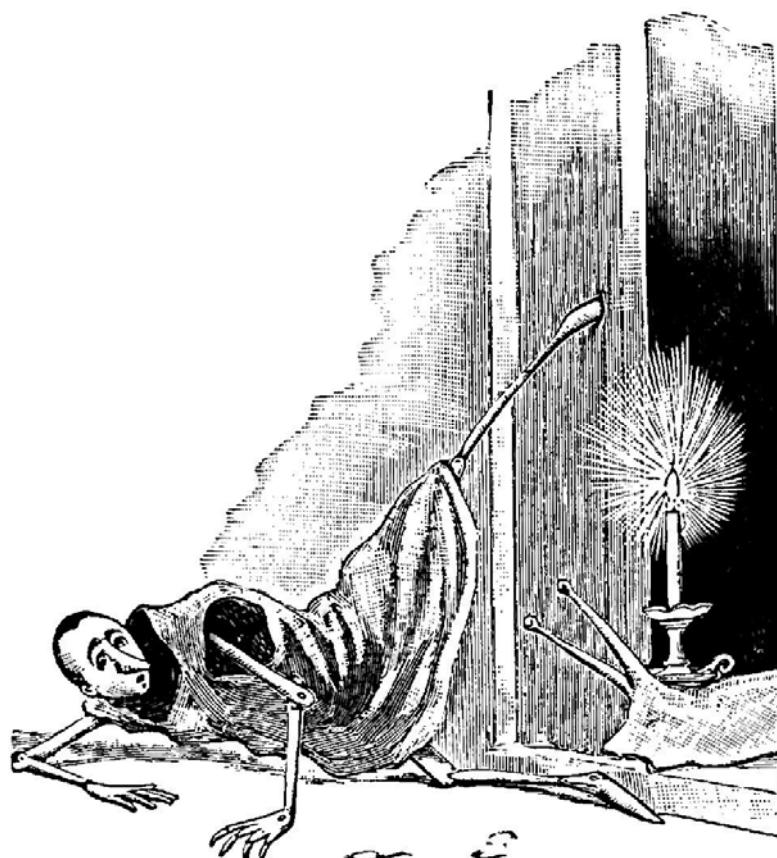
— Dogodila se nezgoda. Vidite, lijepi Pužiću, možete li me oslobođiti od ove muke?

— Dječaće moj, za to bi trebao drvodjelja, a ja se nikad nisam bavio drvodjeljstvom.

— Zamolite Vilu za mene!...

— Vila spava i ne želi da je se budi.

— Ali što hoćete da ja sad radim, začavljen ovako cijeli dan u vratima?

— Što radite s tom nogom zabijenom u vrata?

- Zabavite se tako što ćete brojati mrave koji prolaze ulicom.
- Donesite mi barem nešto za jesti, jer se osjećam sasvim iscrpljeno.
- Odmah! — reče Puž.

I zaista, nakon tri i pol sata, Pinocchio ga vidje kako se vraća s jednom srebrnom zdjelicom na glavi. U zdjelici je bio kruh, jedno pečeno pile i četiri zrele kajsije.

- Evo ručka kojega vam šalje Vila — reče Puž.

Vidjevši to Božje blago, lutak se posve utješi. Ali kakvo je bilo njegovo razočarenje kada je, čim je počeo jesti, video da je kruh od gipsa, da je pile od kartona, a da su četiri kajsije od alabastera¹⁶, obojane kao da su prave.

Htjede zaplakati, htjede pasti u očaj, htjede baciti posudu i sve što je u njoj bilo; ali naprotiv, što zbog jake tuge što zbog jake slabosti u želucu, stade kao da je onesviješten.

Onaj tko nije sam video Pinocchiovu veselje na tu toliko žuđenu vijest ne može ga niti zamisliti!

---

¹⁶ Vrsta minerala, cijenjenog kamena od kojega se rade ukrasni predmeti i nakit.

Kada se opet pribrao, nađe se na nekom divanu, a uz njega je bila Vila.

— I ovaj put ti opraštam, — reče mu Vila — ali čuvaj se ako mi još jednom učiniš nešto ovakvo!... —

Pinocchio obeća i zakle se da će učiti i da će se uvijek dobro vladati. I održi riječ cijeli os-tatak te godine. Zaista, na ispitima pred praznike dobio je pohvale kao najbolji u školi, a njegovo je vladanje općenito bilo ocijenjeno tako pohvalnim i zadovoljavajućim, da mu Vila, posve zadovoljna, reče:

— Sutra će se konačno tvoja želja ispuniti!

— Koja?

— Sutra ćeš prestati biti drveni lutak i postat ćeš pravi dječak. —

Onaj tko nije sam video Pinocchiovu veselje na tu toliko žuđenu vijest ne može ga niti zamisliti! Svi njegovi prijatelji i školski drugovi pozvani su sljedećeg dana na svečani doručak u Vilinu kuću, kako bi zajedno proslavili veliki događaj; a Vila je pripremila dvije stotine šalica bijele kave i četiristo kruščića s maslacem izvana i iznutra¹⁷. Taj je dan trebao biti najljepši i najveseliji, ali...

Na nesreću, u životu lutka uvijek postoji neki *ali*, koji sve pokvari.

---

¹⁷ U vrijeme kad je *Pinocchio* napisan, piti bijelu kavu i jesti fine kruščiće s maslacem nije bila tako obična stvar kao što je to danas. (nap. prev.)

XXX.

Umjesto da postane dječak, Pinocchio otiđe potajno sa svojim prijateljem Lucignolom u "Zemlju igračaka".

Kao što je prirodno, Pinocchio odmah od Vile zatraži dopuštenje da ode prošetati gradom kako bi pozvao goste, a Vila mu reče:

- Samo idi i pozovi svoje prijatelje na sutrašnji doručak; ali upamti, moraš se vratiti kući prije noći. Jesi li razumio?
- Obećajem da će se vratiti točno za sat vremena – odgovori lutak.
- Pazi se, Pinocchio! Dječaci lako daju obećanja, a često puta ih ne ispune.
- Ali ja nisam poput drugih; ja kad nešto kažem, onda to i ispunim.
- Vidjet ćemo. Ne poslušaš li, jao tebi.
- Zašto?
- Zato što dječaci koji ne slušaju savjete onih koji od njih bolje znaju uvijek zapadnu u neku nevolju.
- A ja sam to i dokazao! – reče Pinocchio. – Ali ovaj put više neću pogriješiti!
- Vidjet ćemo govorиш li istinu. –

Ne dodavši više ni riječi, lutak pozdravi svoju dobru Vilu, koja je za njega bila poput mame, te pjevajući i plešući izađe iz kuće.

Za manje od sat vremena pozvao je sve svoje prijatelje. Neki su poziv prihvatali odmah i sa srcem, druge je ispočetka trebalo malo moliti; ali kada su čuli da će kruščići koje će se moći u bijelu kavu biti premazani maslacem i izvana, svi su na kraju rekli: – Doći ćemo i mi, da ti učinimo uslugu. –

Ovdje treba znati da je Pinocchio među svojim prijateljima i školskim drugovima imao jednoga najmilijeg i najdražeg, koji se zvao Romeo, ali su svi zvali po nadimku Lucignolo¹⁸, zbog njegove mršave, suhonjave i nezgrapne pojave, baš kao da je novi stijenj noćne svjetiljke.

Lucignolo je bio najnemirniji i najvragolastiji dječak u cijeloj školi, ali Pinocchio ga je jako volio. I zato ode on odmah potražiti ga kod kuće kako bi ga pozvao na doručak, ali ga tamo ne nađe. Vrati se po drugi put, ali Lucignola nije bilo; vrati se i treći put, ali je i tada uzalud hodao.

Gdje da ga ulovi? Potraži ovdje, potraži ondje, i konačno ga vidje kako se sakrio pod trijemom jedne seljačke kuće.

- Što radiš tu? – upita ga Pinocchio približavajući se.
- Čekam ponoć, da odem...
- Gdje ideš?
- Daleko, daleko, daleko!

---

¹⁸ Lucignolo znači stijenj, fitilj, a na talijanskome se nekome tko je mršav i suhonjav običava reći da je "kao stijenj".

- A ja sam te bio tražiti kod kuće tri puta!...
- Što hoćeš od mene?
- Ne znaš za veliki događaj? Ne znaš za sreću koja me je dotaknula?
- Što?
- Sutra prestajem biti lutak i postajem dječak poput tebe i svih drugih.
- Na sreću ti bilo.
- Sutra te dakle očekujem na doručku u svojoj kući.
- Ali jesam li ti rekao da večeras odlazim!
- Kada?
- Uskoro.
- A gdje ideš?
- Idem živjeti u jednu zemlju... koja je najljepša zemlja na ovome svijetu, pravi raj!...
- A kako se zove?
- Zove se "Zemlja igračaka". Zašto i ti ne podješ sa mnom?
- Ja? Stvarno ne!
- Krivo, Pinocchio! Vjeruj mi, ako ne odeš, kajat ćeš se. Gdje ćeš naći zemlju zdraviju za nas dječake? Tamo nema škola, nema učitelja, nema knjiga. U toj blagoslovljenoj zemlji nikad se ne uči. Četvrtkom nema škole, a svaki se tjedan sastoji od šest četvrtaka i jedne nedjelje. Zamisli da jesenski praznici počinju prvog siječnja, a završavaju zadnjeg dana u prosincu! To je zemlja kakva mi se zaista sviđa! Eto kakve bi trebale biti i sve druge prijestojne zemlje!...
- A kako se provode dani u "Zemlji igračaka"?
- Provode se u igri i zabavi od jutra do mraka. Navečer se ide u krevet, a ujutro počinje sve ispočetka. Što ti se čini?
- Uhm!... – reče Pinocchio i zaklima lagano glavom, kao da kaže: – To je život kakvoga bih i ja rado htio!
- Onda, želiš li ići sa mnom? Da ili ne? Odluči se.
- Ne, ne, ne, i opet ne. Već sam obećao svojoj dobroj Vili da ću postati dobar dječak i želim održati to obećanje. A vidim da sunce zalazi, pa te odmah napuštam i bježim. Zbogom, dakle, i sretan put!
- Kuda trčiš s takvom žurbom?
- Kući. Moja dobra Vila hoće da se vratim prije mraka.
- Pričekaj još dvije minute.
- Zakasnit ću.
- Samo dvije minute.
- A ako poslije Vila na mene bude vikala?
- Pusti je nek više. Kada se dobro izviče, ušutjet će – reče onaj nevaljalac Lucignolo.
- A kako ideš? Sam ili u društvu?
- Sam? Ide nas više od sto dječaka!
- I idete pješice?
- Uskoro će ovuda proći kočija koja će me pokupiti i odvesti preko granice te najsretnije zemlje.

- Što bih platio da ta kočija prođe sada!...
- Zašto?
- Da vas sve skupa vidim kako odlazite.
- Ostani još malo pa ćeš vidjeti.
- Ne, ne, želim se vratiti kući.
- Pričekaj još dvije minute.
- Već sam se previše zadržao. Vila će biti zabrinuta za mene.
- Jadna Vila! Zar se možda boji da će te pojesti šišmiši?
- No dobro, – doda Pinocchio – ti si posve siguran da u toj zemlji nema nikakvih škola?...
- Niti sjene.
- I nikakvih učitelja?
- Ni jednog.
- I ne mora se učiti?
- Nikad, nikad, nikad!
- Koja lijepa zemlja! – reče Pinocchio, osjetivši da mu u usta dolazi voda. – Kakva lijepa zemlja! Nisam nikada tamo bio, ali mogu zamisliti!...
- Zašto ne odeš i ti?
- Uzalud me dovodiš u napast! Već sam svojoj dobroj Vili obećao da ću postati pristojan dječak, i ne želim pogaziti riječ.
- Onda zbogom, i pozdravi mi sve gimnazije!... I sva učilišta kada ih sretneš na ulici!
- Zbogom, Lucignolo. Lijepo putuj, zabavi se i sjeti se koji put svojih prijatelja. – Rekavši to, lutak učini dva koraka kako bi otisao, ali onda, zaustavivši se i okrenuvši se prema svom prijatelju, upita:
- Ali jesli baš siguran da se u toj zemlji svaki tjedan sastoji od šest četvrtaka i jedne nedjelje?
- Najsigurniji.
- A i sigurno znaš da praznici počinju prvog dana siječnja a završavaju zadnjeg dana prosinca?
- Sasvim sigurno!
- Koja lijepa zemlja! – ponovi Pinocchio pljunuvši od silnog zadovoljstva. Potom, napravivši odlučan izraz, doda u žurbi i žaru:
- Dakle, zbilja zbogom, i sretan put.
- Zbogom.
- Kada krećete?
- Uskoro.
- Šteta! Ako do polaska nedostaje još samo jedan sat, možda bih, možda, mogao i pričekati.
- A Vila?
- Već sam zakasnio!... A vratim li se kući sat ranije ili sat kasnije, svejedno je.
- Jadni Pinocchio! A što ako te Vila izgrdi?

- Nema veze! Pustit će je da viče. Kada se dovoljno izviče, ušutjet će. —
Uto se već spustila noć, tamna noć, kada odjednom u daljini ugledaju kako se pomiče jedno malo svjetlo... i začuju zvonjavu zvončića i trubljenje trubice, tako sitan i prigušen da se činilo da se radi o zujanju komarca.
- Evo ih! — poviće Lucignolo ustavši na noge.
- Tko je? — upita ispod glasa Pinocchio.
- Kočija koja dolazi po mene. Dakle, želiš ići, da ili ne?
- Zbilja je istina, — upita lutak — da u toj zemlji dječaci ne moraju nikad učiti?
- Nikad, nikad, nikad!
- Koja lijepa zemlja!... Koja lijepa zemlja!... Koja lijepa zemlja!...

XXXI.

Nakon pet mjeseci raja, Pinocchio na svoje veliko čudo primijeti kako mu raste jedan lijepi par magarećih ušiju, pa se pretvori u tovara, s repom i svime drugim.

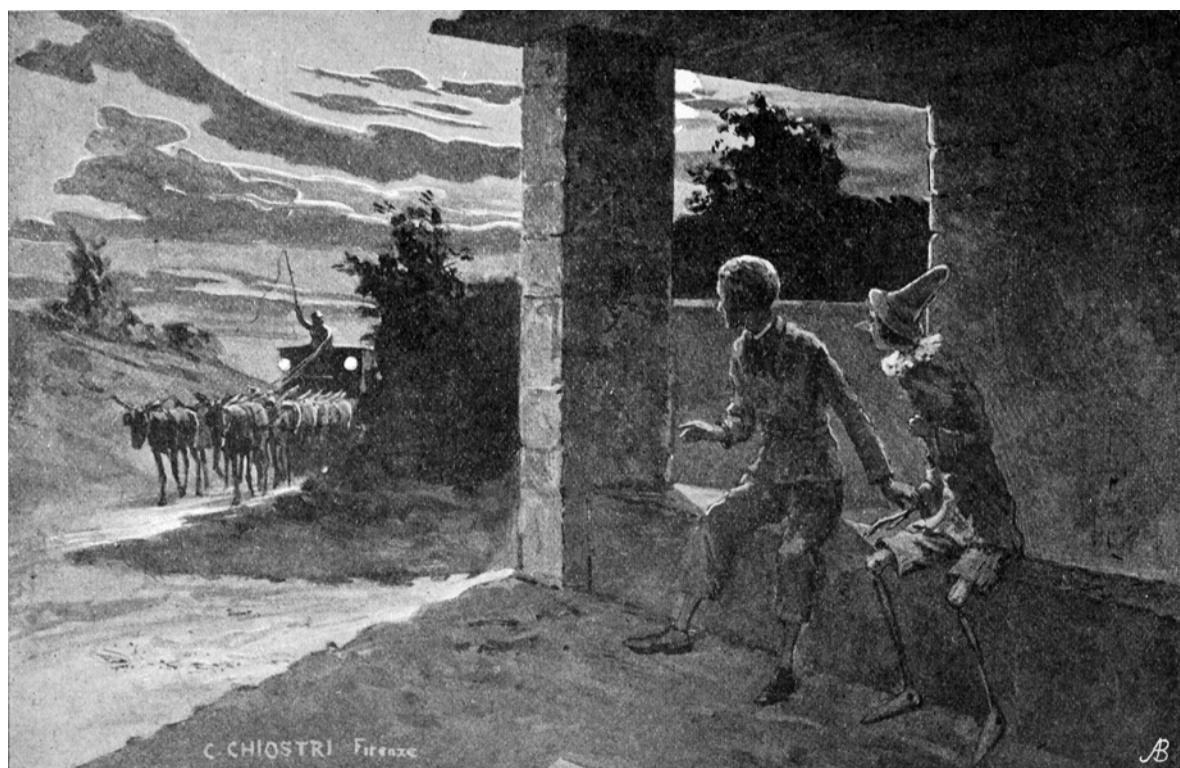
Kočija je napokon stigla; a stigla je bez i najmanjeg šuma, jer su joj kotači bili omotani kudjeljom i krpama.

Vuklo ju je dvanaest parova magarčića, svi iste veličine, ali različite dlake. Neki su bili sivi, neki bijeli, neki šarenici kao papar i sol, a neki išarani žutim i modrim prugama.

No najneobičnija stvar bilo je ovo: tih dvanaest zaprega, odnosno dvadeset i četiri magarčića, umjesto da budu potkovani kao sve druge tegleće ili tovarne životinje, imali su na nogama ljudske cipele od bijele kože.

A vozač tih kola?...

Zamislite čovječuljka koji je širi nego duži, mekan i mastan kao gruda maslaca, s licem poput jabučice, s ustašcima koja se stalno smijulje i s tankim i ugodnim glasićem poput mačke koja se umiljava gospodarici kuće.

Kočija je napokon stigla.

Zamislite čovječuljka koji je širi nego duži, mekan i mastan kao gruda maslaca.

Svi dječaci, čim bi ga ugledali, odmah bi se u njega zaljubili i utrkivali se tko će se prije popeti na njegova kola, kako bi ih poveo u tu rajsку zemlju koja je na zemljopisnoj karti označena zavodljivim imenom "Zemlja igračaka".

I zbilja, kočija je već bila posve puna dječačića od osam do dvanaest godina, koji su se nagomilali jedni na druge kao srdele u rasolu. Bilo im je neudobno, bili su zbijeni, nisu skoro mogli niti disati; ali nitko nije rekao niti jedan *oh!*, nitko se nije žalio. Utjeha što će za nekoliko sati stići u zemlju u kojoj nema ni knjiga, ni škola, ni učitelja činila ih je toliko zadovoljnima i mirnima da nisu osjećali ni neugodu, ni umor, ni glad, ni žeđ, niti im se spavalо.

Čim se kočija zaustavila, čovječuljak se obrati Lucignolu i uz tisuću prenemaganja i tisuću gesti upita ga smješkajući se:

- Kaži mi, lijepi moj dječače, želiš li i ti poći u tu sretnu zemlju?
- Sigurno da želim!
- Ali upozoravam te, dragi moj, da u kočiji više nema mjesta. Kao što vidiš, posve je puna!...

- Nema veze! — odgovori Lucignolo, — ako nema mjesta unutra, dopustite mi da sjed-nem na rudo¹⁹. — I poskočivši, uzjaši na rudo.
- A ti, ljubavi moja, — reče čovječuljak okrenuvši se jako ljubazno prema Pinocchiju — što ćeš ti? Ideš li s nama ili ostaješ?...
- Ostat ču — odgovori Pinocchio. — Želim se vratiti svojoj kući; želim učiti i želim biti na čast školi, kao što rade svi dobri dječaci.
- Na zdravlje ti bilo!
- Pinocchio, — reče tada Lucignolo — poslušaj mene: dođi s nama i bit će nam veselo!
- Ne, ne, ne!

— Ali ako pođem s vama, što će reći moja dobra Vila?

- Dođi s nama i bit će nam veselo! — povikaše još četiri glasa iz unutrašnjosti kočije.
- Dođi s nama i bit će nam veselo! — klikne zajedno stotinjak glasova.
- Ali ako pođem s vama, što će reći moja dobra Vila? — reče lutak, koji se počeo smek-šavati i kolebati.
- Nemoj si puniti glavu tolikom brigom. Pomicli da idemo u zemlju u kojoj ćemo slo-bodno moći bučiti od jutra do večeri! —

Pinocchio ne odgovori, nego samo uzdahne; potom opet uzdahne; nakon toga i treći put uzdahne; konačno reče:

- Napravite mi malo mjesta, hoću i ja ići!...
- Mjesta su sva puna, — odgovori čovječuljak, — ali da ti pokažem koliko te cijenimo, mogu ti ustupiti svoje mjesto na kočijaškom sjedalu.

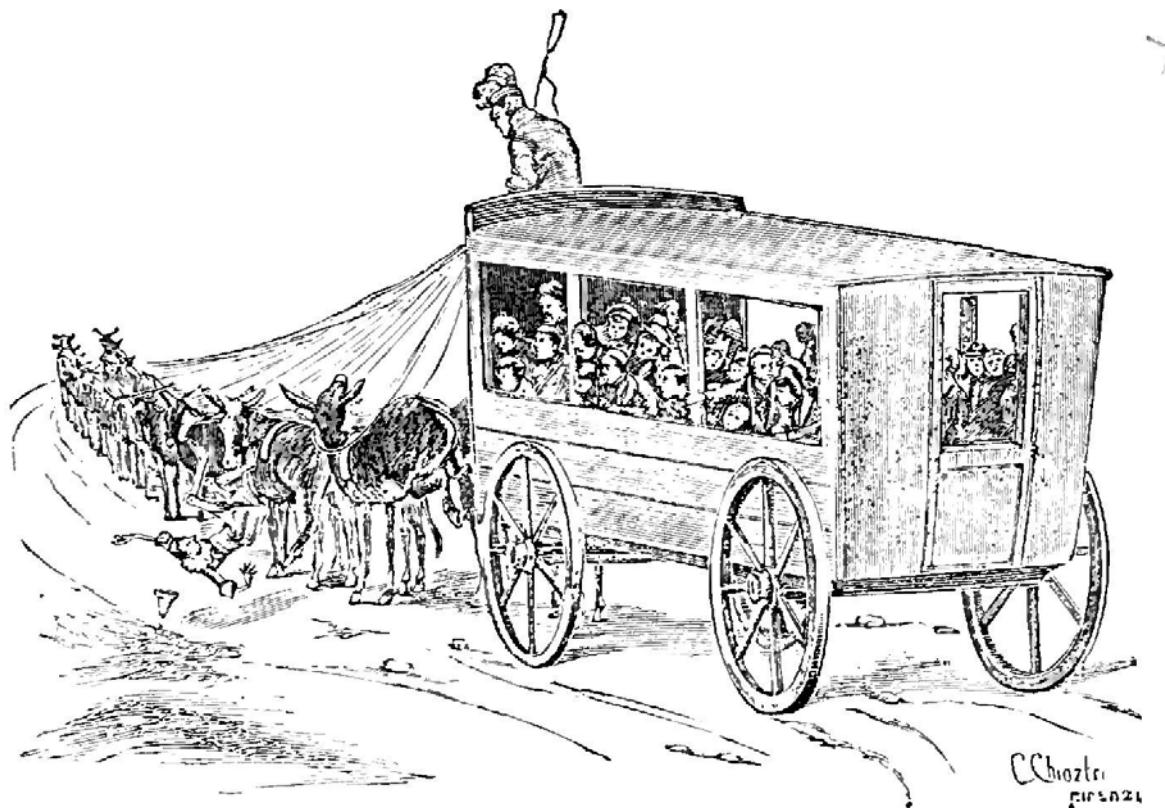
¹⁹ Uzdužna drvena prečka na koju su privezane životinje koje vuku kola.

- A vi?
- A ja ču putovati pješice.
- Ne, zaista, ja to ne mogu dopustiti. Radije ču se popeti na leđa nekom od ovih magarčića! — poviće Pinocchio.

Rečeno — učinjeno; približi se on desnom magarcu iz prvog para pa ga pokuša uzjahati; ali životinjica mu, naglo se okrenuvši, zada tako snažan udarac u trbuh da se prebacio nogama u zraku.

Zamislite sada zločesti i neumjesni smijeh svih dječaka koji su prisustvovali tom prizoru! Ali čovječuljak se nije smijao. Približi se ljubazno buntovnom magarčiću i, pretvarajući se da ga želi poljubiti, odgrize mu zubima polovicu desnog uha.

Pinocchio se tada, ustavši sa zemlje sav bijesan, jednim skokom baci na leđa te jadne životinje. A skok je bio toliko lijep da su se dječaci prestali smijati i počeli klicati: "Živio Pinocchio!", i u znak odobravanja pljeskati bez kraja.

Snažno se ritnuvši, obori jadnog lutka na sred ceste.

Kada eto iznenada magarčić podigne obje zadnje noge i, snažno se ritnuvši, obori jadnog lutka na sred ceste, na jednu hrpu kamenja.

Sada opet počne buran smijeh; ali čovječuljak, umjesto da se smije, osjeti toliku ljubav prema tom nemirnom magarčiću da mu, uz poljubac, odreže i polovicu drugog uha. Potom reče lutku:

— Samo uzjaši i ne boj se. Ovaj je magarčić imao nekakvu bubu u glavi; ali ja sam mu rekao dvije riječi na uši, pa se nadam da će zbog toga biti krotak i razuman. —

Pinocchio se popne, a kočija se počne kretati; ali kada su magarčići počeli kasati a kočija juriti po šljunku glavne ceste, lutku se učini da čuje prigušen i jedva čujan glas, koji mu reče:

— Jadni naivče! Opet si napravio po svoju, ali ćeš se pokajati! —

Pinocchio, gotovo uplašen, pogleda ovamo i onamo kako bi vidio odakle dolaze te riječi, ali ne vidje nikoga; magarci su kaskali, kočija je jurila, dječaci su u kočiji spavalici, Lucignolo je hrkao kao puh, a čovječuljak je na kočijaškoj stolici pjevušio između zuba:

*Svi noću spavaju
A ja ne spavam nikad...*

Nakon još pola kilometra, Pinocchio začuje taj isti slabašni glasić, koji mu reče:

— Upamti dobro, glupane! Dječake koji napuste učenje i okrenu leđa knjigama, školi i učiteljima da bi se prepustili igranju i zabavi, ne čeka ništa drugo nego nesretan kraj! Ja to znam iz iskustva, i mogu ti to reći!... Doći će dan kad ćeš i ti plakati kao što danas plačem ja... ali sad je kasno!... —

Na te prigušeno promrmljane riječi lutak, uplašen više nego ikada, sjaši s leđa i ode uhvatiti svog magarčića za njušku.

I zamislite kako se ukipio kada je video da njegov magarčić plače... plače baš poput dječaka!

— Jao, gospodine čovječuljiću, — upita tada Pinocchio gospodara kočije — znate li što ima novoga? Ovaj magarčić plače!

— Pusti ga neka plače; smijat će se kad se bude ženio!

— Jeste li ga možda i naučili govoriti?

— Ne; sam je naučio promrmljati nekoliko riječi, za one tri godine koje je proveo u društvu dresiranih pasa.

— Jadna životinja!...

— Hajde, hajde... — reče čovječuljak — Ne gubimo svoje vrijeme na to da gledamo kako jedan magarac plače. Uzjaši, pa idemo; noć je hladna, a put je dug. —

Pinocchio bez odlaganja posluša. Kočija nastavi svojim putem, pa u zoru sretno stignu u "Zemlju igračaka".

Ta zemlja nije nalikovala ni na jednu drugu zemlju na svijetu. Njezini su stanovnici bili samo dječaci. Najstariji su imali 14 godina; najmlađi tek 8. Na ulicama veselje, vika, cika, da ti glava pukne! Jata vrugolana posvuda: neki se igraju orasima, neki pločicama, neki loptom, netko se vozi bicikлом, netko jaše na drvenom konjiću; ovi se igraju slijepih miševa, oni lovice; neki drugi, obućeni kao klaunovi, gutaju goruću kudjelju; netko recitira, netko pjeva, netko radi salta, netko hoda s rukama na zemlji a nogama u zraku; netko kotrlja obruč, netko šeće u generalskoj uniformi s papirnatim šljemom i vojskom od ljenčica; netko se smije, netko viče, netko doziva, netko plješće rukama, netko zviždi, netko kokodače poput kokoši koja je snijela jaje; sve u svemu, takav urnebes, takav cvrkut, takva vražja galama, da treba staviti pamuka u uši da ne oglušiš. Na svim su se trgovima mogla vidjeti platnena kazališta, oko kojih su se od jutra do mraka tiskali dječaci, a na

svim zidovima kuća bile su ugljenom ispisane lijepe stvari poput ovih: "Živjeli igračke!" (umjesto *igračke*), "Nećemo šole!" (umjesto *nećemo škole*), "Dole matika!" (umjesto *dolje matematika*) i drugo slično cvijeće.

Pinocchio, Lucignolo i svi drugi dječaci koji su stigli s čovječuljkom, čim su stupili nogom u grad, umiješali su se odmah usred tog meteža i u nekoliko trenutaka, što je lako zamisliti, sprijateljili su se sa svima. Tko je bio sretniji, tko zadovoljniji od njih? U neprekidnim šetnjama i drugim raznim zabavama prolazili su sati, dani, tjedni, prolazili su brzinom munje.

Njezini su stanovnici bili samo dječaci.

- O, kakav lijepi život! — reče Pinocchio svaki put kada bi slučajno susreo Lucignola.
- Vidiš onda da sam imao pravo! — prihvatio bi on. — A kad se sjetim da ti nisi htio ići! I kad se sjetim da si sebi zabio u glavu da se želiš vratiti u kuću svoje Vile, gubiti vrijeme na učenje! A to što si danas slobodan od dosade knjiga i škole možeš zahvaliti meni, mojim savjetima, mojoj brizi, zar ne? Nitko nego pravi prijatelji mogu učiniti tako velike usluge.
- Istina je, Lucignolo! To što sam ja danas zbilja zadovoljan dječak samo je tvoja zasluga. A učitelj, pak, znaš što mi je govorio o tebi? Uvijek mi je govorio: "Nemoj se družiti s

onim zločestim Lucignolom, jer Lucignolo je loše društvo i neće ti savjetovati ništa nego zlo!..."

— Jadni učitelj! — odgovori drugi klimajući glavom. — Znam, na žalost, da mi je bio dosadan i da se uvijek zabavljao tako da me grdi; ali ja sam velikodušan pa mu oprštam!

— Velika duša! — reče Pinocchio zagrlivši nježno prijatelja, i dade mu poljubac između očiju.

Prošlo je već pet mjeseci u tom lijepom raju igre i zabave po cijele dane, a da se nije niti blizu vidjela nikakva knjiga, nikakva škola; kada jednog jutra Pinocchio, probudivši se, doživi jedno jako ružno iznenađenje koje ga jako zabrime.

XXXII.

Pinocchiju narastu magareće uši, a zatim postane pravi magarčić i počne njakati.

A to je iznenadenje bilo?

Reći ću vam, dragi moji i maleni čitatelji: iznenadenje je bilo to da je Pinocchio, kada se probudio i kada je osjetio onu prirodnu potrebu da se počeše po glavi, počešavši se po glavi osjetio...

Pogađate li pomalo što je osjetio?

Osjetio je, na svoj užas, da su mu uši narasle za više od pedlja.

Znate da je lutak, od rođenja, imao maljušne, maljušne uši, toliko maljušne da se prostim okom nisu mogle ni vidjeti! Zamislite dakle kako se zaprepastio kada je, dotakavši ih rukom, primijetio da su mu se one tijekom noći toliko produžile da su izgledale kao dvije četke za cipele. Pođe on odmah potražiti neko ogledalo da bi se mogao vidjeti, ali ne pronašavši nikakvo ogledalo napuni vodom umivaonik, pa ogledavši se u vodi vidi ono što nikad nije mislio da će vidjeti: vidi, naime, da mu izgled krasi par krasnih magarećih ušiju.

Prepuštam vam da sami zamislite tugu, sramotu i očaj jadnog Pinocchija!

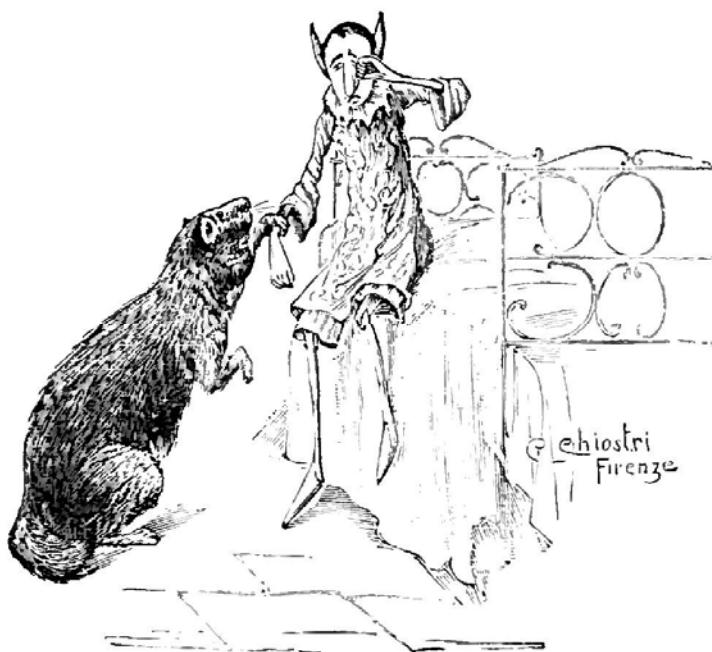

Uši su mu se tijekom noći toliko produžile da su izgledale kao dvije četke za cipele.

Počne on plakati, vrištati, lupati glavom o zid; ali što je više očajavao, to su njegove uši više rasle, rasle, rasle, i prema vrhu postajale dlakave.

Zbog buke tog oštrog vikanja u sobu uđe jedan lijepi Svizac, koji je stanovao kat niže, a koji, vidjevši lutka tako uznenirenoga, brižno upita:

- Što ti je, dragi moj susjede?
  - Bolesan sam, Svišće moj, jako bolestan... bolestan od jedne bolesti koja me plaši! Razumiješ li se ti u bilo?
  - Malo.
  - Opipaj onda imam li slučajno vrućicu. –
- Svizac podigne prednju desnu šapu, pa nakon što je opipao Pinocchiju bilo, reče mu uzdišući:
- Prijatelju moj, na žalost ti moram javiti loše vijesti!...
  - Koje?
  - Imaš neku veliku i gadnu vrućicu.
  - A kakva je to vrućica?
  - To je magareća vrućica.
  - Ne poznajem tu vrućicu! – odgovori lutak, koji je na žalost ipak razumio.
  - Onda ču ti objasniti ja – doda Svizac. – Znaj dakle da za dva ili tri sata više nećeš biti ni lutak, ni dječak...
  - Nego što ču biti?
  - Za dva ili tri sata pretvorit ćeš se u pravog magarčića, nalik onima što vuku kola i do nose cvjetaču i salatu na tržnicu.

– *To je magareća vrućica.*

— Oh! Jadan ja! Jadan ja! — poviće Pinocchio uhvativši se rukama za oba uha i bijesno ih čupajući, kao da su to nečije tuđe uši.

— Dragi moj, — odgovori Svizac da ga utješi — što da se radi? Takva ti je sudbina, tako piše u mudrim spisima, da svi oni nemarni dječaci kojima su dosadne knjige, škola i učitelji, i koji svoje dane provode u igri, zabavama i razonodi, moraju prije ili poslije završiti pretvoreni u takve male magarce.

— Je li to zbilja tako? — upita lutak jecajući.

— Nažalost, tako je! A sada je plač beskoristan. Trebalо je ranije misliti!

— Ali nisam ja kriv! Kriv je, vjeruj mi, Svišće, samo Lucignolo!...

— A tko je taj Lucignolo?

— Jedan moj školski drug. Ja sam se htio vratiti kući; htio sam biti poslušan; htio sam nastaviti učiti i biti pošten... ali Lucignolo mi je rekao: — "Zašto se želiš dosađivati učenjem? Zašto želiš ići u školu?... Pođi radije sa mnom, u Zemlju igračaka: tamo više nećemo učiti, tamo ćemo se zabavljati od jutra do večeri i zauvijek biti veseli."

— A zašto si poslušao savjet tog lažnog prijatelja, tog lošeg druga?

— Zašto?... Zato, Svišće moj, što sam ja jedan lutak bez razuma... i bez srca. Oh! Da sam imao barem komadićak srca ne bih nikad napustio svoju dobру Vilu, koja mi je željela dobro poput mame i koja je toliko učinila za mene!... I sada više ne bih bio lutak... nego bih bio pravi dječačić, kakvi su svi! Oh!... Ali ako sretнем Lucignola, jao njemu! Reći će mu ono što ga spada. —

I htjede izići. Ali kada je bio na vratima, sjeti se da ima magareće uši, pa se posrami ne želeteći ih pokazati u javnosti; i što je smislio? Uzeo je jednu veliku pamučnu kapu, stavio je na glavu i nabio je preko ušiju.

Potom izade i krene posvuda tražiti Lucignola. Tražio ga je po ulicama, po trgovima, u kazalištima, na svim mjestima: ali nije ga našao. Potom upita sve koje je sreo na ulici, ali nitko ga nije vidiо.

Ode ga onda potražiti kod kuće, te stigavši do vrata zakuca.

— Tko je? — upita iznutra Lucignolo.

— Ja sam! — odgovori lutak.

— Pričekaj malo, pa će ti otvoriti. —

Nakon pola sata vrata se otvore; i zamislite kako se Pinocchio iznenadio kada je, ušavši u sobu, vidiо svog prijatelja Lucignola s velikom pamučnom kapom na glavi, koju je navukao sve do ispod nosa.

Vidjevši tu kapu, Pinocchio se gotovo utješi i odmah pomisli u sebi:

— Da i moj prijatelj ne boluje od iste bolesti kao i ja? Možda i on ima magareću vrućicu?... —

I praveći se da ništa nije primjetio, upita ga smijući se:

— Kako si, dragi moj Lucignolo?

— Odlično, kao miš u zdjeli parmezana.

— Govoriš li to ozbiljno?

— A zašto bih ti lagao?

— Oprosti, prijatelju, a zašto onda na glavi nosiš tu pamučnu kapu koja ti posve pokriva uši?

Uzeo je jednu veliku pamučnu kapu, stavio je na glavu i nabio je preko ušiju.

- To mi je naredio liječnik, jer me boli ovo koljeno. A ti, dragi Pinocchio, zašto ti nosiš tu kapu navučenu sve do ispod ušiju?
- Naredio mi je liječnik, jer sam se udario u nogu.
- Oh, jadni Pinocchio!...
- Oh, jadni Lucignolo!... —

Nakon tih riječi zavlada duga tišina, za vrijeme koje dva prijatelja nisu ništa radili nego se međusobno gledali, na podrugljiv način.

Konačno lutak, medenim i pijevnim glasom, kaže svom drugu:

- Oslobodi me od radoznalosti, dragi moj Lucignolo: jesli li ikad imao bolest ušiju?
- Nikad!... A ti?
- Nikad! Ali zapravo me od jutros jedno uho jako zabrinjava.
- I ja imam isti problem.
- I ti?... A koje te uho boli?
- Oba dva. A tebe?
- Oba dva. Da nije to ista bolest?
- Bojim se da jest.
- Hoćeš li mi učiniti jedno zadovoljstvo, Lucignolo?

- Rado! Od sveg srca!
- Hoćeš li mi pokazati svoje uši?
- Zašto ne? Ali prvo želim ja vidjeti tvoje, dragi Pinocchio.
- Ne! Prvo moraš ti.
- Ne, dragi! Prvo ti pa onda ja!
- Pa dobro, — reče potom lutak — dogovorimo se kao dobri prijatelji.
- Dogovorimo se.
- Skinimo obojica kape istovremeno. Slažeš se?
- Slažem!
- Onda, pozor! —

I Pinocchio počne glasno brojiti:

- Jedan! Dva! Tri! —

Na riječ *tri!* oba dječaka skinu s glava svoje kape i bace ih u zrak.

I sada nastane prizor koji bi se činio nevjerljivim da nije bio istinit. Dogodilo se, naime, to da su Pinocchio i Lucignolo, kada su vidjeli da ih je obadvojicu snašla ista nesreća, umjesto da budu pokunjeni i žalosni, počeli jedan drugome hvaliti uši koje su tako neizmjerno narasle, a nakon tisuću pretjeranih riječi oba prasnuše u lijepi smijeh.

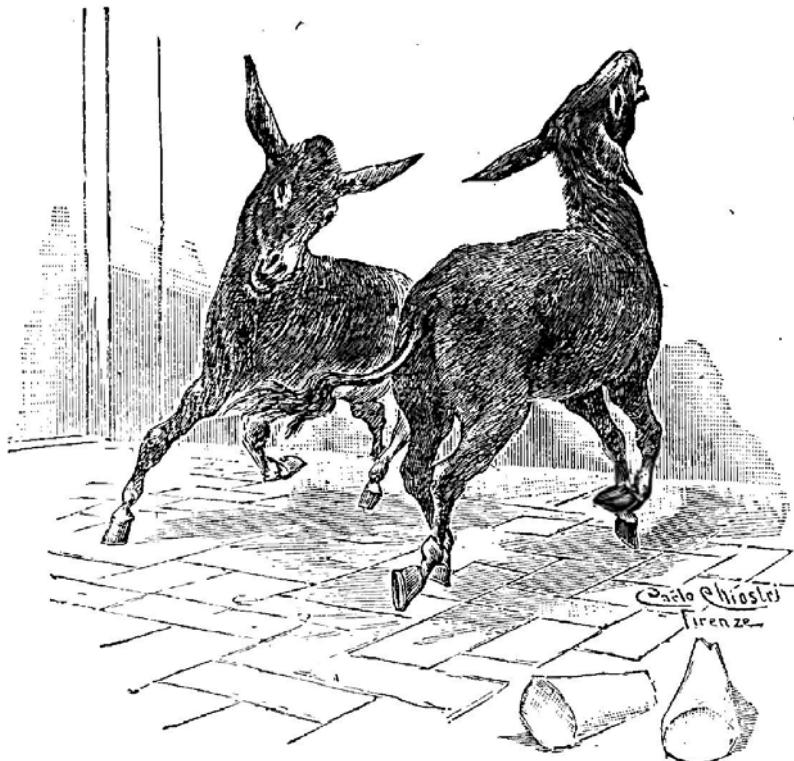

Počeli jedan drugome hvaliti uši koje su tako neizmjerno narasle.

I smijali su se, smijali, smijali, toliko da su se morali na nešto nasloniti, sve dok usred najljepšeg smijeha Lucignolo nije odjednom umuknuo i, teturajući i promijenivši boju, rekao svom prijatelju:

- Upomoć, upomoć, Pinocchio!
- Što ti je?
- Ajme! Ne mogu više uspravno stajati na nogama.
- Ne mogu više stajati ni ja — poviće Pinocchio plačući i posrćući.

I dok su to govorili, spuste se obojica četveronoške na zemlju te hodajući na nogama i rukama počeše kružiti i trčati po sobi. A dok su tako trčali, njihove su se ruke pretvorile u kopita, lica su im se izdužila i postala njuške, a leđa su im se obasula sivkastom dlamkom prošaranom crnim prugama. Ali znate li koji je trenutak za ta dva jadnika bio najgori? Najgori i najviše ponižavajući trenutak bio je kada su osjetili da im odostraga raste rep. Obuzeti sramom i žalošću pokušali su tada plakati i jadikovati zbog svoje sudbine.

... pa su zvučno njačući obojica u zboru činili: i-a, i-a, i-a.

Ali to im nije uspjelo! Umjesto jaukanja i jadikovki ispuštali su samo magareće njakanje, pa su zvučno njačući obojica u zboru činili: i-a, i-a, i-a.

U tom času netko pokuca na vrata i neki glas izvana kaže:

- Otvorite! Ja sam, čovječuljak, kočijaš onih kola koja su vas dovela u ovu zemlju. Odmah otvorite, jao vama! —

XXXIII.

Kada je postao pravi magarčić, odvedu ga prodati, pa ga kupi upravitelj neke cirkuske družine, kako bi ga naučio plesati i skakati kroz obruče; ali jedne večeri on ošepavi i tada ga kupi netko drugi kako bi od njegove kože napravio bubanj.

Vidjevši da se vrata ne otvaraju, čovječuljak ih razvali žestoko udarivši nogom; pa ušavši u sobu kaže Pinocchiju i Lucignolu uz svoj uobičajeni smiješak:

— Bravo, dječaci! Dobro revete! Odmah sam vas prepoznao po glasu, pa sam zato ovdje došao. —

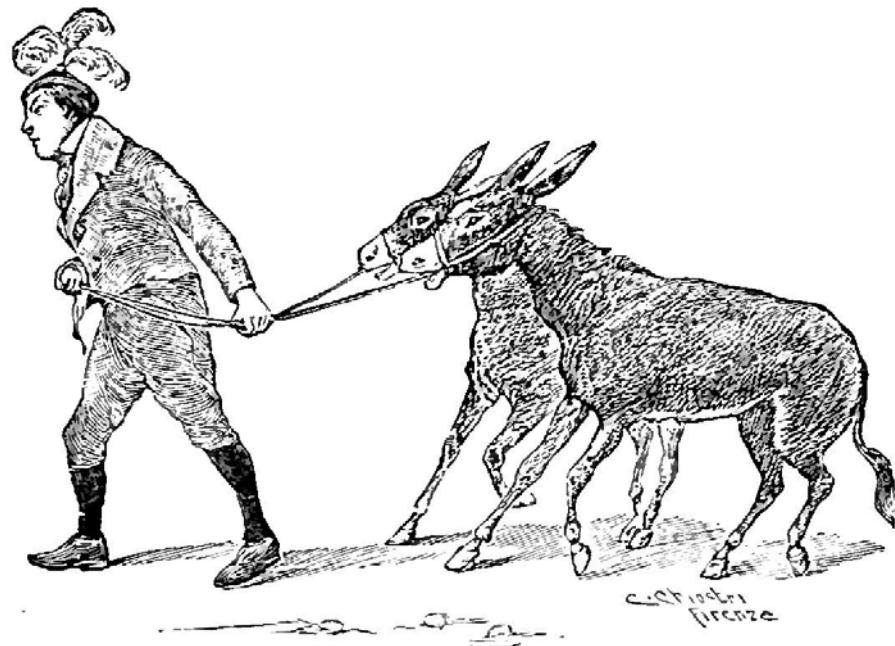
Na te riječi dva magarčića se pokunje i pokunje, spuste uši i podviju rep među noge.

Isprva ih je čovječuljak gladio, mazio, milovao; potom izvadi četku i počne ih dobro četkati.

A kad su od žestokog češljanja postali sjajni poput dva ogledala, stavi im onda uzde i odvede ih na tržnicu, nadajući se da će ih prodati i dobro zaraditi.

I zaista, kupce nije trebalougo čekati.

Lucignola kupi jedan seljak kojemu je dan ranije uginuo njegov magarac, a Pinocchija proda upravitelju jedne družine klaunova i hodača po žici, koji ga je kupio kako bi ga dresirao i naučio da skače i pleše zajedno s drugim životnjama iz družine.

Odvede ih na tržnicu, nadajući se da će ih prodati.

Jeste li sada shvatili, mali moji čitatelji, kojim se krasnim poslom bavi čovječuljak? To gadno čudovište koje izgleda kao da je sav od meda i mlijeka, s vremena na vrijeme kreće s kočijom na put po svijetu. Putujući, obećanjima i ulagivanjima sakuplja sve one ljenne dječake kojima su knjige i škole dosadne, pa ih, nakon što ih ukrca u svoju kočiju, doveze u "Zemlju igračaka" gdje oni sve svoje vrijeme provode u igram, larmi i zabavi. Kada se potom ti jadni zavedeni dječaci, u žaru stalne igre i u neučenju, posve pretvore u magarce, onda ih on sav veseo i zadovoljan prisvoji i odvede prodati na sajmove i na tržnice. I tako je u nekoliko godina nakupio gomilu novca i postao milijunaš.

Što se dogodilo s Lucignolom, ne znam; znam, međutim, da je Pinocchio odmah od prvog dana počeo živjeti tvrdim i tegobnim životom.

Kada su ga doveli u staju, novi gazda mu napuni jasle slamom, ali ju Pinocchio, nakon što je probao jedan zalogaj, ispljune.

Gospodar mu onda, gundajući, napuni jasle sijenom; ali ni sijeno mu nije bilo po volji.

— Ha! Ne odgovara ti ni sijeno? — poviše ljutito gospodar. — Čekaj samo, lijepi magariću, budeš li imao mušica u glavi, smislit će ja kako ih istjerati!... —

I kao odgojnu mjeru ošine ga odmah bičem po nogama.

Pinocchio od velikog bola počne plakati i revati, a revući je govorio:

— I-a, i-a, slamu ne mogu probaviti!...

— Onda jedi sijeno! — odgovori mu gospodar koji je dobro znao magareći jezik.

— I-a, i-a, od sijena me boli želudac!...

— Ti bi dakle htio da jednog tovara kao što si ti hranim kokošjim pečenjem i kopunom u hladetini? — doda gospodar razljutivši se još više i ošinuvši ga još jednom bičem.

Na taj drugi udarac Pinocchio se iz opreza odmah umiri i ništa više ne reče.

Tada se staja zatvori i Pinocchio ostane sam; a kako je prošlo mnogo vremena otkada nije jeo, počne zijevarati od velike gladi. A zijevarući je otvarao usta kao peć.

Na koncu, ne našavši u jaslama ništa drugo, pomiri se sa sudbinom i prožvače malo sijena, pa nakon što ga je dobro sažvakao, zatvori oči i proguta ga.

— Ovo sijeno nije loše, — reče potom u sebi — ali koliko bi bolje bilo da sam nastavio učiti!... Sada bih umjesto sijena jeo komad svježeg kruha i lijepu krišku salame! Nažalost!... —

Sljedećeg jutra, kada se probudio, odmah potraži u jaslama još malo sijena; ali nije ga našao jer je preko noći sve bio pojeo.

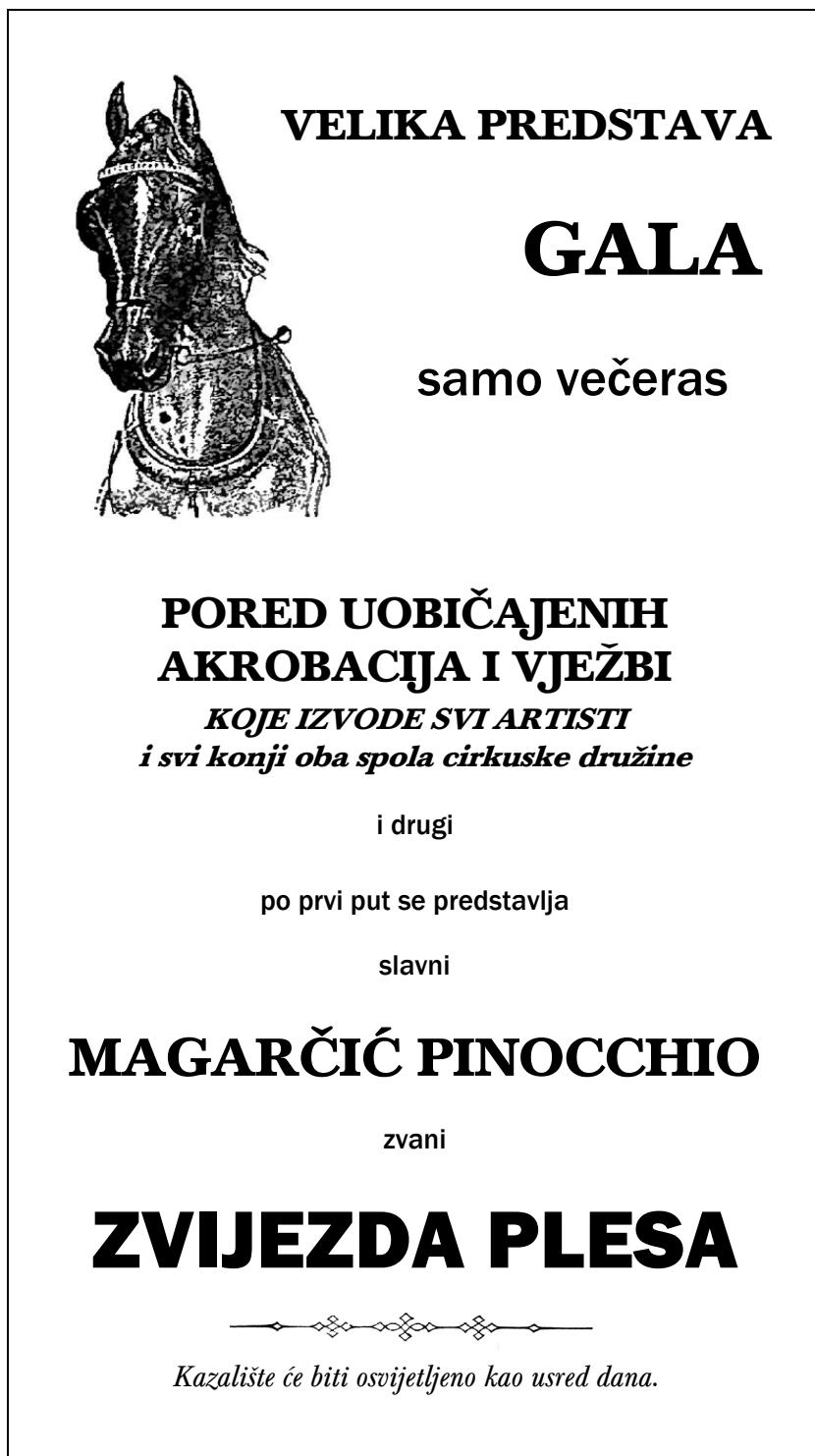
Uzme tada zalogaj izmlaćene slame, i dok ga je žvakao morao se uvjeravati da okus izmlaćene slame nije ništa gori od rižota na milanski ili od makarona na napolitanski način.

— Nažalost! — ponovi, nastavljući žvakati. — Kada bi barem moja nesreća mogla poslužiti kao lekcija svim neposlušnim dječacima koji ne žele učiti. Nažalost!... Nažalost!

— Nažalost vraka! — zaurla gospodar ušavši u tom trenutku u staju. — Misliš li možda, lijepi moj magariću, da sam te kupio samo zato da bih ti davao da piješ i da jedeš? Kupio sam te da radiš i da mi omogućиш da zaradim mnoga novaca. Hajde, dakle! Dođi sa mnom u cirkus, pa će te naučiti da skačeš kroz obruče, glavom razbijas papirnate bačve i plešeš valcer i polku uspravljen na stražnjim nogama. —

Jadni Pinocchio, silom ili milom, mora naučiti sve te lijepo stvari; no da bi ih naučio mora vježbatи tri mjeseca i dobiti toliko udaraca bičem da će mu otpadati dlaka.

Dođe napokon dan kada je njegov gospodar mogao najaviti zaista jedinstveni spektakl.
Na raznobojnim plakatima zalijepljenim na uglove ulica pisalo je ovo:

Te večeri, kao što možete pretpostaviti, sat vremena prije nego što je predstava počela kazalište je bilo puno puncato.

Nije se više moglo naći ni jedno sjedalo, ni jedno mjesto, ni jedna loža, pa ni da ih suhim zlatom platiš.

Gledalište cirkusa vrvjelo je djecom, djevojčicama i dječacima svih dobi, koji su gorjeli od želje da vide kako pleše slavni magarčić Pinocchio.

Nakon prvog dijela predstave, upravitelj družine, odjeven u crno odijelo, bijele uske hlače i kožne cipele koje su mu sezale do koljena, predstavi se nagužvanoj publici i, napravivši duboki naklon, izgovori jako svečano sljedeći veličanstveni govor:

"Štovana publiko, gospodo i dame!

Ponizni dolje potpisani prolazeći kroz ovaj slavni velegrad, želim si dati čast kao i zadovoljstvo da predstavim ovom inteligentnom i odličnim slušateljima slavnog magarčića, koji je već imao čast plesati pred očima njegovog veličanstva cara svih glavnih dvorova Europe.

I zahvaljujući vam, molim pomozite nam vašim ohrabrenjima, prisutnošću i suosjećanjem!"

Ovaj je govor popraćen salvama smijeha i snažnim aplauzom; ali aplauz se udvostručio i postao nekom vrstom uragana kada se u sredini cirkusa pojavio magarčić Pinocchio. Sav je bio svečano nakićen. Imao je novu uzdu od sjajne kože, s kopčama i okovima od mjedi; dvije bijele kamelije u ušima; griva mu je bila razdijeljena na mnoštvo uvojaka povezanih mašnama od crvene svile; jedan veliki zlatni i srebreni snop visio mu je preko tijela, a rep mu je bio sav isprepleten vrpcama od purpurnog i azurnog baršuna. Bio je to, jednom riječju, magarčić da se zaljubiš!

Upravitelj, predstavljajući ga publici, doda još i ove riječi:

"Štovani moji gledatelji! Nisam ovdje da vam pričam priče o velikim poteškoćama koje sam morao svladati da bih shvatio i ukrotio ovog sisavca dok je slobodno pasao od planine do planine na visoravnima žarkog pojasa. Pogledajte, molim vas, koliko divljaštvo izbjija iz njegovih očiju, jer kako su uzaludnima bili svi pokušaji da ga pripitomim i naučim na život drugih domaćih četveronožaca, morao sam više puta pribjeći ljubaznom narječju biča. Ali sve moje nježnosti, umjesto da mi pribave njegovu dobru volju, samo su mu još više pokvarile duh. Ja sam zato, sljedeći Gallesov sustav²⁰, pronašao na njegovoj lubanji jednu malu koščicu, koju je isti Medicinski fakultet u Parizu priznao kao obnoviteljski korijen kose i vatre nog plesa. I zato sam ga htio izvježbati u plesu, kao i u odgovarajućim skokovima kroz obruče i po bačvama podstavljenim papirom. Divite mu se, a poslije ga ocijenite! Prije nego što se od vas oprostim, dopustite mi, o gospodo, da vas pozovem na dnevnu predstavu od sutra navečer, ali u slučaju da kišno vrijeme zaprijeti

---

²⁰ U svojim govorima pred publikom upravitelj cirkusa želi ostaviti dojam da je jako učen. Franz Joseph Gall (1758-1828) je njemački znanstvenik, osnivač znanosti koja se zove frenologija, a koja je o karakternim i duhovnim osobinama čovjeka prosuđivala na temelju oblika lubanje i kostiju glave. Danas je ta znanost posve zaboravljena i napuštena, a za njezine pretpostavke pokazalo se da nisu točne. – U svome govoru u izvornom talijanskom tekstu *Pinocchija* upravitelj cirkusa želi pokazati svoju učenost pa Galla pokušava nazvati njegovim latinskim imenom. Prava latinska verzija njegovog imena je Gallus, a upravitelj ga naziva "Galles", što je također i talijanski naziv za Wales u Velikoj Britaniji.

vodom, onda će se predstava, umjesto sutra navečer, odgoditi za sutra ujutro u 11 prije-podnevnih sati poslijepodne."

I upravitelj tada učini još jedan najdublji nakon, pa se okreće prema Pinocchiju i reče mu:

— Hrabro, Pinocchio! Naprijed, započnite sa svojim vježbama, pozdravite ovu štovanu publiku, vitezove, dame i djecu!

Pinocchio poslušno prigne odmah oba prednja koljena i ostane klečeći sve dok mu upravitelj, pucnuvši bičem, nije rekao:

— U korak!

Magarčić se tada digne na četiri noge i počne kružiti po cirkusu, hodajući.

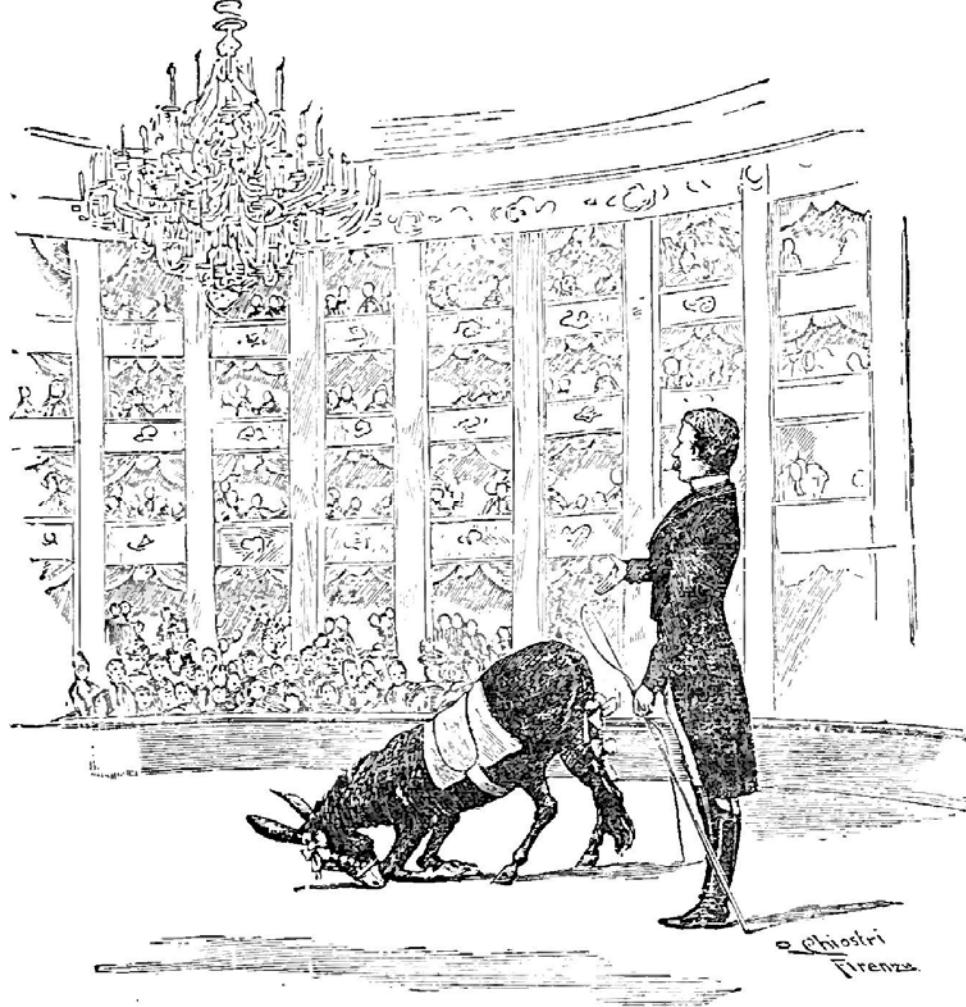
Nakon malo vremena upravitelj vikne:

— U kas!

— A Pinocchio posluša zapovijed i promijeni korak u kas.

— U galop!

— I Pinocchio udari u galop.

Pinocchio poslušno prigne odmah oba prednja koljena.

— U trk! — I Pinocchio se dade u trk punom brzinom. Ali dok je tako trčao poput arapskog konja, upravitelj, podigavši ruku u zrak, opali hitac iz pištolja.

Na taj hitac magarčić, praveći se da je ranjen, padne koliko je dug i širok nasred cirkusa, kao da zbilja umire. Dok se podizao s poda usred provale aplauza, vikanja i pljeskanja, koji su dosezali do zvijezda, dođe mu sasvim prirodno da podigne glavu i pogleda prema gore... I pogledavši, ugleda u jednoj loži jednu lijepu gospođu koja je oko vrata imala jednu veliku zlatnu ogrlicu na kojoj je visio medaljon. Na medaljonu je bila slika jednog lutka.

— To je moja slika!... Ta gospođa je Vila! — reče u sebi Pinocchio, odmah je prepoznavši, pa pošto ga je obuzelo veliko zadovoljstvo, pokuša viknuti:

— O, Vilice moja! O, Vilice moja! —

Ali umjesto tih riječi iz grla mu izade njakanje tako zvučno i otegnuto da su se svi gledatelji nasmijali, a osobito sva djeca koja su bila u kazalištu.

Tada mu upravitelj, ne bi li ga poučio kako njakati u lice publici nije baš lijepo ponašanje, dade udarac po nosu ručicom biča.

Jadni magarčić isplazi pedalj jezika i stade lizati nos barem pet minuta, vjerujući možda da će tako obrisati bol koju je osjećao.

Ali kakav je bio njegov očaj kada, okrenuvši se prema gore drugi put, vidje da je loža prazna i da je Vila nestala!...

Osjećao se kao da umire; oči su mu se napunile suzama i počeo je žestoko plakati. Ali nitko to nije primijetio, a još manje od svih upravitelj, koji pocketajući bičem vikne:

— Bravo, Pinocchio! Pokažite sada ovoj gospodi s kakvom ljupkošću znate skakati kroz obruče. —

Pinocchio pokuša dva ili tri puta, ali svaki put kada bi stigao pred obruč, umjesto da prođe kroz njega, prošao bi, mnogo lagodnije, ispod. Na kraju skoči i prođe kroz obruč, ali su mu stražnje noge na nesreću zapele na njega, zbog čega se prospe po zemlji s druge strane poput snopa sijena.

Kada je ustao, šepao je i jedva se uspio vratiti u konjušnicu.

— Izađi Pinocchio! Hoćemo magarčića! Izađi magarčiću! — vikala su djeca u publici, dirnuta i ganuta tim nesretnim slučajem.

Ali magarčića se tu večer više nije moglo vidjeti.

Sljedećeg jutra veterinar, odnosno liječnik za životinje, nakon što ga je pregledao reče da će ostati šepav cijeli život.

Upravitelj na to reče svome konjušaru:

— Što ti misliš da trebam napraviti sa šepavim magarcem? On bi htio badava jesti! Odvedi ga dakle na trg i prodaj ga. —

Kada su stigli na trg odmah su našli kupca, koji upita konjušara:

— Koliko tražiš za tog šepavog magarčića?

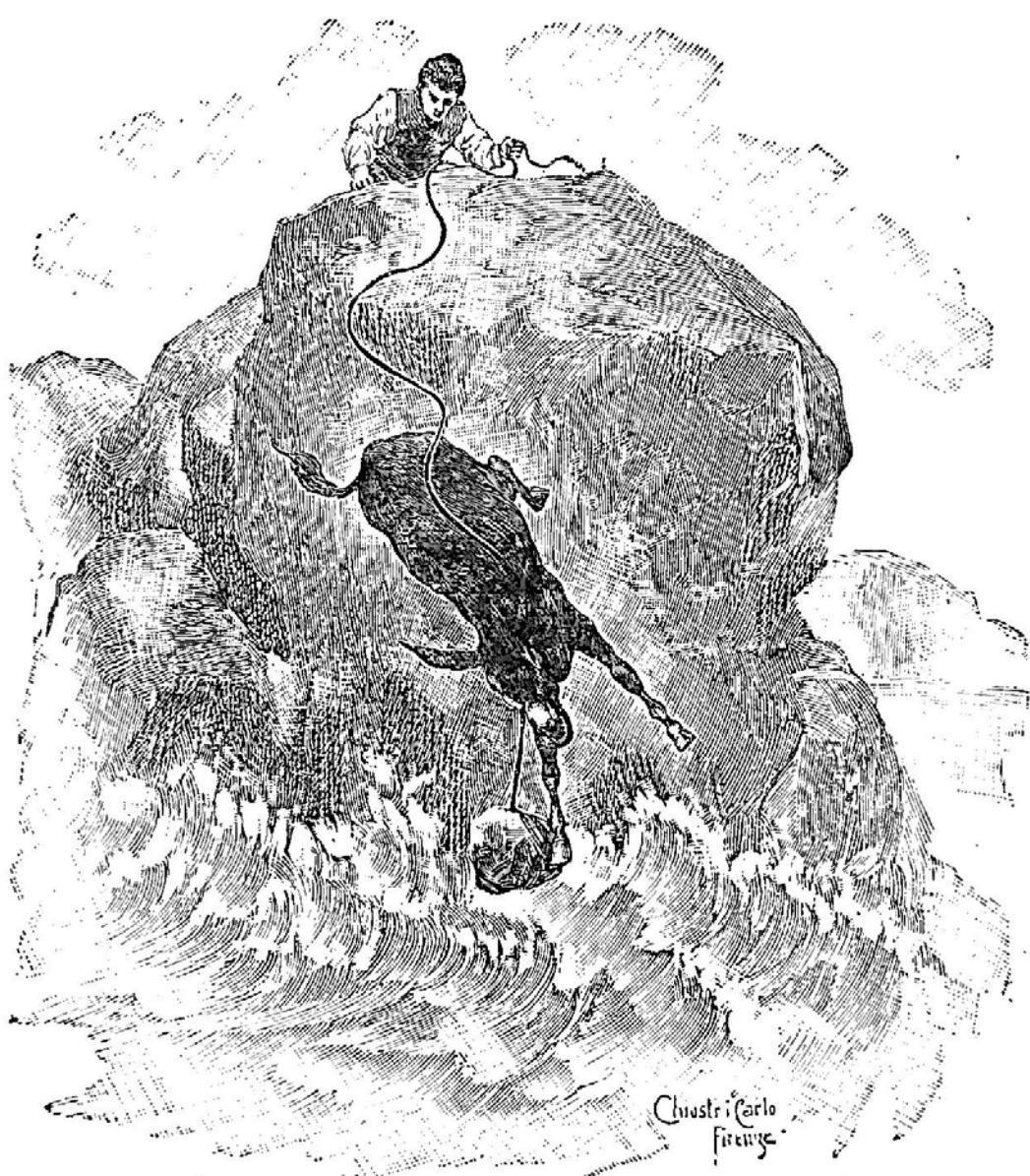
— Dvadeset lira.

— Ne, dat ću ti dvadeset novčića. Nemoj misliti da ga kupujem da bi mi služio; kupujem ga samo zbog njegove kože. Vidim da ima dosta tvrdu kožu, a od njegove kože želim napraviti bubanj za glazbu u svome selu. —

Prepuštam vama da zamislite, djeco, kakvo je lijepo zadovoljstvo osjetio jadni Pinocchio kada je čuo da mu je sudbina da postane bubanj!

I kupac je, kada je platio dvadeset novčića, odveo magarčića na jednu liticu na obali mora, objesio mu oko vrata kamen i privezao mu za nogu konopac kojega je držao u ruci, pa ga iznenada gurnuo u vodu.

Pinocchio s tim teretom oko vrata odmah potone na dno, a kupac, držeći čvrsto u ruci konopac, sjedne na liticu, čekajući da se magarčić udavi, kako bi ga potom oderao i skinuo mu kožu.

Magarčić s tim teretom oko vrata odmah potone na dno.

XXXIV.

Pinocchija u moru pojedu ribe, pa opet postane lutak kao prije; ali dok je plivao pokušavajući se spasiti, proguta ga strašni morski pas.

Nakon što je magarčić pod vodom proveo pedeset minuta, kupac razgovarajući sam sa sobom reče:

— Moj se jadni šepavi magarčić do sada sigurno ugušio. Izvucimo ga dakle gore i napravimo od njegove kože taj lijepi bубanj. —

I počne potezati konopac koji mu je privezao za nogu; i vukao je, vukao, vukao, pa na kraju ugledao kako se na površini vode pojavljuje... Pogađate li? Umjesto mrtvog magarčića video je na površini vode živog lutka koji se koprao poput jegulje.

Ugledavši tog drvenog lutka, jadni čovjek pomisli da sanja i stane smeten, otvorenih usta i izbuljenih očiju.

Umjesto mrtvog magarčića video je na površini vode živog lutka.

Kad se malo pribrao od prvog zaprepaštenja, reče plačući i mucajući:

- A magarčić kojega sam bacio u more, gdje je?...
- Taj magarčić sam ja! – odgovori lutak smijući se.
- Ti?
- Ja.
- Ah! Lopove! Misliš li se možda sa mnom rugati?
- Rugati vam se? Nipošto, dragi gospodaru, govorim vam ozbiljno.
- Ali kako si uopće ti, koji si malo prije bio magarčić, sada, stojeći u vodi, postao drveni lutak?...
- To je zbog morske vode. More se zna tako našaliti.
- Čuvaj se, lutkiću, čuvaj!... Nemoj misliti da ćeš se šaliti na moj račun. Jao tebi ako izgubim strpljenje!
- Dobro, gospodaru, želite li znati cijelu istinitu priču? Odvezite mi ovu nogu pa će vam je ispričati. —

I taj dobri šeprtlja kupac, radoznao da dozna pravu istinu, odmah mu odveže čvor na konopcu kojim je bio vezan, a Pinocchio mu tada, osjetivši se slobodan poput ptice u zraku, počne ovako govoriti:

- Znajte dakle da sam ja bio drveni lutak kakav sam i sada; ali sam bio blizu da postanem dječak kakvi su svi na ovome svijetu; da nisam zbog svoje slabe volje za učenjem i zbog slušanja lošeg društva pobjegao od kuće... i jednog lijepog dana se probudio i video da sam se pretvorio u tovara s dugim ušima... i dugim repom!... Kakva je to sramota za mene bila!... Sramota, dragi gospodaru, da je blaženi sveti Ante ne bi dao niti vama! Odveli su me prodati na magareću tržnicu, kupio me je upravitelj jedne cirkuske družine, koji si je u glavu uvratio da će od mene napraviti velikog baletana i velikog skakača kroz obruče; ali jedne večeri tijekom predstave izveo sam u cirkusu jedan grubi skok i ostao šepav na obje noge. Tada upravitelj nije znao što da radi sa radi sa šepavim magarcem pa me je poslao da me prodaju, a vi ste me kupili!
- Na žalost! A platio sam te dvadeset novčića. I sad, tko će mi vratiti mojih jadnih dvadeset novčića?
- A zašto ste me kupili? Kupili ste me da od moje kože napravite bubanj!... Bubanj!...
- Na žalost!... A gdje će sada naći drugu kožu?...
- Nemojte očajavati, gospodaru. Magarčića ima mnogo na ovome svijetu!
- Reci mi, bezobrazni nevaljalče, tvoja priča ovdje završava?
- Ne, – odgovori lutak, – imaju još dvije riječi, pa je onda gotova. Nakon što ste me kupili, doveli ste me ovdje da me ubijete, ali ste mi onda, popuštajući milosrdnom osjećaju čovječnosti, radije privezali stijenu oko vrata i bacili me na dno mora. Taj osjećaj nježnosti jako vam je na čast i ja će prema vama osjećati vječnu zahvalnost. Jer, dragi gospodaru, ovaj put ste svoje račune napravili bez Vile...
- A tko je ta Vila?
- To je moja mama, koja je ista kao sve one dobre mame koje žele dobro svojoj djeci i nikad ih ne ispuštaju iz vida, te im s ljubavlju pomažu u svakoj nevolji, čak i kada ta dječa, zbog svoje nepomišljenosti i svojeg lošeg ponašanja, zaslužuju da ih se napusti i ostavi da se brinu sami za sebe. Kažem, dakle, da je dobra Vila, kada je vidjela da će se utopiti, poslala odmah k meni beskonačno jato riba, a one su me, misleći da sam zbilja

magarčić i da sam mrtav, počele jesti! I kakve su zalogaje grabile! Nisam nikad mislio da ribe mogu biti proždrljivije i od dječaka! Neke su mi pojeli uši, neke su mi pojeli njušku, neke vrat i grivu, neke kožu s nogu, neke kožu s leđa... a među njima bila je jedna toliko pristojna ribica da se čak udostojala pojesti mi rep.

— Od danas nadalje — reče užasnuti kupac — zaklinjem se da više neću okusiti riblje meso. Bilo bi mi jako neugodno ako bih otvorio neku trlu ili nekog prženog oslića i u tijelu im pronašao magareći rep!

— I ja o tome mislim isto što i vi — odgovori smijući se lutak. — Osim toga, znajte da su ribe, kada su pojele svu tu magareću lјusku koja me je pokrivala od glave do pete, stigle, naravno, do kosti... Ili bolje rečeno, stigle do drva, jer, kako vidite, ja sam napravljen od najtvrdjeg drva. Ali kad su nekoliko puta zagrizle, ti riblji proždrljivci shvate odmah da drvo nije meso za njihove zube, pa im se od te neprobavljive hrane toliko zgradilo da su se razišle ova ovamo a ona onamo, a da se nisu osvrnule niti da mi kažu *hvala...* I evo sam vam ispričao kako ste, izvukavši konop, našli živog lutka umjesto mrtvog magarčića.

— Smijem se ja toj tvojoj priči — poviče pobjeđjeli kupac. — Ja znam da sam potrošio dvadeset novčića da te kupim, i hoću svoje novce natrag. Znaš li što će napraviti? Odvest će te opet na tržnicu i prodat će te kao suho drvo za potpalu u peći.

— Samo me prodajte, nemam ništa protiv — reče Pinocchio. Ali dok je to govorio, izvede jedan lijepi skok i hitne se usred vode. I veselo plivajući i udaljavajući se od obale, poviče jadnom kupcu:

— Zbogom, gospodaru; ako vam bude trebala koža za bubanj, sjetite se mene. —

I potom se nasmije i nastavi plivati, pa nakon nekog vremena, okrenuvši se unatrag, još jače zaviče:

— Zbogom, gospodaru; ako vam bude trebao komad suhog drva za potpalu, sjetite se mene. —

I tada se za tren oka toliko udaljio da ga se više nije vidjelo, bolje rečeno, na površini se vidjela samo crna točkica koja je s vremena na vrijeme podizala noge iz vode i okretala se i skakala poput dupina koji je dobre volje.

Dok je Pinocchio tako sretno plivao, vidje on usred mora neki otočić koji se činio kao od bijelog mramora, a gore na vrhu otočića bila je jedna lijepa kozica koja je ljubazno meketala i davala mu znakove da se približi.

Najčudnije je bilo to što je dlaka na kozici, umjesto da bude bijela, ili crna, ili šarena od nekoliko boja kao kod drugih koza, bila modra, ali tako sjajno modra da je jako podsjećala na kosu lijepe Djevojčice.

Prepuštam vama da zamislite kako je srce jadnog Pinocchija počelo snažno lupati! Udvostručio je snagu i energiju i udario plivati prema bijelom otočiću; pa je već bio na pola puta kad odjednom izađe iz vode i kreće prema njemu strašna glava morskog čudovišta, s ustima razjapljenim poput ponora i s tri reda zuba kojih bi se svatko uplašio i kad bi ih bio samo nacrtane.

A znate li tko je bio to morsko čudovište?

To morsko čudovište bio je ni više ni manje nego onaj divovski morski pas kojega smo već nekoliko puta spomenuli u ovoj priči, i koji je zbog svojih pokolja i svoje nezasitne proždrljivosti dobio nadimak "riblji i ribarski Atila²¹".

Zamislite strah jadnog Pinocchija kada je ugledao čudovište! Pokušao ga je izbjegići, promjeniti smjer; pokušao je pobjeći; ali ta divovska razjapljena usta pratile su ga brzinom strijele.

— Požuri, Pinocchio, zaboga! — vikala je mekećući lijepa kozica.

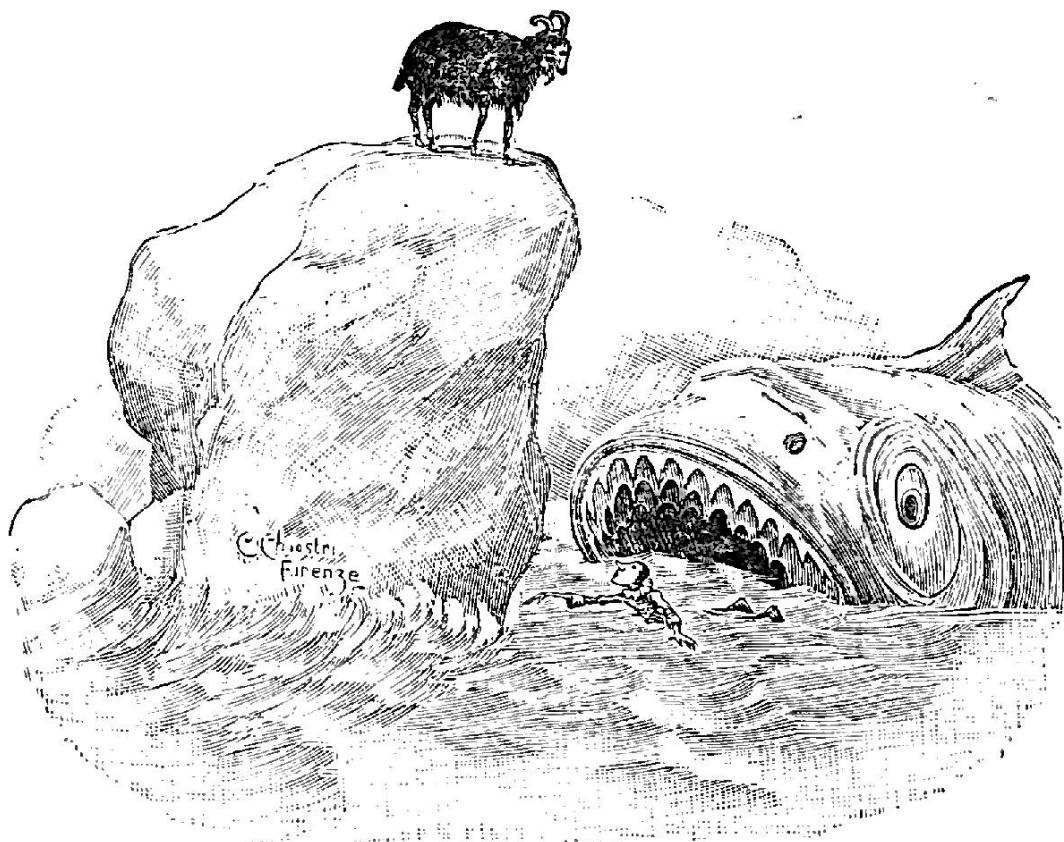
A Pinocchio je očajnički plivao rukama, prsima, nogama i stopalima.

— Brzo, Pinocchio, čudovište se približava!... —

A Pinocchio, prikupivši sve svoje snage, udvostruči brzinu.

— Pazi, Pinocchio!... Čudovište te stiže! Evo ga!... Evo ga!... Požuri se, zaboga, ili si go-tov!... —

A Pinocchio zapliva još jače nego ikada, i bježi, bježi i bježi, kao da je puščani metak.

A Pinocchio je očajnički plivao rukama, prsima, nogama i stopalima.

---

²¹ Atila je bio vođa divljih barbara Hunu koji su u 5. stoljeću naše ere, u doba velike seobe naroda, provalili u Rimsko carstvo koje je tada bilo u propadanju, te osvajali, pljačkali i ubijali. Zbog toga je nazvan "bič Božji".

I već je bio blizu otočića, i već mu je kozica, nagnuvši se sva iznad mora, pružala svoje prednje nožice kako bi mu pomogla da izade iz vode... Ali!...

Ali već je bilo kasno! Čudovište ga je dostiglo. Čudovište, uvukavši u sebe dah, posrče jadnoga lutka kao da je posrkalo kokošje jaje, i proguta ga s takvom divljinom i takvom pohlepom da je Pinocchio, upavši u tijelo morskog psa, tresnuo tako jako da je ostao bez svijesti četvrt sata.

Kad se povratio od tog bunila, nije pojma imao ni on sam na kojem se svijetu nalazi. Oko njega posvuda je bila velika tama, takva crna i duboka tama da mu se činilo da je glavom upao u tintarnicu punu tinte. Osluhne, ali nije čuo ni najmanji šum, osim što je tu i tamo osjetio kako ga u lice udaraju snažni zapusi vjetra. Ispogledka nije mogao shvatiti odakle izlazi taj vjetar, ali je potom shvatio da izlazi iz pluća čudovišta. Jer treba znati da je morski pas patio od jake astme, pa je kada je disao izgledalo kao da puše sjeverac.

Pinocchio se isprva pokušao ohrabriti, ali kada je opet i opet shvatio da je zatvoren u utrobi morskog čudovišta, počeo je plakati i zapomagati; i plačući je govorio:

- Upomoć! Upomoć! Oh, jadan ja! Nema nikoga tko će me spasiti?
  - Tko će te spasiti, nesretniče?... – reče u toj tami jedan glasić napuknut poput razbijene gitare.
  - Tko to tako govori? – upita Pinocchio zaledivši se od straha.
  - Ja sam! Jadna Tuna koju je morski pas progutao zajedno s tobom. A koja si ti riba?
  - Ja nemam ništa s ribama. Ja sam lutak.
  - Ali ako nisi riba, zašto si dopustio da te čudovište proguta?
  - Nisam mu ja dopustio da me proguta; on me je sam progutao! A sada, što da radimo ovdje u tami?...
  - Možemo se samo prepustiti i čekati da nas morski pas oboje probavi!...
  - Ali ja ne želim da me se probavi! – zavičje Pinocchio i počne plakati.
  - Ni ja ne želim da me se probavi, – odgovori Tuna – ali ja sam pravi filozof i tješim se time da razmišljjam kako je, kad se rodiš kao Tuna, mnogo dostojanstvenije umrijeti pod vodom nego u ulju!...
  - Gluposti! – poviće Pinocchio.
  - To je moje mišljenje – odgovori Tuna – a mišljenja, kako kažu Tune političari, treba uvažavati!
  - Ukratko... ja želim izaći odavde... ja želim pobjeći...
  - Pobjegni ako možeš!...
  - Je li ovaj morski pas koji nas je progutao jako velik? – upita lutak.
  - Zamisli, njegovo je tijelo duže od kilometra, ne uključujući rep. –
- Dok se u tami vodio taj razgovor, učini se Pinocchio da vidi, daleko, daleko, nekakvu svjetlost.
- Kakvo je ono slabo svjetlo u daljini? – upita Pinocchio.
  - To je možda neki naš drug u nevolji, koji kao i mi čeka trenutak kad će biti probavljen!...
  - Hoću ga potražiti. Moglo bi biti da je to neka stara riba koja bi mi mogla pokazati kako da pobjegnem.
  - To ti od srca želim, dragi lutkiću.

- Zbogom, Tuno!
- Zbogom, lutkiću, i sretno!
- Gdje ćemo se opet vidjeti?
- Tko zna!... Bolje je o tome ni ne razmišljati! –

XXXV.

Pinocchio u utrobi morskog psa sretne... koga sretne? Pročitajte ovo poglavlje pa ćete znati.

Čim je svom dobrom prijatelju Tuni rekao zbogom, Pinocchio kreće pipajući rukama po toj tami i hodajući oprezno po utrobi morskog psa stigne, korak po korak, do onog malenog svjetla kojega je video kako žmirka u daljini.

A hodajući osjeti kako mu noge upadaju u lokve masne i klizave vode, a ta je voda imala miris pržene ribe pa mu se učinilo da je usred posta.

I što je dalje išao, to se ono svjetlo više sjajilo i bolje vidjelo, sve dok konačno, hodajući i hodajući, nije do njega stigao, a kad je stigao... što je pronašao? Kladim se u jedan na tisuću da nećete pogoditi: našao je jedan mali prostrti stol, na kojem je bila jedna zapaljena svijeća zataknuta u bocu od zelenog kristala, a za stolom je sjedio jedan posve sijedi starčić, bijel kao da je od snijega ili od tučenog vrhnja, koji je žvakao nekoliko živih ribica, toliko živih da su mu tu i tamo, dok ih je jeo, čak bježale iz usta.

I što je dalje išao, to se ono svjetlo više sjajilo i bolje vidjelo.

Na taj prizor jadnoga Pinocchija zahvati tako velika i neočekivana radost da je malo nedostajalo da padne u delirij. Htio se smijati, htio je plakati, htio je reći brdo stvari; ali je umjesto toga zbunjeno mrmljao i mucao okrnjene i besmislene riječi. Napokon mu uspije ispustiti uzvik veselja, pa raširivši ruke i bacivši se oko vrata tom starčiću, počne vikati:

— Oh! Tatice moj! Konačno sam te pronašao! Od sada te nikad neću napustiti, nikad više, nikad više!

Bacivši se oko vrata tom starčiću, počne vikati.

— Moje me oči dakle ne varaju? — odgovori starčić tarući oči. — Dakle to je zbilja moj dragi Pinocchio?

— Da, da, to sam ja, baš ja! A ti si mi već oprostio, zar ne? Oh! Tatice moj, kako si dobar!... A kad samo pomisliš da ja, naprotiv... Oh! Ali da znaš kolike su mi se nesreće sručile na glavu i koliko toga sam morao otpjeti! Zamisl samo da sam onoga dana kada si mi ti, jadni tatice, prodavši svoj kaput, kupio početnicu za školu, ja bio pobjegao da bih gledao lutke, a lutkar me je htio baciti u vatru da dovrši pečenog ovna, pa mi je poslije dao pet zlatnika da ih odnesem tebi, ali sam susreo Lisca i Mačka koji su me odveli u gostionicu "Kod crvenog raka", gdje su jeli poput vukova, pa sam otisao sam po noći i su-

sreo razbojnike koji su onda trčali za mnom, a ja sam bježao, a oni za mnom, a ja bježi dalje, a oni samo za mnom, a ja bježi, dok me nisu objesili na granu Velikog hrasta, gdje je lijepa Djevojčica s modrom kosom po mene poslala jednu kočijicu, a liječnici su, kad su me pregledali, odmah rekli: "Ako nije mrtav, onda je to znak da je još živ", i onda mi je pobegla jedna laž, pa mi je nos počeo rasti i više nije mogao proći kroz vrata sobe, zbog čega sam otišao Liscem i Mačkom posaditi četiri zlatnika, jer sam jedan bio potrošio u gostonici, a papagaj se počeo smijati, i onda od dvije tisuće novčića nisam našao ni jedan, a sudac, kada je čuo da su me pokrali, odmah me baci u zatvor da bi dao zadovoljštinu lopovima, a kada sam odatle izašao ugledao sam jedan lijepi grozd grožđa na polju, pa sam se ulovio u zamku, a seljak blažene pameti mi je oko vrata stavio pseću ogrlicu jer je trebalo čuvati kokošinjac, pa je uvidio moju nevinost i pustio me da odem, a zmija s repom iz kojega se dimi se počela smijati dok joj nije pukla žila u prsim, pa sam se tako vratio u kuću lijepe Djevojčice, koja je bila mrtva, i onda me je Golub video kako plačem pa mi rekao: "Jesi li vidio kako tvoj tata pravi brodić da bi te išao potražiti?", a ja sam mu rekao: "Oh, da barem i ja imam takva krila", a on mi je rekao: "Želiš li otici do svoga tate?", a ja sam mu rekao: "Itekako! Ali tko će me tamo odvesti?", a on mi je rekao: "Odvest će te ja", a ja sam mu rekao: "Kako?", a on mi je rekao: "Popni mi se na leđa", pa smo tako letjeli cijelu noć dok mi ujutro svi ribari koji su gledali u more nisu rekli: "Tamo je neki jedni čovjek u malom brodiću koji će se utopiti", a ja sam te izdaleka odmah prepoznao, jer mi je to reklo srce, i davao sam ti znak da se vratиш na obalu...

— I ja sam tebe prepoznao, — reče Geppetto — i bio bih se rado vratio na obalu, ali kako? More je bilo uzburkano i jedan mi je veliki val prevrnuo brodić. Onda je strašni morski pas koji je bio u blizini, čim me je video u vodi, brzo poletio prema meni i isplazio jezik, pa me je lako, lako ščepao i progutao me kao da sam bolonjski rezanac.

— I koliko si dugo zatočen ovdje unutra? — upita Pinocchio.

— Od toga dana; već su prošle dvije godine. Dvije godine, Pinocchio moj... koje su mi se činile kao dva stoljeća!

— Ali kako si uspio preživjeti? Gdje si našao ovu svijeću? A šibice da je zapališ, tko ti ih je dao?

— Sad će ti sve ispričati. Treba dakle znati da je ista ona oluja koja je prevrnula moj brodić potopila i jedan trgovački brod. Mornari su se svi spasili, ali je brod potonuo na dno, pa je isti ovaj morski pas, koji je toga dana imao odličan tek, nakon što je progutao mene progutao i taj brod...

— Kako? Progutao ga je cijeloga u jednom zalogaju?... — upita Pinocchio začuđeno.

— Cijeloga u jednom zalogaju; a ispljunuo je samo glavni jarbol, jer mu je zapeo između zubiјu kao kost. Na moju veliku sreću taj je brod bio nakrcan mesom, konzerviranim u kositrenim sanducima, dvopekom i suhim kruhom, bocama vina, suhim grožđem, sirom, kavom, šećerom, voštanim svijećama i kutijama voštanih šibica. Sa svim tim Božjim blagom mogao sam preživjeti dvije godine, ali sada sam došao do zadnjih mrvica; danas u spremnicima nema više ničega, a ova svijeća koja tu gori je zadnja svijeća koja mi je ostala...

— A onda?

— A onda, dragi moj, ostat ćemo obojica u tami.

— Onda, tatice moj, — reče Pinocchio — nemamo vremena za gubljenje. Treba odmah smisliti kako da pobjegnemo.

— Da pobjegnemo?... A kako?

- Pobjeći ćemo kroz usta morskog psa, baciti se u more i plivati.
- Dobre govorиш! Ali ja, dragi Pinocchio, ne znam plivati!
- Pa što to ima veze?... Popet ćeš mi se na leđa, a ja ću te, jer sam dobar plivač, odnijeti živog i zdravog do obale.
- Iluzije, dječače moj! — odgovori Geppetto tresući glavom i tužno se smijući. — Izgleda li ti moguće da jedan lutak, visok jedva jedan metar poput tebe, može imati toliko snage da me plivajući odnese do obale?
- Pokušaj pa ćeš vidjeti! Bilo kako bilo, ako je na nebu zapisano da moramo umrijeti, imat ćemo bar tu utjehu da ćemo umrijeti zajedno zagrljeni. —

I bez i jedne druge riječi, Pinocchio u ruku uzme svijeću, pa ode naprijed kako bi posvjetlio, te reče svome tati:

- Dođi za mnom, i ne boj se. — I tako su hodali neko vrijeme i prešli cijelu utrobu i cijeli želudac morskog psa. Ali kada su došli do mjesta gdje počinje prostrano ždrijelo tog čudovišta, pametno se sjete zastati i pričekati dobar trenutak za bijeg.

Treba sada znati da je morski pas, kako je bio jako star i patio je od astme i od lupanja srca, bio prisiljen spavati s otvorenim ustima. Zbog toga je Pinocchio, provirivši kroz ždrijelo i pogledavši gore, mogao kroz ta ogromna razjapljenia usta vidjeti dobar komad zvjezdanog neba i prekrasnu mjesecinu.

- Ovo je pravi trenutak za bijeg — prišapne on onda, okrenuvši se prema svom tati. — Morski pas spava kao puh; more je mirno i vidi se kao da je dan. Pođi sada, tatice, za mnom, i za malo vremena bit ćemo spašeni. —

Rečeno — učinjeno; uspeli su se po ždrijelu morskog čudovišta, pa kad su stigli u ona ogromna usta počeše na vršcima prstiju hodati po jeziku; jeziku toliko širokom i dugačkom da se činilo da je staza u nekom perivoju. I već su se spremali skočiti i baciti se u more i otplivati, kad u najljepšem trenutku morski pas kihne i kihnuvši se tako žestoko trzne da su Pinocchio i Geppetto odletjeli unatrag i ponovo upali na dno želuca tog čudovišta.

Zbog velikog udarca svijeća se ugasi, a otac i sinčić ostadoše u mraku.

- A sad? — upita Pinocchio praveći se ozbiljan.
- A sad smo, dječače moj, posve izgubljeni.
- Zašto izgubljeni? Daj mi ruku, tatice, i pazi da se ne poklizneš!...
- Kuda me vodiš?
- Moramo opet pokušati pobjeći. Dođi sa mnom i ne boj se. —

Rekavši to, Pinocchio uzme svoga tatu za ruku, pa se hodajući na vršcima prstiju opet zajedno popnu uz ždrijelo čudovišta; potom predu cijeli jezik i preskoče tri reda zuba. Ali prije nego što su iskočili, lutak reče svom tati:

- Popni mi se na leđa i čvrsto, čvrsto me zagrli. Za ostalo ću se ja pobrinuti. —

Tek što se Geppetto dobro smjestio na ledima svoga sinčića, hrabri Pinocchio, siguran u sebe, skoči u vodu i počne plivati. More je bilo mirno poput ulja, mjesec je svijetlio u svom punom sjaju, a morski pas je nastavio spavati tako dubokim snom da ga ne bi probudio niti top.

Skoči u vodu i počne plivati.

XXXVI.

Pinocchio napokon prestane biti lutak i postane dječak.

Dok je Pinocchio žistro plivao kako bi se dokopao obale, primijetio je da njegov otac, koji mu je jahao na leđima s nogama u vodi, lagano, lagano drhti, kao da jadnog čovjeka trese grozna.

Je li drhtao od hladnoće ili od straha? Tko zna!... Možda malo od jednoga a malo od drugoga. No Pinocchio mu, vjerujući da drhtavica dolazi od straha, reče da bi ga utješio:

- Hrabro, tata! Za nekoliko trenutaka stići ćemo do kopna i bit ćemo spašeni.
- Ali gdje je ta blagoslovljena obala? — upita starčić uz nemirujući se sve više i izbećivši oči kao što čine krojači kad udijevaju konac u iglu. — Evo ja gledam na sve strane i ne vidim ništa osim neba i mora.
- Ali ja vidim i obalu — reče lutak. — Da znate, ja sam poput mačke, vidim bolje po noći nego po danu. —

Jadni se Pinocchio pretvarao da je dobre volje; ali zapravo... zapravo se počeo bojati; ponestajalo mu je snage, disanje mu je postajalo teško i zadušljivo... Ukratko, nije mogao više, a obala je još uvijek bila daleko.

Plivao je dok je imao daha; potom je glavu okrenuo prema Geppettu i rekao mu isprekidanim riječima:

- Tata moj, pomozi mi... jer ja umirem... —
- I otac i sinčić bili su već na rubu utapanja, kada začuju jedan glas poput dobro ugodjene gitare koji im reče:
  - Tko to umire?
  - Ja i mojjadni tata!
  - Taj glas mi je poznat! Ti si Pinocchio!...
  - Točno! A ti?
  - Ja sam Tuna, tvoj prijatelj iz zarobljeništva u utrobi morskog psa.
  - A kako si uspio pobjeći?
  - Slijedio sam tvoj primjer. Ti si mi pokazao put, pa sam za tobom pobjegao i ja.
  - Tuno moja, pojавio si se baš u pravi čas! Molim te, za ljubav koju imaš za tvoje sinčice tunice, pomozi nam, ili smo gotovi!
  - Vrlo rado i sa svim srcem. Uhvatite se obadvojica za moj rep i pustite da vas vodim. Za četiri minute dovest ću vas do obale. —

Geppetto i Pinocchio, kako možete zamisliti, odmah prihvate taj poziv. Ali umjesto da se uhvate za rep, ocijene da im je udobnije popeti se Tuni na leđa.

- Jesmo li preteški? — upita ga Pinocchio.
- Teški? Nimalo! Kao da su mi na leđima dvije ljuštare školjke — odgovori Tuna, koji je imao tjelesinu tako krupnu i čvrstu da je izgledao kao junac od dvije godine.

Kada su stigli do obale, Pinocchio prvi iskoči na kopno i pomogne svome tati da napravi to isto. Potom se okrene Tuni, i ganutim glasom mu reče:

Ocijene da im je udobnije popeti se Tuni na leđa.

— Prijatelju moj, spasio si mog tatu! Nemam sada riječi kojima bih ti dovoljno zahvalio! Dopusti da ti barem dadem jedan poljubac u znak vječne zahvalnosti!... —

Tuna izbaci njušku izvan vode, a Pinocchio mu, kleknuvši na zemlju, dade topli poljubac u usta. Na taj čin iskrene i prave nježnosti, jadni Tuna, koji nije na to navikao, osjeti se toliko dirnutim da se zasramilo što su ga vidjeli kako plače poput djeteta, pa zaroni glavu pod vodu i nestane.

I tada je svanuo dan.

Pinocchio tada, pruživši ruku Geppettu koji je jedva imao dah da se ispravi na nogama, reče:

— Nasloni se samo na moju ruku, dragi tatice, pa hajdemo. Hodat ćemo polako, polako poput puža, a kada se umorimo, odmorit ćemo se kraj puta.

— A kuda ćemo poći? — upita Geppetto.

— Potražiti neku kuću ili kolibu, gdje će nam za milost dati komad kruha i malo slame koja će nam poslužiti kao postelja. —

Pinocchio mu, kleknuvši na zemlju, dade topli poljubac u usta.

Nisu napravili ni sto koraka, kada ugledaju kako na rubniku ceste sjede dvije ružne njuške koje su stajale kao da mole milostinju.

Bili su to Mačak i Lisac, ali nije ih više bilo moguće prepoznati. Zamislite, Mačak, koji je uvek hinio sljepoču, završio je tako da je zaista oslijepio; a ostarjeli i otrcani Lisac sav je toliko propao da nije više imao niti repa. Tako je to. Taj žalosni lupež, upavši u najgoru bijedu, jednoga je dana bio prisiljen prodati čak i svoj prekrasni rep nekom putujućem trgovcu, koji ga je kupio da bi njime tjerao muhe.

- O, Pinocchio! — poviće Lisac plačnim glasom. — Smiluj se malo ovim dvama jadnim nemoćnicima!
- Nemoćnicima! — ponovi Mačak.
- Zbogom, prevaranti! — odgovori lutak. — Jednom ste me nasamarili, ali me više nećete prevariti.
- Vjeruj mi, Pinocchio, da smo sada zaista siromašni i nesretni!
- Nesretni! — ponovi Mačak.

- Ako ste siromašni, to ste i zaslužili. Sjetite se poslovice koja kaže: "Ukradeni novčići nikad ne daju ploda." Zbogom, prevaranti!
- Smiluj nam se!...
- ... nam se!
- Zbogom, prevaranti! Sjetite se poslovice koja kaže: "Vražje brašno ode sve u mekinje."
- Nemoj nas napustiti!...
- ... titi!... — ponovi Mačak.

— Zbogom, prevaranti! Sjetite se poslovice koja kaže: "Tko svome bližnjemu ukrade kapat, obično umre bez košulje." —

I rekavši to, Pinocchio s Geppettom nastavi polako svojim putem, pa nakon što su napravili još sto koraka ugledaju na dnu neke stazice, nasred polja, jednu lijepu kolibu svu od slame, pokrivenu krovom od crijeva i opeke.

- U ovoj kolibi sigurno netko živi, — reče Pinocchio. — Hajdemo tamo i pokucajmo. — I zbilja podđoše i pokucaše na vrata.
- Tko je? — reče neki glasić iznutra.
- Mi smo jadni tata i jadni sin, bez kruha i bez krova nad glavom, — odgovori lutak.
- Okrenite ključ i vrata će se otvoriti — reče isti onaj glasić.

Pinocchio okrene ključ i vrata se otvore. Čim su ušli unutra, pogledaše ovamo, pogledaše onamo, ali nisu nikoga vidjeli.

- A gdje je gospodar ove kolibe? — reče Pinocchio začuđeno.
- Evo me ovdje gore!

Tata i sinčić pogledaju odmah prema tavanici i ugledaju na jednoj gredi Zrikavca koji govori.

- O, dragi moj Zriko! — reče Pinocchio pozdravljujući ga uljudno.
- Sada me zoveš "dragi moj Zriko", je li tako? A sjećaš li se kad si me, dok si me tjerao iz svoje kuće, pogodio drvenim čekićem?
- Imaš pravo, Zriko! Potjeraj i ti mene... Pogodi i ti mene drvenim čekićem; ali smiluj se mom jadnom tati...
- Smilovat će se ja i tati i sinčiću! Ali htio sam te podsjetiti na tvoj ružni postupak koji sam pretrpio kada sam te podsjetio da na ovome svijetu, koliko se može, treba prema svima biti pristojan, ako želimo da nam drugi isto tako vrate u danima kad nam je to potrebno.
- Imaš pravo, Zriko, imaš pravo i za prodaju, a ja će upamtiti lekciju koju si mi dao. Ali reci mi kako si uspio kupiti ovu lijepu kolibu?
- Ovu mi je kolibu jučer poklonila jedna dražesna koza, koja je imala dlaku najljepše modre boje.
- A kuda je otišla ta koza? — upita Pinocchio živom radoznalošću.
- Ne znam.
- A kada će se vratiti?
- Neće se nikada vratiti. Jučer je otišla sva utučena, i meketala je kao da govori: "Jadni Pinocchio!... Nikad ga više neću vidjeti!... Morski pas ga je do sada već prožderao!..."
- Baš je tako rekla?... Dakle to je bila ona!... Bila je ona!... Bila je moja draga Vilica!... — počne vikati Pinocchio, gorko jecajući i plačući.

Kada se dobrano isplakao, obriše oči i pripremi od slame lijepi krevetić, pa u njega polegne starog Geppetta. Potom upita Zrikavca koji govori:

- Reci mi, Zriko, gdje mogu naći čašu mlijeka za svog jadnog tatu?
- Tri njive dalje od ove živi vrtlar Giangio, koji ima krave. Otiđi k njemu i pronaći ćeš mlijeko koje tražiš. –

Pinocchio otrči do kuće vrtlara Giangija, ali vrtlar mu reče:

- Koliko mlijeka trebaš?
- Trebam jednu punu čašu.
- Jedna čaša mlijeka košta jedan novčić. Daj mi taj novčić.
- Nemam ni jedne pare – odgovori Pinocchio, sav utučen i tužan.
- Šteta, lutkiću moj, – odgovori vrtlar. – Ako nemaš ni pare, onda nemam ni ja mlijeka.
- Nema veze! – reče Pinocchio i učini kao da će otići.
- Čekaj malo, – reče Giangio. – Ti i ja se možemo dogovoriti. Hoćeš li okretati vitlo?
- Što je to vitlo?
- To je drvena sprava koja služi da bi se iz zdenca izvukla voda za zalijevanje povrća.
- Pokušat ću...
- Dakle, izvuci mi sto vedara vode i ja ću ti zauzvrat dati čašu mlijeka.
- Dobro. –

Giangio odvede lutka do vrta i pokaže mu kako se okreće vitlo. Pinocchio se odmah dađe na posao, ali prije nego što je izvukao sto vedara vode, bio je sav od glave do pete mokar od znoja. Takav rad nikada nije probao.

– Do sada je ovaj posao okretanja vitla, – reče vrtlar, – radio moj magarčić. Ali danas je jadna životinjica na samrti.

- Možete li me povesti da ga vidim? – reče Pinocchio.
- Rado. –

Čim je Pinocchio ušao u staju, vidje jednog lijepog magarčića kako leži na slami, satrven od gladi i prevelikog rada. Kada ga je dobro, dobro pogledao, reče u sebi uznesmirivši se:

- Možda poznajem ovog magarčića! Ovo mi lice nije novo! –

I prignuvši se prema njemu, upita ga na magarećem narječju:

- Tko si ti?

Na to pitanje magarčić otvoru umiruće oči i odgovori mucajući na istom tom narječju:

- Ja sam Lu... ci... gno... lo. –

I potom opet zatvoru oči i izdahne.

– Oh, jadni Lucignolo! – reče Pinocchio u pola glasa, pa uzevši šaku slame obriše suzu koja mu je potekla niz obraz.

– Žališ toliko za jednim magarcem koji te se ništa ne tiče? – reče vrtlar. – A što da radim ja koji sam ga platio pravim novčićima?

- Kažem vam... to je bio moj prijatelj...

- Tvoj prijatelj?

- Jeden moj školski drug!...

I prgnuvši se prema njemu, upita ga na magarećem narječju: – Tko si ti?

– Kako?! – poviće Giangio prasnuvši u smijeh. – Kako?! Imao si magarce za školske drugove?... Zamislit ću samo kakve si lijepe nauke imao!... –

Lutak, uvrijeđen tim riječima, ne odgovori, nego uzme svoju čašu dosta toplog mlijeka pa se vrati u kolibu.

I od toga dana nadalje nastavi se više od pet mjeseci ustajati svako jutro, prije zore, kako bi otisao okretati vitlo i tako zaraditi čašu mlijeka, koje je jako koristilo slabom zdravlju njegovog oca. I nije se zadovoljio samo tim, jer je nakon nekog vremena naučio praviti košare od rogozova pruća, a s novčićima koje je za njih dobivao kupovao je vrlo razborito sve dnevne potrepštine. Pored ostalih stvari, sebi samome je napravio vitka kolica kojima je vozio svoga oca u šetnju za lijepih dana, da bi on mogao udahnuti svježeg zraka.

Dok bi se navečer odmarao, vježbao je čitati i pisati. U obližnjem je selu za nekoliko novčića kupio jednu veliku knjigu, kojoj su nedostajali naslovница i sadržaj, iz koje je čitao. Što se tiče pisanja, poslužio se jednom grančicom koju je naoštrio i koristio kao pero, a kako nije imao ni tinte ni crnila, umakao ju je u jednu bočicu punu soka od kupina i trešanja.

I tako je svojom velikom voljom da se potrudi, da radi i da napreduje ne samo uspio gotovo u raskoši držati svog i dalje bolesnog roditelja, nego je štoviše uspio sa strane pripredjeti još i četrdeset novčića da si kupi novo odjelce.

Jednoga jutra reče svome ocu:

— Idem sada na tržnicu tu u blizini kupiti si novi haljetak, kapicu i par cipela. Kada se vratim kući — doda smijući se — bit ću odjeven tako dobro da ćete me zamijeniti za nekog velikog gospodina. —

Pa izašavši iz kuće počne sav sretan i zadovoljan hodati. Kada odjednom začuje da ga netko zove po imenu i okrenuvši se ugleda jednog lijepog Puža koji je izvirivao iz živice.

— Ne prepoznaćeš me? — reče Puž.

— Čini mi se i ne čini mi se...

— Ne sjećaš se onog Puža koji je bio sober kod Vile s modrom kosom? Ne sjećaš se kad sam se ono spustio da ti posvijetlim, a tebi je jedna noga bila zabijena u kućna vrata?

— Sjećam se svega! — vikne Pinocchio. — Odmah mi reci, lijepi Pužu, gdje si ostavio moju lijepu Vilu? Što radi? Je li mi oprostila? Sjeća li me se uopće? Želi li mi i dalje dobro? Je li daleko odavde? Mogu li je otići potražiti? —

Na sva ta pitanja, postavljena naglo i bez daha, Puž odgovori sa svojom uobičajenom smirenošću:

— Pinocchio moj! Jadna Vila leži na krevetu u bolnici!...

— U bolnici?...

— Na žalost. Razboljela se od tisuću bolesti i jako je bolesna, i nema čime kupiti komad kruha.

— Zbilja?... Oh! Kako si me jako rastužio! Oh! Jadna Vilica! Jadna Vilica! Jadna Vilica!... Da imam milijun, otrčao bi joj ga dati... Ali imam samo četrdeset novčića... Evo ih! Idem si upravo kupiti novo odijelo. Uzmi ih, Pužu, i odnesi ih odmah mojoj dobroj Vili.

— A tvoje novo odijelo?

— Što me briga za novo odijelo! Prodao bih i ove krpe koje sada imam, samo da joj pomognem! Idi, Pužu, i požuri! A za dva dana se vrati, jer se nadam da ću ti moći dati još koji novčić. Do sada sam radio kako bih uzdržavao svog tatu, a od danas na dalje radit ću pet sati više kako bih mogao izdržavati i svoju dobru mamicu. Zbogom, Pužu, i očekujem te za dva dana. —

Puž, suprotno svome običaju, poče trčati poput gušterice na žarkom suncu u kolovozu.

Kada se Pinocchio vratio kući, njegov ga tata upita:

— A novo odijelo?

— Nisam uspio pronaći ni jedno koje bi mi dobro pristajalo. Nema veze!... Kupit ću ga drug put.

Te je večeri Pinocchio, umjesto da ostane budan do deset, bdio sve dok nije odzvonila ponoć. A umjesto da napravi osam košara od pruća, napravio ih je šesnaest.

Zatim je otisao u krevet i zaspao. A dok je spavao, učini mu se da u snu vidi Vilu, svu lijepu i nasmijanu, koja mu, nakon što mu je dala poljubac, ovako reče:

— Bravo, Pinocchio! Kao zahvalnost za tvoje dobro srce, oprštam ti sve nevaljalštine koje si do danas počinio. Dječaci koji požrtvovno pomažu svojim roditeljima u nevolji i nemoći zaslужuju velike pohvale i veliku ljubav, čak i onda ako se ne mogu navesti kao uzor poslušnosti i dobrog ponašanja. Ubuduće budi razuman, pa ćeš biti sretan. —

San tada završi, a Pinocchio se probudi s posve rastvorenim očima.

Zamislite sada samo njegovo čuđenje kad je, probudivši se, opazio da više nije drveni lutak, nego da je postao dječakom poput svih drugih! Baci on onda pogled naokolo i umje-

sto golih zidova od slame u kolibi vidje jednu lijepu sobicu namještenu i ukrašenu elegantnom jednostavnošću. Iskočivši iz kreveta, nađe posloženo novo odijelo, novu kapu i novi par kožnih cipela, koje su mu pristajale kao salivene.

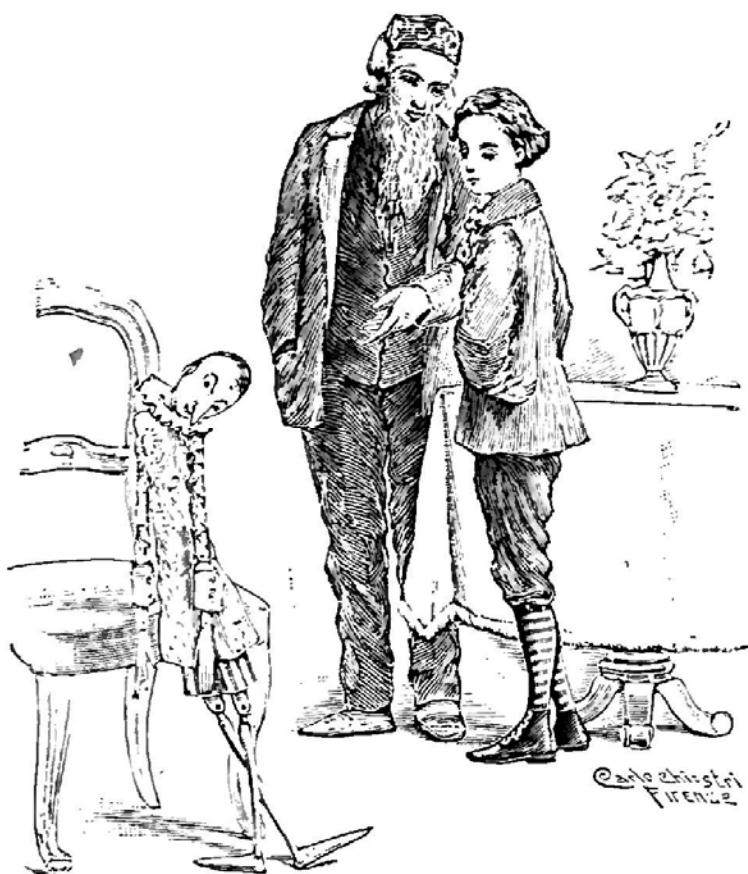
Čim se obukao, dođe mu prirodno da stavi ruke u džepove, ali izvuče jednu malu kutiju za novac od slonovače, na kojoj su pisale ove riječi: "Vila s modrom kosom vraća svome dragom Pinocchiju četrdeset novčića, te mu jako zahvaljuje za njegovo dobro srce". Kada je otvorio kutijicu, umjesto četrdeset bakrenih novčića u njoj se svjetlucalo četrdeset zlatnih dukata, sasvim novih kao da su tek došli iz kovnice.

Ode potom pogledati se u ogledalu i učini mu se da je netko drugi. U odrazu više nije video uobičajenu sliku drvene marionete, nego sliku živog i pametnog djeteta, kestenja-ste kose, nebeskoplavih očiju, s izrazom lica veselim i svečanim kao na Duhove.

Usred svih tih čuda koja su se događala jedno za drugim, Pinocchio više nije znao je li zbilja budan ili još uvijek sanja otvorenih očiju.

— A moj tata, gdje je? — poviće odjednom, pa ušavši u susjednu sobu nađe starog Geppetta zdravog, čilog i dobre volje kao nekad. On je, prisjetivši se svoga zanimanja drvodjelje, upravo crtao jedan lijepi okvir bogato ukrašen lišćem, cvjetovima i glavicama raznih životinja.

— Oslobođite me jedne radoznalosti, tatice: kako objasniti svu ovu iznenadnu promjenu? — upita Pinocchio skočivši mu oko vrata i prekrivši ga poljupcima.

Pokaže mu jednog velikog lutka naslonjenog na stolicu.

- Ta iznenada promjena u našoj kući samo je tvoja zasluga — reče Geppetto.
  - Zašto moja zasluga?...
  - Zato što, kada dječaci od zločestih postanu dobri, oni mogu dati novi i veseli život i cijeloj svojoj obitelji.
  - A onaj stari Pinocchio od drva, gdje se on sakrio?
  - Evo ga tamo! — odgovori Geppetto, pa mu pokaže jednog velikog lutka naslonjenog na stolicu, s glavom zavrnutom na jednu stranu, s obješenim rukama i nogama prekriženim i presavijenim na sredini, da bi bilo pravo čudo kada bi mogao stajati uspravno.
- Pinocchio se okrene da ga pogleda, a kada ga je malo pogledao, reče u sebi s velikim zadovoljstvom:
- Kako sam bio smiješan dok sam bio lutak! A kako sam sada zadovoljan što sam postao pravim dječakom! —

KRAJ